

Hyväksytty valtuustossa
25.5.2018

TILINPÄÄTÖS- JA TOIMINTAKERTOMUS 2017

JYVÄSKYLÄN
KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

GRADIA

PL 472, 40101 Jyväskylä

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	1
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus	1
1.1.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	8
1.1.4 Kuntayhtymän henkilöstö	9
1.2 Selonteko kuntayhtymän sisäisen valvonnan järjestämisestä	9
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	11
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	11
1.3.2 Toiminnan rahoitus	13
1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset	15
1.5 Kokonaistulot ja –menot	16
1.6 Kuntayhtymäkonsernin toiminta ja talous	17
1.6.1 Koulutuskuntayhtymäkonserni	17
1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus	17
1.6.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	17
1.6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	18
1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	20
2 Talousarvion toteutuminen	21
2.1 Tavoitteiden toteutuminen	21
2.1.1 Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	21
2.1.2 Jyväskylän ammattiopisto	26
2.1.3 Jämsän ammattiopisto	31
2.1.4 Jyväskylän oppisopimuskeskus	36
2.1.5 Opiskelijaravintolat	40
2.1.6 Jyväskylän lukiokoulutus	44
2.1.7 Kiinteistöliikelaitos	50
2.1.8 Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	55
2.1.9 Gradia-koulutuspalvelut Oy	59
2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosien toteutuminen	61
2.3 Investointien toteutuminen	74
2.3.1 Kiinteistöjen rakennusinvestointien toteuttaminen	74
2.3.2 Irtaimistohankinnat	75
2.3.3 Toimialasijoitusosakkeiden hankinnat	76
2.4 Rahoitusosan toteutuminen	76
2.5 Opiskelijamäärät	79

Päivitetty 27.4.2018

3 Henkilöstöraportti	81
4 Tilinpäätöslaskelmat	94
4.1 Tuloslaskelma	94
4.2 Rahoituslaskelma	95
4.3 Tase	96
4.4 Konsernilaskelmat	98
5 Tilinpäätöksen liitetiedot	102
5.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	102
5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	103
5.3 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	105
5.4 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	107
5.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	109
5.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	110
5.7 Muut liitetiedot	111
5.8 Omistukset muissa yhteisöissä	111
5.9 Liikelayosten tilinpäätöslaskelmat	112
5.9.1 Kiinteistöliikelaitos	112
5.9.2 Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	116
6 Allekirjoitukset ja merkinnät	119
LIITE Luettelo käytetyistä kirjanpito kirjoista ja tositelajeista	120

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kuntayhtymän johtajan katsaus

Talous ja yhteiskunta: talouden ja työllisyyden kasvun vuosi

Euroalueen bruttokansantuote kasvoi vuonna 2017 noin 2,3 %. Koko maailmantalouden kasvu oli 3,7 %, ja maailmankaupan kasvuprosentti oli noin 4,5. Suomen bruttokansantuote kasvoi euroaluetta nopeammin eli noin 3,1 %. Suomen Pankin arvion mukaan Suomen talouskasvu oli laaja-alaista, vienti vauhditti kasvua ja samalla kotimainen kysyntä jatkui voimakkaana. Kaiken kaikkiaan Suomen noususuhdanne vahvistui ja selätti alkuvuoden ennusteita.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan viennin nopeaan toipumiseen vaikutti ennen kaikkea maailmankaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys useimmissa Suomen tärkeimmistä vientimaista. Työttömyysaste ei alentunut alkuvuonna juuri lainkaan, mutta kääntyi syksyllä laskuun. Työllisyys on parantunut selvästi talouskasvun kiihtyessä, vaikka työn tuottavuus on kohentunut huomattavasti. Inflaatio jäi alhaiseksi, vaikka se kiihtyi loppuvuotta kohden energian hintojen vetämänä.

Työllisyysaste parani vuonna 2017 edellisen vuoden tasosta. Työttömien määrä oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan vuoden lopussa hieman edellistä vuotta suurempi. Tilastokeskuksen mukaan työllisyysaste (työllisten osuus 15-64-vuotiaista) 12/2017 oli 69,6 % (vuotta aiemmin 68,3). Työllisiä oli 48 000 enemmän vuodentakaiseen nähden. Työttömyysaste 12/2017 oli 8,4 % (vuotta aiemmin 7,9). Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli vuoden 2017 joulukuussa 227 000 eli 20 000 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Työttömyyttä seurataan Suomessa kuukausittain kahdella eri tilastolla. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus perustuu otantaan ja työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilasto TE-toimistojen asiakasrekisteritietoihin, ja siksi tiedot poikkeavat toisistaan. Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan joulukuussa 2017 työ- ja elinkeinotoimistoissa oli 295 500 työtöntä työnhakijaa, noin 62 600 eli 17 % vähemmän kuin joulukuussa 2016. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 % eli 2,4 prosenttiyksikköä pienempi edelliseen vuoteen verrattuna.

Keski-Suomen työllisyystilanne kehittyi myönteisesti koko maan tilannetta mukaillen. Keski-Suomessa oli 12/2017 työttömiä työnhakijoita 17 601, mikä oli 4 251 eli 19 % vähemmän kuin vuosi aiemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta laski selvästi eli 13,8 %:iin maan keskiarvon ollessa 11,2 %.

Keski-Suomen yleinen positiivinen tilanne hahmottuu hyvin Keski-Suomen Aikajana -katsauksessa (1/2018), vaikka siinä tarkastellaankin vasta syksyn 2017 tilannetta:

Keski-Suomen kasvu (5,3 %) parani hieman koko viime vuoden kasvuluvuista (4,7 %). Kasvu heijastui työllisyyteen jokaisella toimialalla, ja työttömyys laski elokuussa edellisen vuoden tilanteesta yli 21 %. Koko maassa laskua oli 17,4 %.

Teknologiateollisuuden vienti veti (16,4 %). Kasvun kärjessä olivat KIBS-alat eli asiantuntijapalvelut, joiden liikevaihto kasvoi 11,8 %. Rakennusalaalla kasvu on ollut viime vuosina kovaa ja jatkui edelleen (7,3 %). Myös kaupan kasvu jatkui keskittyen Jyväskylän seudulle. Matkailun liikevaihto kasvoi edelleen (6,3 %). Koko maan kasvu (6,0 %) oli hieman parempaa kuin Keski-Suomessa (5,3 %) ja Jyväskylässä (5,7 %). Äänekosken seudulla kasvu oli kuitenkin erityisen voimakasta (10 %), ja Keuruun seudulla kasvu oli myös valtakunnan tasoa nopeampaa (7,1 %).

Koulutuspolitiikka: ammatillisen koulutuksen reformi ja lukiouudistus

Sipilän hallituksen hallitusohjelmassa koulutuspoliittiset tavoitteet ovat seuraavat:

- Oppimisympäristöjä on modernisoitu, digitalisaation ja uuden pedagogiikan mahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa.
- Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt. Koulutuksen keskeyttäneiden määrä on laskenut.
- Koulutuksen ja työelämän vuorovaikutus on lisääntynyt.
- Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laatu ja vaikutavuus ovat kääntyneet nousuun.
- Koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyys on lisääntynyt ja koulutusviennin esteet on purettu.

Hallitus pyrkii edistämään näitä tavoitteita kärkihankkeilla. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kuuden kärkihankkeen joukossa on toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi. Lisäksi keväällä 2017 sovitettiin lukiokoulutuksen lainsäädännön uudistamisesta.

Ammatillisen koulutuksen reformissa uudistetaan koulutuksen rakenteita ja rahoitusta sekä tiivistetään ennestään koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. Reformissa poistetaan nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aidat ja kootaan koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus yhtenäiseksi kokonaisuudeksi opetus-

ja kulttuuriministeriön alle. Tavoitteena on lisätä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän 1.1.2018 alkamaan valmistellulla Gradia-organisaatiolla vastattiin osataan ammatillisen koulutuksen uuden lainsäädännön luomaan tilanteeseen kokoamalla ammatillisen koulutuksen järjestämistä. Organisaatiota rakennettiin myös tehostamaan yhteisten palveluiden tuottamista koulutuksen rahoituksen merkittävän vähenemisen vuoksi – ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkauksen myötä kuntayhtymän toimintatuotot pienenevät 9,3 milj. euroa vuodesta 2016.

Reformin tueksi on järjestetty valtakunnallisia kehittämishankkeita, joista Jyväskylän koulutuskuntayhtymä koordinoi Parasta osaamista -hanketta ja on osakoordinaattori Parasta palvelua -hankkeessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi Jyväskylän koulutuskuntayhtymälle ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan uuden lainsäädännön mukaiseen toimintaan 1.1.2018 alkaen. Kaikkiaan ministeriö myönsi 144 koulutuksen järjestäjälle ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan. Luvissa määritellään kunkin järjestäjän tutkintojen ja koulutuksen tarjonta sekä muita velvoitteita ja oikeuksia. Työvoimakoulutuksen järjestämistehtävän sai 63 ja laajennetun oppisopimuskoulutuksen järjestämisen 40 hakijaa. Vankilaopetuksen järjestämistehtävä myönnettiin 14 hakijalle.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän laaja ja monialainen tutkintorakenne ja koulutustarjonta säilyivät: ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja tai joitain näistä tarjotaan kaikilla koulutusaloilla (kasvatusala, humanistiset ja taidealat, kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alat, luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne, tekniikan alat, maa- ja metsätalousalat, terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat). Kaikkiaan koulutuskuntayhtymä tarjoaa lähes 130 eri ammatillisen koulutuksen tutkintoa.

Koulutuskuntayhtymälle myönnettiin järjestämislupa myös laajennetun oppisopimuskoulutuksen ja työvoimakoulutuksen tehtäviin sekä vankilaopetukseen. Tehtävänä on järjestämisluvan mukaan myös toimia kuorma- ja linja-auton kuljettajan ammattipätevyydestä annettujen säädösten mukaisena koulutuskeskuksena. Lisäksi Gradialle annettiin erityinen tehtävä järjestää urheilijoiden ammatillista koulutusta.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän laskennallinen ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosien vähimmäismäärä on järjestämisluvan mukaan 6 525. Päätöksellään opetus- ja kulttuuriministeriö myös laajensi Jyväskylän koulutuskuntayhtymä toiminta-aluetta. Uuden järjestämisluvan mukaisesti koulutuskuntayhtymällä on velvollisuus järjestää tutkintoja ja koulutusta koko Keski-Suomen maakunnan osaamis- ja koulutustarpeeseen. Koulutuskuntayhtymä voi järjestää koulutusta myös muualla Suomessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on määrännyt ensisijaisen toiminta-alueen koulutuksen järjestäjän toimintaprofiilin, tosiasiallisen toiminnan ja nykyisen koulutustarjonnan perusteella ottaen huomioon ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen riittävän alueellisen saatavuuden.

Valtakunnalliseen lukiouudistukseen koulutuskuntayhtymä antoi suoria syötteitä opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteluun JOTTE-ryhmänä (Jyväskylän, Oulun, Turun, Tampereen ja Espoon lukiokoulutukset), ja lisäksi lukiokoulutuksen edustaja osallistui ministeriön lukiouudistuksen seurantaryhmän toimintaan.

Eduskunta päätti kesällä 2017 lukiolain ja rahoituslain muutoksilla lukioiden erityisen koulutustehtävän tarkoituksesta ja myöntämisedellytyksistä sekä tehtäviin myönnettävästä rahoituksesta.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus KARVI teki hakemuksista arviot, joissa se tarkasteli koulutuksen järjestäjän edellytyksiä toteuttaa erityistä koulutustehtävää. Arvioiden perusteella opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä teki esitykset myönnettävistä erityisistä koulutustehtävistä ja valtakunnallisista kehittämistehtävistä. Erityisiä koulutustehtäviä haettiin 131 ja myönnettiin 75 kappaletta. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä sai kolme erityistä koulutustehtävää: musiikki-ilmaisupainotteinen opetus Schildtin lukiossa (uusi erityistehtävä), urheilupainotteinen opetus Schildtin lukiossa ja englanninkielinen IB-opetus Jyväskylän Lyseon lukiossa. Muita erityistehtäviä Keski-Suomeen ei tullut.

Kuntayhtymä: strategialähtöisesti uuteen organisaatioon

Uusi yhdessä 2020+ -strategia antaa toiminnalle suuntaviivat ja tavoitteet. Strategian mukaan koulutuskuntayhtymän arvot ovat monien kulttuurien yhteisö, sivistys ja taitaminen sekä työ ja yrittäminen. Perustehtävä on kouluttaa toisella asteella koko ikäluokka ja kehittää aikuisväestön osaamista ja työelämää. Vision mukaan rohkeutemme omaksua yhdessä uutta tekee meistä edelläkävijöitä.

Strategian linjaukset tehtiin asiakas-, yhteisö- ja pedagogiikka-näkökulmista. Asiakas-näkökulmasta vastataan kysymykseen, kenelle perustehtävää tehdään:

- Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja painotukset,
- Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi,
- Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.

Yhteisö-näkökulma korostaa me-henkeä ja vuorovaikutusta:

- Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä,
- Keskusteleva ja selkeä johtaminen,
- Ajantasainen organisaatio.

Pedagogiikka-näkökulma linjaa, miten perustehtävää tehdään:

- Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä,
- Opettajien osaaminen avainasemassa,
- Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.

Koris-toimenpideohjelma täydentää strategiaa, ja siinä on hahmotettu laaja-alainen keinovalikoiman tarkastelu kustannussäästöjen aikaansaamiseksi vuosina 2017–2019. Ydinajatus on, että rahoituksen vähenemisen negatiivista vaikutusta kuntayhtymän perustehtävään ja sen laatuun minimoidaan. Parhaassa tapauksessa etsitään sellaisia uusia toimintamalleja ja -tapoja, että ne niukuuden innovaatioina tuottavat parannuksia toimintaan.

Lopulliseen ohjelmaan valikoitui viisi pääkoria, joista säästötavoite kolmessa vuodessa kaivetaan: pedagogiset valinnat ja organisoituminen, pedagogiset valinnat ja henkilöstö, strategiset kumppanuudet, muut toimet ja lisätulot. Ensimmäisessä korissa painottuu muutoksen ajurit (työn ja elämän muutos, rahoituksen pysyvä pieneneminen, uusi lainsäädäntö) huomioon ottava uusi organisaatio. Toisessa korissa käsitellään henkilöstöä ja pedagogisia ratkaisuja. Strategisten kumppanuuksien korissa korostuvat työelämä ja korkeakoulujen kanssa tehtävä EduFutura-yhteistyö. Muut-korissa on käsitelty erilaisia säästökeinoja, konkreettisimpina ulkoisten palvelujen sekä aineiden ja tarvikkeiden ostojen pienentäminen. Lisätulot-koriin kuuluvat koulutusmyynti, hankerahoitus ja uudet tilanvuokrausmallit.

Strategia ja Koris-ohjelma muodostivat keskeisen perustan Gradia-organisaation hahmottamiseen, päättämiseen ja prosessointiin vuoden 2017 aikana.

Vuosi 2017 numeroina: leikkausvuosi

Rahoituksen vähenemisen vuoksi koulutuskuntayhtymä varautui tekemään 10,8 milj. euroa negatiivisen tilikauden tuloksen vuonna 2017 siten, että tilinpäätöserien jälkeen alijäämä olisi ollut -8,9 milj. euroa. Aikataulustista talousarvioon ei voitu täysimääräisesti arvioida YT2016-prosessin talousvaikutusta. Lopullinen tilikauden tulos ylitti 7,9 milj. eurolla talousennusteen, ja tilikauden tulos oli -2,9 milj. euroa, tilikauden alijäämä -1,3 milj. euroa ja vuosikate 7,5 milj. euroa (talousarviossa -0,4 milj. euroa). Kuntayhtymän taseen loppusumma oli 157,9 milj. euroa. Omavaraisuusaste oli 65,3 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 55,8 %. Lainakanta oli 32,3 milj. euroa (2016: 24,2 milj. euroa).

Valtion rahoittaman ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä (laskentapäivien keskiarvo) oli kaikkiaan 6 175 (2016: 6 252). Oppisopimuskoulutuksessa oli 1 273 (2016: 1 232) opiskelijaa. Ostorahoitteen koulutuksen opiskelijatyöpäiviä kertyi 275 668 (2016: 297 874). Lukiokoulutuksen opiskelijamäärä oli 2 450 (2016: 2 545). Kuntayhtymässä oli perusopetuksessa 159 (2016: 133) opiskelijaa ja taiteen perusopetuksessa 949 (2016: 905). Tästä koulutusvolyymista muodostuvat kuntayhtymän opiskelijatuotot vuonna 2017 olivat 78,8 milj. euroa eli 81,0 % kuntayhtymän ulkoisista 97,3 milj. euron toimintatuotoista. Sisäisten myynti- ja vuokratulojen kanssa koulutuskuntayhtymän toimintatuotot olivat 122,9 milj. euroa.

Ulkoiset toimintatuotot supistuivat 9,3 milj. euroa eli noin 8,7 % edellisestä vuodesta. Merkittävin ja vakain rahoitus eli opiskelijatuotto pieneni 9,3 milj. euroa eli 10,6 % leikkausten vuoksi.

Koulutuskuntayhtymän kokonaishenkilöstömäärä oli vuoden 2017 lopussa 1 064 (2016: 1 119), josta ope-tushenkilöstöä oli 726 ja hanke- ja tukihenkilöstöä 338. Opetushenkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli 68,2 % (2016: 66,7 %).

Henkilöstökulut olivat yhteensä 61,0 milj. euroa (2016: 66,7 milj.) eli 68,3 % (2016: 67,9 %) toimintakuluista ilman sisäisiä eriä. Henkilöstökulut olivat 5,7 milj. euroa edellisvuotta pienemmät.

Vuoden 2017 rakentamisinvestoinnit olivat 13,7 milj. euroa. Suurin kohde, johon lähes 80 % investoinnista kohdistui, oli Harjun kampuksen peruskorjaus ja laajennus.

1.1.2 Kuntayhtymän hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kuntayhtymän valtuusto 2013–2017

	Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen		Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hankasalmi	Tiina Kallioniemi Jaana Suhonen	Saija Nurmela Hanna Puputti	Kuhmoinen	Arja Korvenranta Sirpa Herronen	Mariella Rauhala Arto Suuronen
Joutsa		Leo Niinikoski	Laukaa	Keijo Koivisto	Pirjo Leinonen
Jyväskylä	Jari Blom, puh. joht. Maria Halme Katja Isomöttönen Aki Miettinen Aku Vallenius Tarja Viikari Anssi Ylönen	Matti Pöppönen Juha Vimpuri Paula Linna Ilkka Laakso Pentti Niekka Mervi Hovikoski Suvi Perttula		Arja Paakkinen Erkki Sivander	Simo Pannula Minna Lönn
			Luhanka	Martti Markkanen	Pirkko Vilkinen
			Muurame	Kari Jääskeläinen Minna Seppänen	Riina Vilander Mikko Ruuska
			Petäjävesi	Jari Koskenranta	Sanna Talasjärvi
Jämsä	Lotta Ahola Jukka Haaparanta Arto Lampinen Tuula Peltonen Matti Similä	Erkki Mäntylä Pekka Kataja Markku Uusipaasto Leena Valkeajärvi Merja Lahtinen			31.12.2016 saakka Kaisa Kontro
			Toivakka	Sakari Ainali, 1. vpj.	31.12.2016 alkaen Markku Kauppinen
			Uurainen	Jarkko Lehtovirta	Arto Veijonen
Keuruu	Timo Kosonen Markku Ritola Henry Träff	Inkeri Kostamo Martti Keskinen Antero Pohjonen			

Kuntayhtymän valtuusto 2017–2021

	Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen		Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Hankasalmi	Jarkko Kinnunen Mirja Riipinen	Anne Sundell Ari Korhonen	Keuruu	Saara Kässi-Jokinen Unto Mikkonen	Lauri Oinonen Hanna Nelimarkka
Joutsa	Leo Niinikoski	Marjaana Kuitunen		Hannu Rantanen	Virpi Järvinen
Jyväskylä	Jari Blom, puh. joht. Mervi Hovikoski Sonja Karppinen Heli Kaunistmaa Santeri Lohi Henna-Riikka Markkio Niina Simanainen	Sowail Rasouli Petri Jussila Taimo Halme Irene Hallamäki Mari Kyllönen Eira Korpinen Simo Marttinen	Kuhmoinen	Ari Ampuja Harri Hokkanen Leena Kautto-Koukka Pasi Puupponen Harri Taipale	Lea Aittolahti Pirjo Leinonen Verna Puttonen Anita Kuniala Tiia Lehtonen
			Laukaa	Tuomo Kärnä Jesse Jääskeläinen Marja Raiskinmäki	Ari Ikonen Riina Vilander Ari Airaksinen
Jämsä	Juha Heikka Pekka Kataja Tuula Peltonen Kyösti Rahkonen Matti Similä	Mari Äikäs Jukka Haaparanta Mikko Laitinen Eero Koskela Marjatta Laitinen	Luhanka		Jouko Pekkanen
			Muurame	Sakari Ainali, 1. vpj. Pia Bärlund, 2. vpj.	Markku Kauppinen Jari Flyktman
			Petäjävesi		
			Toivakka		
			Uurainen		

Valtuuston 2013–2017 puheenjohtajana toimi toiminnanjohtaja Jari Blom ja I varapuheenjohtajana musiikinopettaja Sakari Ainali. Valtuuston 2017–2021 puheenjohtajana toimi toiminnanjohtaja Jari Blom, 1. varapuheenjohtajana musiikinopettaja Sakari Ainali ja 2. varapuheenjohtajana palvelupäällikkö Pia Bärlund. Valtuuston pöytäkirjanpitäjänä toimi kuntayhtymän suunnittelusihteeri Matti Liukkonen.

Valtuusto kokoontui vuonna 2017 neljä kertaa ja käsiteli 42 asiaa. Valtuusto käsitteli/päättyi mm. seuraavat asiat:

- Kuntayhtymän johtajan johtajasopimus
- Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitoksen lakkauttaminen
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallintosäännön muuttaminen
- Tilintarkastuskertomus vuodelta 2016

- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus Jyväskylän koulutuskuntayhtymän toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2016
- Vuoden 2016 tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen tilivelvollisille
- Valtuuston puheenjohtajan sekä I ja II varapuheenjohtajan valitseminen vuosiksi 2017–2018
- Tarkastuslautakunnan jäsenten ja varajäsenten valitseminen vuosiksi 2017–2021
- Yhtymähallituksen jäsenten ja varajäsenten valitseminen vuosiksi 2017–2021
- Kuntayhtymän talousarvio 2018 ja taloussuunnitelmat 2019–2020
- Yrittäjyyden edistämiseen liittyvän yhtiön perustaminen
- Hallituksen selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen havainnoista vuodelta 2016
- Sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi valtuustolle.

Kuntayhtymän hallitus 2013–2017

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pauli Partanen, puh. joht.	Antti Niskanen
Pentti Mäkinen, 1. vpj.	Aila Kruus
Pirjo Leinonen, 2. vpj.	Yrjö Määttä
Eija Aaltonen	Erkki Sivander
Tahvo Anttila	Anna Järvinen
Erja Laaksonen	Marja Länkinen
Meri Lumela	Kaisa Peltonen
Harri Oksanen	Satu Jokinen
Matti Vesa Volanen	Pentti Haukimäki

Hallituksen 2013–2016 puheenjohtajana toimi kapteeni evp. Pauli Partanen ja 1. varapuheenjohtajana pääluottamusmies Pentti Mäkinen sekä 2. varapuheenjohtajana ohjaaja Pirjo Leinonen. Hallituksen 2017–2021 puheenjohtajana toimii eversti evp. Juha Suonperä sekä 1. varapuheenjohtajana tutkimuksen kehittämisspäälikkö Timo Taskinen ja 2. varapuheenjohtajana oppilaanohjaaja, historian ja yhteiskuntaopin opettaja Jyri Ylönen. Esittelijänä toimi kuntayhtymän johtaja Vesa Saarikoski ja pöytäkirjanpitäjänä kuntayhtymän suunnittelusihtööri Matti Liukkonen.

Hallitus kokoontui 14 kertaa ja käsitteli 174 asiaa. Vuoden 2017 aikana hallitus on käsitellyt/päätänyt mm. seuraavat asiat:

- Sisäisen tarkastuksen raportti vuoden 2016 tarkastuksista
- Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma 2017
- Lukiokoulutus-tulosalueen johtaminen
- Jyväskylän lukiokoulutus -liikelaitoksen vuoden 2016 tilinpäätös
- EduCluster Finland Oy:n vuoden 2017 yhtiökokous
- Jyväskylän Pienteollisuustalo Oy:n osakkeiden myynti
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän tulosalueet ja toimintayksiköt 1.1.2018
- Harjun tiivistyskorjaukset
- Kiinteistöjohtajan viransijaisuus ja viranhoito
- Lukiokoulutuksen erityiset koulutustehtävät 1.1.2018 alkaen
- Startti-stipenditililtä jaettavat stipendit vuonna 2017
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian 1.1.2018 aloittavan organisaation ammatillisen koulutuksen toimintayksiköiden johtajien ja koulutuspäälliköiden virkojen perustaminen
- Gradian sisäisten palveluiden toimintayksiköiden johtajien tehtävien järjestäminen 1.1.2018 alkaen ja opiskelijapalvelupäällikön viran perustaminen

Kuntayhtymän hallitus 2017–2021

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Juha Suonperä, puh. joht.	Katja Isomöttönen
Timo Taskinen, 1. vpj.	Emilia Lakka
Jyri Ylönen, 2. vpj.	Terhi Ala-Keturi
Eija Aaltonen	Tomi Tuuliranta
Merja Koivisto	Aila Kruus
Erja Laaksonen	Jaakko Peltola
Marianne Lukkarila	Matti Similä
Harri Oksanen	Ossi Karjalainen
Matti Vesa Volanen	Sonja Karppinen

- Valtuutus yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistämiseksi Jyväskylän koulutuskuntayhtymän ammatillisen koulutuksen 1.1.2018 aloittavan organisaation johto- ja päällikkötehtävien järjestämiseksi
- Midinvest Oy:n osakkeiden myynti Jyväskylän kaupungille
- Jämsän seudun toisen asteen koulutuksen yhteistoimintasopimus
- Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa 1.1.2018 lukien
- Sähkönhankinta Jyväskylän koulutuskuntayhtymälle kaudelle 1.1.2019–31.12.2022
- Polttoaineiden säiliötoimitukset KL-kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamalta toimittajalta vuosina 2017–2021
- Jyväskylän koulutuskuntayhtymän 1.1.2018 aloittavan organisaation ammatillisen koulutuksen johto- ja päällikkötehtävien järjestämiseksi käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen tuloksen vahvistaminen
- Talouspäällikön virkojen muuttaminen työsopimussuhteiksi
- Voionmaan lukiorakennuksen myynti
- Siivouspalveluiden hankinta
- Jämsän Auvilan konehuoltohallin ja pajarakennuksen myynti
- Lukiokoulutuksen tulosaluejohtajan viran täyttäminen
- Koulutuskuntayhtymän edustajan nimeäminen ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry:n yhdistyskokoukseen
- Jämsän metsäkoulun hankesuunnitelma
- Jämsän metsäkoulun hankkeen suunnittelijoiden hankinta
- Gradia-kiinteistöt-liikelaitoksen johtokunnan jäsenten ja varajäsenten valinta
- Sitoutuminen KL-kuntahankintojen puitesopimukseen KLKH 136 kalustehankinnoista vuosille 2018–2022
- Soveltumattomuuden ratkaisujen toimitelimen (Sora) nimeäminen.

Kuntayhtymän tarkastuslautakunta 2013–2017

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Jari Koskenranta , puh. joht.	Tapani Kalenius
Henry Träff, vpj.	Merja Ahonen
Pekka Kataja	Kai Vaaralahti
Marianne Lukkarila	Sanna Närä
Pentti Niekka	Salla-Birgitta Elers
Helena Salminen	Leo Niinikoski
Enni Toivola	Pia Bärlund

Tarkastuslautakunnan 2013–2016 puheenjohtajana toimi aluemyyntipäällikkö Jari Koskenranta ja varapuheenjohtajana sähköasentaja Henry Träff. Tarkastuslautakunnan 2017–2021 puheenjohtajana toimii vaalipäällikkö Pekka Kataja sekä varapuheenjohtajana erityisluokanopettaja, kasvatustieteen maisteri Tuula Peltonen. Pöytäkirjanpitäjänä toimi kuntayhtymän suunnittelusihteeri Matti Liukkonen.

Tarkastuslautakunta kokoontui 11 kertaa ja käsitteli 99 asiaa. Vuoden 2017 aikana tarkastuslautakunta on käsitellyt/päätännyt mm. seuraavat asiat:

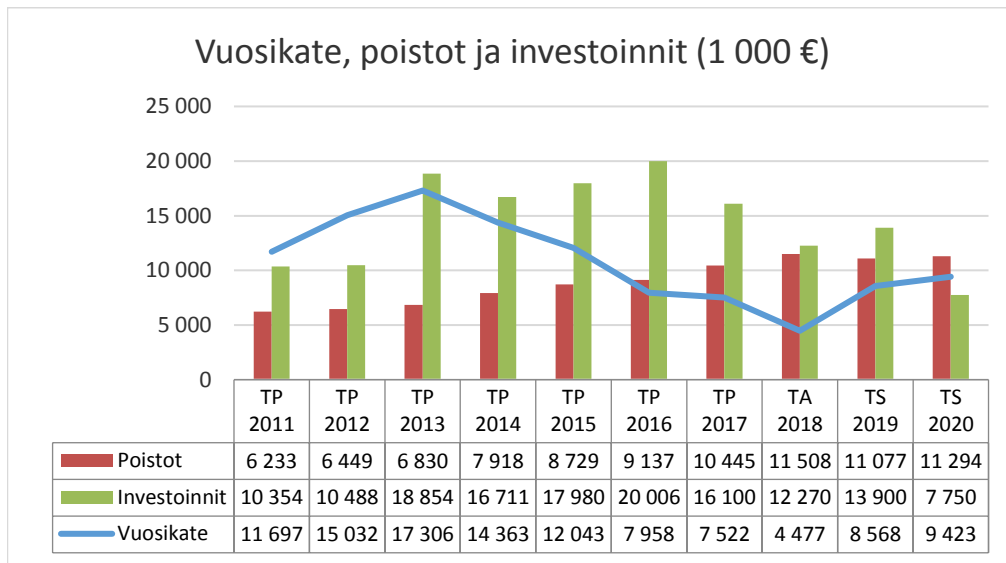
- Keskustelu Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitoksen johtokunnan puheenjohtajan kanssa
- Jyväskylän lukiokoulutus -liikelaitos / Jyväskylän lukiokoulutus -tulosalue
- Keskustelu Jyväskylän ammattiopiston Hyvinvointi ja kulttuuri -tulosyksikön opiskelijoiden kanssa
- Jyväskylän ammattiopiston Hyvinvointi- ja kulttuuri -tulosyksikön sosiaali- ja terveystoimi
- Keskustelu kuntayhtymän pääluottamusmiesten kanssa
- Keskustelu oppisopimusopiskelijoiden kanssa
- Keskustelu oppisopimusopiskelijoiden työnantajien kanssa
- Jyväskylän oppisopimuskeskus
- Keskustelu kuntayhtymän valtuuston puheenjohtajiston kanssa
- Esitys hallitukselle tarkastuslautakunnan tehtäviä koskeviksi hallintosäännön määräyksiä
- Jyväskylän ammattiopiston Opiskelijapalvelut ja Yhteiset opinnot -tulosyksiköt

Kuntayhtymän tarkastuslautakunta 2017–2021

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pekka Kataja , puh. joht.	Satu Nieminen
Tuula Peltonen, vpj.	Leo Niinikoski
Yrjö Damskägg	Riitta Jyrinki
Pipsa Häkkänen	Jari Koskenranta
Pentti Niekka	Tiina Leppänen
Susanna Sinisaari-Kaislo	Jorma Jolanki
Henry Träff	Leena Kautto-Koukka

- Jyväskylän ammattiopiston Kauppa ja palvelut -tulosyksikkö
- Kuntayhtymän kansainvälinen toiminta
- Tilintarkastuksen toinen väliraportti vuodelta 2016
- Kuntayhtymän tilinpäätöksen ja tavoitteiden toteutumisen esittely
- Tilintarkastuksen loppuraportointi vuodelta 2016
- Valtuustokauden 2013–2016 arviointikeskustelu ja evästyksesi seuraavalle tarkastuslautakunnalle
- Talouden ja hallinnon ajankohtaiskatsaus
- Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma ja työohjelma 2017
- Tilintarkastajan tarkastussuunnitelma ja työohjelma 2017
- Tarkastuslautakunnan esitys arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi vuodelle 2018
- Osallistuminen hallinnon ja tarkastustoimen seminaariin 2017
- Jyväskylän Lyseon lukio
- Kuntayhtymän ICT-palvelut / tietohallinto
- Sidonnaisuusrekisteri ja sidonnaisuusilmoitusten tekemisen tilanne
- Jämsän ammattiopisto
- Jämsän ammattiopiston toiminta ja toimitilat yläkampuksella
- Keskustelu Jämsän ammattiopiston opiskelijoiden kanssa
- Jämsän ammattiopiston toiminta ja toimitilat alakampuksella
- Kuntayhtymän talousarvion 2017 toteutumatilanne ja talousarvio 2018
- Keskustelu JAMO ry:n hallituksen edustajien kanssa
- Tilintarkastuksen ensimmäinen väliraportti vuodelta 2017

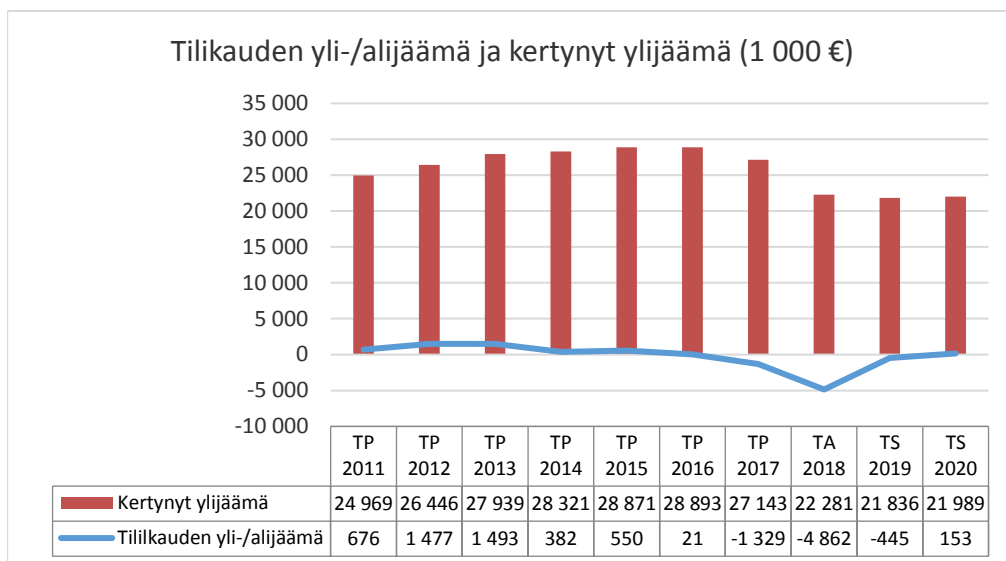
1.1.3 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä



Kuvio 1. Vuosikate, poistot ja investoinnit

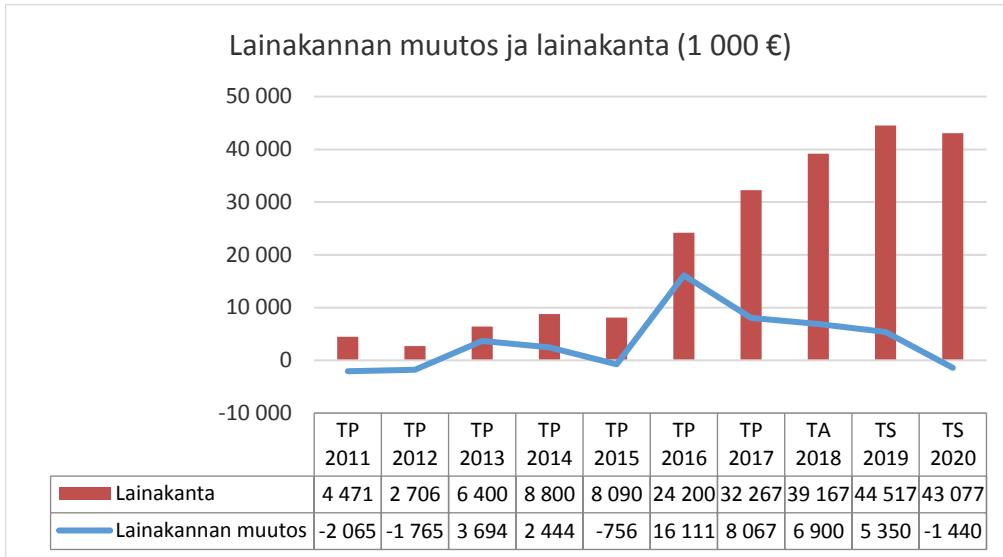
Kuviossa 1 on vuosikatteen, suunnitelman mukaisten poistojen ja investointien kehitys vuosina 2011–2017 ja arvio vuosille 2018–2020. Vuoden 2018 talousarvion perusteella vuosikate jää vuonna 2018 noin 3,0 milj. euroa alemmalla tasolle kuin vuonna 2017. Tämä johtuu siitä, että vuodelle 2018 toimintatuottaja on budjetoitu 2,7 milj. euroa vähemmän, toimintakuluja noin 0,1 milj. euroa enemmän ja rahoituskuluja noin 0,2 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2017 toteumat olivat. Vuosien 2019 ja 2020 vuosikatteiden arvioidaan olevan 8,6 ja 9,4 milj. euroa.

Suunnitelman mukaiset poistot nousevat yli 11 milj. euron vuosina 2018–2020. Talousarviossa ennakoitua vuotta 2017 heikommalla vuosikatteen ja poistojen kasvun seurauksen vuosikate/poistot -tunnusluku heikkenee 72 %:sta 39 %:iin vuodesta 2017 vuoteen 2018. Vuosina 2019 ja 2020 tunnusluvun arvo olisi taloussuunnitelmien mukaan 77 % ja 83 %. Talouden tasapainoon olisi tunnusluvun perusteella vuonna 2020 matkaa 17 %-yksikköä eli 1,9 milj. euroa. Suunnitellulla poistoeron ja rahastojen purkamisella tilikausi kuitenkin arvioidaan saatavan lievästi ylijäämäiseksi vuonna 2020 (ks. Kuvio 2).



Kuvio 2. Tilikauden yli-/alijäämä ja kertynyt ylijäämä

Kuntayhtymän investointitaso on vuosina 2018–2019 poistotasoa korkeampi, mikä johtaa lisävelkaantumiseen (ks. Kuvio 3). Taloussuunnitelman mukaan vuosikate riittäisi kattamaan investoinnit vuonna 2020, jolloin päästäisiin lyhentämään lainakantaa, jonka arvioidaan olevan suurimmillaan 44,5 milj. euroa vuonna 2019.



Kuvio 3. Lainakannan muutos ja lainakanta

1.1.4 Kuntayhtymän henkilöstö

Henkilöstöraportti on tämän tilinpäätös- ja toimintakertomuksen luvussa 3.

1.2 Selonteko kuntayhtymän sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen, arviointi ja kehittäminen

Valtuuston 17.12.2015 hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaan sisäinen valvonta on osa kuntayhtymän johtamisjärjestelmää sekä johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Edelleen em. asiakirjassa todetaan, että kuntayhtymän tehtävät on järjestettävä siten, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta, josta vastaavat kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat sekä esimiehet.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Sisäinen valvonta käsittää (1) luottamushenkilöille kuuluvan seurannan, (2) esimiesten suorittaman, toimivaltansa piiriin kuuluvan toiminnan tarkkailun ja korjaavat toimenpiteet (sisäisen tarkkailun) sekä (3) sisäisen tarkastuksen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinta tarkoittaa järjestelmällistä ja ennakoivaa tapaa tunnistaa, analysoida, hallita ja raportoida toimintaan liittyviä uhkia ja mahdollisuuksia. Riskienhallinta käsittää kuntayhtymän lyhyen ja pitkän aikavälin strategiset, taloudelliset, toiminnalliset ja vahinkoriskit, jotka voivat olla ulkoisia tai sisäisiä. Riskienhallinnan tulee kohdistua koko kuntayhtymään sekä ulkoistettuihin palveluihin.

Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kuntayhtymän hallitus antaa selonteon merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä kuntayhtymän valvonnan järjestämisestä. Kuntayhtymän hallituksen selonteot perustuvat toimielinten ja tytäryhteisöjen toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kuntayhtymän hallituksen tietoon ei ole tullut sellaisia oikaisuvaatimuksia tai valituksia, joiden tekemisen perusteena olisi ollut selkeästi sisäisen valvonnan puutteellisuudesta aiheutunut lakien, ohjeiden, päätösten tai hyvän hallintotavan noudattamisen laiminlyönti.

Hallituksen tietoon ei ole saatettu johtokuntien sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista selonteista sellaista säännöistä, ohjeista, sopimuksista tai päätöksistä poikkeavaa viranomaistoimintaa, jonka seurauksena kuntayhtymä olisi joutunut syytteeseen tai muutoin korvausvastuuseen.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty toimintakertomuksen muissa kohdissa. Keskeiset poikkeamat talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin sekä niiden johdosta mahdollisesti suoritettujen toimenpiteiden on esitetty kunkin tulosalueen kohdalla.

Riskienhallinnan järjestäminen

Kuntayhtymässä tehtiin laaja riskikartoitus vuoden 2013 lopulla. Kartoituksessa pyrittiin johtoryhmätyöskentelyllä ja LähiTapiolan edustajan johdolla tunnistamaan toimintaa ja toimintaympäristöä uhkaavat tekijät, arvioimaan ja priorisoimaan tunnistetut riskit sekä kehtämään toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Kartoituksessa kirjattiin yhteensä 38 erilaista kuntayhtymän toimintaan liittyvää riskiä, arvioitiin niiden toteutumisen todennäköisyys ja toteutumisen seuraukset. Riskikartoitus toteutettiin maaliskuussa 2016 samalla työskentelytavalla ja samalla riskienhallintaprosessi liitettiin osaksi vuosittaista talousarvio- ja tilinpäätösprosessia.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kuntayhtymän hallituksella ei ole tiedossa omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntiä tai muuta virheellistä menettelyä, josta saat- taisi aiheutua kuntayhtymälle korvausvaade tai muu oikeudellinen vastuu.

Sopimustoiminta

Kuntayhtymällä ei ole kattavaa sopimuksenhallintajärjestelmää, minkä vuoksi sopimuseuranta ei ole kaikilta osin asianmukaisesti järjestetty. Vuoden 2018 aikana selvitetään sopimuseurannan kehittämistoimenpiteitä.

Kuntayhtymä ja Kuntarahoitusta Oy solmivat 29.10.2013 Jyväskylän Lyseon lukion väistötiloista rahoitusleasingin puitesopimuksen, jonka mukaan kuntayhtymällä on os- to-optio tiloihin vuokrakauden päättyessä 31.12.2016. Kuntarahoitusta Oy:n yleisten sopimusehtojen sekä kun- tayhtymän ja tilojen toimittajan Alfamodul Oy:n välillä 22.10.2013 solmitun lunastuksen siirtosopimuksen mu-

kaisesti kuntayhtymä osoitti 8.12.2016 Kuntarahoitusta Oy:lle Alfamodul Oy:n kolmanneksi osapuoleksi, joka ostaa väistötilat vuokrakauden lopussa Kuntarahoitusta Oy:ltä 375 000 euron jäännösarvolla. Lunastusvelvolli- suuden täyttämiseksi yhtiön oli tullut luovuttaa vuoden- vaihteessa 2013–2014 kuntayhtymälle pankkivakuus, joka vastaa suuruudeltaan rahoitusleasingsopimuksen mukaista jäännösarvoa.

Kesäkuun alussa 2017 Kuntarahoitusta Oy:ltä tuli vies- ti, ettei Alfamodul Oy ollut lunastanut tilaelementtejä kuntayhtymän ja yhtiön välisen lunastuksen siirtoso- pimuksen mukaisesti ja ettei yhtiö pysty lunastamaan kohdetta, minkä vuoksi kuntayhtymän tulee suorittaa vuokrakohteen jäännösarvo Kuntarahoitusta Oy:lle. Asiaa selvittäessä tuli ilmi, ettei Alfamodul Oy ollut toimittanut em. pankkivakuutta kuntayhtymälle ja että Alfamodul Oy oli maksukyvytön. Alfamodul Oy purki ja siirsi tilaelementit maaliskuussa 2017 Viitanie- mestä välivarastoon Muurameen ja Säynätsaloon, mis- sä ne ovat edelleenkin tätä selontekoa kirjoitettaessa. Kevään 2017 aikana Kuntarahoitusta Oy ja Alfamodul Oy olivat yrittäneet saada tilaelementit myydyiksi.

Kuntarahoitusta Oy on jatkanut tilaelementtien myyntiä syksyllä 2017 ja talvella 2017–2018. Samanaikaisesti on neuvoteltu Kuntarahoitusta, kuntayhtymän ja Alfamo- dulin / Kallioinen-Rent Oy:n kanssa sopimuskokonai- suudesta, jolla tilanne saataisiin ratkaistua kaikkia osa- puolia tyydyttävästi. Tarkoitus on saada asia ratkaistua kevään ja kesän 2018 aikana. Riippuen tilaelementtien realisoinnista saatavasta kauppahinnasta kuntayhty- mälle voi aiheutua 200 000–300 000 euron taloudelli- nen menetys.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäinen tarkastus edistää sisäistä valvontaa ja riskien- hallintaa kuntayhtymän toimintaa arvioimalla ja tar- vittaessa konsultoimalla. Sisäinen tarkastus tuottaa johdolle riippumatonta ja objektiivista arviointitietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävydestä ja tehokkuudesta hallituksen hyväksymän sisäisen tarkas- tuksen toimintasuunnitelman mukaisesti vuosittain. Sisäinen tarkastus raportoi tarkastuksen tulokset kun- tayhtymän johtajalle ja kuntayhtymän hallitukselle ja toimenpiteitä varten tarkastuskohteiden johdolle.

Sisäinen tarkastus on ostettu vuonna 2017 tilintarkas- tusyhteisö KPMG Oy Ab:ltä. Vuonna 2017 tarkastuskohtei- na olivat kassajärjestelmä ja sen ylläpito sekä kätei- sen rahan käsittely. Tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella voidaan todeta, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat pääsääntöisesti tarkoitettulla ta- valla.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma (1 000 €)	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos	
						1 000 €	%
Toimintatuotot	119 513	117 775	112 033	106 576	97 265	-9 311	-8,7 %
Valmistus omaan käyttöön	100	30	0	43	90	46	106,5 %
Toimintakulut	-101 909	-102 979	-99 548	-98 199	-89 236	8 963	-9,1 %
Toimintakate	17 703	14 825	12 484	8 420	8 119	-301	-3,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korko- ja muut rahoitustuotot	100	83	89	56	34	-22	-40,1 %
Korko- ja muut rahoituskulut	-497	-545	-530	-518	-631	-113	21,8 %
Vuosikate	17 306	14 363	12 043	7 958	7 522	-436	-5,5 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 830	-7 918	-8 729	-9 137	-10 445	-1 308	14,3 %
Tilikauden tulos	10 476	6 445	3 314	-1 179	-2 923	-1 744	147,9 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	-3 068	-6 750	906	-4 786	1 292	6 078	-127,0 %
Varausten lisäys (-)/vähennys(+)	-36	5 706	-2 047	5 986	302	-5 684	-95,0 %
Rahastojen lisäys (-)/vähennys(+)	-5 878	-5 019	-1 623	0	0	0	
Tilikauden yli-/alijäämä	1 493	382	550	21	-1 329	-1 350	-6421,5 %
Tuloslaskelman tunnusluvut							
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	117 %	114 %	113 %	109 %	109 %		
Vuosikate/Poistot, %	253 %	181 %	138 %	87 %	72 %		
Vuosikate/Amm. perusk. op., €	2 613	2 230	1 907	1 273	1 218		

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, miten tilikaudella syntyneet tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa esitetään ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kuntayhtymän ulkopuolelta, ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnoista kuntayhtymän ulkopuolelta. Kuntayhtymän sisäiset taloudelliset tapahtumat on laskelmasta eliminoitu.

Toimintatuotot/Toimintakulut, % = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Toimintatuotot kattoivat toimintakuluista 109 %. Tunnusluvun arvo on heikentynyt vuosittain vuodesta 2013 alkaen, mutta pysyi kuitenkin samalla tasolla kuin vuonna 2016. Toimintatuotot pienenevät 9,3 milj. euroa (-8,7 %) vuodesta 2016 ja toimintakulut 9,0 milj. euroa (-9,1 %). Toimintakate heikkeni -0,3 milj. euroa (-3,6 %).

Toimintatuottojen alenemista selittää ennen kaikkea ammatillisen koulutuksen perusrahoituksen leikkaus vuoden 2017 alusta noin 9,3 milj. eurolla.

Toimintatuotot	2016	2017	Muutos	Muutos-%
Opiskelijatuotot	88 151	78 830	-9 321	-10,6 %
Myyntituotot	10 887	10 344	-543	-5,0 %
Vuokratuotot	1 835	1 749	-86	-4,7 %
Tuet ja avustukset	4 554	4 993	439	9,6 %
Muut toimintatuotot	1 150	1 350	200	17,4 %
Yhteensä	106 576	97 265	-9 311	-8,7 %

Toimintakulut	2016	2017	Muutos	Muutos-%
Palkat ja palkkiot	52 376	48 822	-3 553	-6,8 %
Eläkekulut	11 016	9 945	-1 071	-9,7 %
Henkilösivukulut	3 286	2 220	-1 066	-32,4 %
Palvelujen ostot	16 657	15 105	-1 553	-9,3 %
Aineet ja tarvikkeet	10 413	9 269	-1 144	-11,0 %
Varastojen muutos	17	-17	-34	-198,4 %
Avustukset	349	405	56	15,9 %
Muut toimintakulut	4 084	3 486	-598	-14,6 %
Yhteensä	98 199	89 236	-8 963	-9,1 %

Toimintakulujen laskuun vaikutti eniten henkilöstö-
kulujen pieneneminen 5,7 milj. eurolla. Palkkasumma
pieneni 3,5 milj. eurolla, eläkekulut 1,1 milj. eurolla ja
henkilösivukulut 1,1 milj. eurolla. Kilpailukykyso-
pimuksen vaikutus henkilöstö-
kulujen alenemiseen oli noin
1,5–2,0 milj. euroa. Palvelujen ostot pienenivät 1,6 milj.
euroa sekä aineet ja tarvikkeet 1,1 milj. euroa.

Vuosikate/Poistot, % = 100 * Vuosikate / Poistot ja ar-
vonalentumiset

Vuosikate oli 7,5 milj. euroa ja kattoi 72 % poistoista.
Vuosikate heikkeni 0,4 milj. euroa (-5,5 %) vuodesta
2016. Poistot olivat 10,4 milj. euroa, ja ne nousivat 1,3
milj. euroa vuodesta 2016. Tilikauden tulos oli -2,9 milj.
euroa ja tilikauden alijäämä -1,3 milj. euroa tilinpäätö-
serien eli poistoeron (1,3 milj. euroa) ja varausten (0,3
milj. euroa) muutoksen jälkeen.

Poistoeron vähennys koostui Kiinteistöliikelaitoksen
kertyneen poistoeron purkamisesta (1,359 milj. euroa)
sekä Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitoksen poistoeron
purkamisesta (0,127 milj. euroa) ja lisäyksestä (-0,194
milj. euroa), joiden nettovaikutus oli -0,067 milj. euroa.
Aikuisopiston investointivaraus purettiin (0,302 milj.
euroa) ja siitä kohdistettiin oppimisympäristöjen kalus-
teisiin, koneisiin ja laitteisiin sekä tietotekniikkahankin-
toihin em. 0,194 milj. euroa, joka kirjattiin poistoeron
lisäykseksi. Kirjanpiloteknisesti varausten vähennys
(purkaminen) aiheuttaa vastaavansuuruisen poistoeron
lisäyksen.

Vuosikate / Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelija,
€ = Vuosikate / Ammatillisen peruskoulutuksen opiske-
lijamäärä

Vuosikate ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijaa
kohti oli 1 218 euroa. Tunnusluku on heikentynyt vuo-
sittain vuodesta 2013.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma (1 000 €)	2013	2014	2015	2016	2017	Muutos	
						1 000 €	%
Vuosikate	17 306	14 363	12 043	7 958	7 522	-436	-5,5 %
Tulosrahoituksen korjauserät	-233	-131	-171	-145	-456	-311	214,6 %
Toiminnan rahavirta	17 073	14 232	11 871	7 813	7 066	-747	-9,6 %
Investointimenot	-20 148	-16 903	-18 166	-20 006	-16 100	3 906	-19,5 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin					40	40	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 294	191	187	149	807	658	441,5 %
Investointien rahavirta	-18 854	-16 711	-17 979	-19 858	-15 253	4 605	-23,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 781	-2 479	-6 108	-12 045	-8 188	3 857	-32,0 %
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000	0	0	20 000	10 000	-10 000	-50,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-756	-756	-756	-689	-1 933	-1 244	180,6 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 550	3 200	0	-3 200	0	3 200	-100,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	535	2 832	2 158	-3 916	5 791	9 707	-247,9 %
Rahoituksen rahavirta	4 230	5 276	1 402	12 195	13 858	1 663	13,6 %
Rahavarojen muutos	2 449	2 798	-4 706	150	5 670	5 520	
Rahavarat 31.12.	9 675	12 473	7 767	7 917	13 587	5 670	71,6 %
Rahavarat 1.1.	7 227	9 675	12 473	7 767	7 917	150	1,9 %
Rahoituslaskelman tunnusluvut							
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-4 949	-4 304	-5 156	-17 932	-30 601		
Investointien tulo-rahoitus, %	86 %	85 %	66 %	40 %	47 %		
Lainanhoitokate	21,1	16,6	14,3	10,7	3,6		
Kassan riittävyys, pv	29	38	24	24	46		

Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki rahan lähteet ja rahan käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta rahavaroihin eli rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö rahavarat tilikauden aikana. Tuloslaskelman tavoin rahoituslaskelma sisältää ainoastaan ulkoiset erät, jotka ovat syntyneet kuntayhtymän kannalta ulkopuolisiin yksiköihin nähden.

Kuntayhtymän toiminnan rahavirta oli 7,1 milj. euroa, joka muodostui 7,5 milj. euron vuosikatteesta ja siihen tehdystä 456 000 euron tulo-rahoituksen korjauserästä, jolla eliminoidaan omaisuuden myyntivoittojen vaikutus toimintatuottoihin ja joka siirretään investointien rahavirtaan pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot -riville.

Investointien rahavirrassa investointimenot vuonna 2017 olivat 16,1 milj. euroa (20,0 milj. euroa vuonna 2016). Investointimenojen rahoitusosuuksiin kirjattiin Taiteen edistämiskeskuksen myöntämä 40 000 euron avustus Harjun taidehankintoihin. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloissa (0,8 milj. euroa) merkittävimmät erät olivat Midinvest Oy:n osakkeiden myynti noin 228 000 eurolla (myyntivoitto noin 56 000 euroa) sekä Jämsän Auvilan konehuoltohallin ja pajarakennuk-

sen myynti 242 000 eurolla (myyntivoitto noin 86 000 euroa). Lisäksi myytiin Elisa Oyj:n osakkeet noin 132 000 eurolla (myyntivoitto noin 111 000 euroa). Näiden osakkeiden myynti sisältyy tulo-rahoituksen korjauseriin, mutta ei pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot -riville, koska ne oli kirjattu vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereihin. Irtaimen omaisuuden myynnissä saatiin varsin suuria luovutustuloja ja myyntivoittoja ajoneuvojen realisoinneista.

Rahoituksen rahavirrassa pitkäaikaisia lainoja nostettiin 10,0 milj. eurolla ja lyhennettiin 1,9 milj. eurolla, joten lainakannan muutos oli 8,1 milj. euroa. Muissa maksuvalmiuden muutoksissa vaikuttaa merkittävimmin rahavarojen lisäys 5,7 milj. eurolla.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijämäinen) määrä kertoo, kuinka paljon rahavirrasta jää lainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Tunnusluvun avulla voidaan seurata investointien oma-rahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Oma-

rahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Kuntayhtymän toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta heikkeni 12,7 milj. eurolla, kun vuoden 2012 positiivinen luku (4,5 milj. euroa) jäi vertailusta pois ja sen tilalle tuli vuoden 2017 negatiivinen luku (-8,2 milj. euroa).

Investointien tulorahoitus, % = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Mikäli tunnusluvun arvo on alle 100, erotus on rahoitettava pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien myynnillä, lainoilla ja rahavarojen määrää vähentämällä. Kuntayhtymän investointien omahankintamenosta rahoitettiin 47 % tulorahoituksella. Loppuosa investoinneista rahoitettiin lainarahoituksella.

Lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja. Tunnusluvun arviointiasteikko on seuraava:

- Lainanhoitokyky on hyvä, kun lainanhoitokate on suurempi kuin 2.
- Lainanhoitokyky on tyydyttävä, kun lainanhoitokate on 1 – 2.
- Lainanhoitokyky on heikko, kun lainanhoitokate on pienempi kuin 1.

Kuntayhtymän lainanhoitokate oli 3,6 (10,7 vuonna 2016). Tunnusluvun heikkenemiseen vaikutti vuosikatteen alentuminen 8,0 milj. eurosta 7,5 milj. euroon ja erityisesti lainanlyhennysten nousu 0,7 milj. eurosta 1,9 milj. euroon.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa rahavaroilla. Kassan riittävyys 31.12.2017 oli 46 päivää.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

T A S E

VASTAAVAA (1 000 €)	2016	2017	VASTATTAVAA (1 000 €)	2016	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	136 209	140 928	OMA PÄÄOMA	80 477	78 602
Aineettomat hyödykkeet	34	10	Peruspääoma	13 671	13 671
Aineettomat oikeudet	34	10	Arvonkorotusrahas	126	0
Aineelliset hyödykkeet	134 984	140 331	Muut omat rahastot	37 787	37 787
Maa- ja vesialueet	4 841	4 715	Edellisten tilikausien ylijäämä	28 871	28 472
Rakennukset	121 449	127 568	Tilikauden yli- /alijäämä	21	-1 329
Kiint. rakenteet ja laitteet	2	0	POISTOERO JA VAPAA- EHTOISET VARAUKSET	26 135	24 541
Koneet ja kalusto	6 930	7 132	Poistoero	25 833	24 541
Muut aineelliset hyödykkeet	171	223	Vapaaehtoiset varaukset	302	0
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	1 591	693	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	512	506
Sijoitukset	1 192	587	Lahjoitusrahastojen pääomat	512	506
Osakkeet ja osuudet	1 192	587	VIERAS PÄÄOMA	41 027	54 299
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	512	506	Pitkäaikainen	22 267	29 667
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	512	506	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	22 267	29 667
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 430	16 514	Muut velat	0	0
Vaihto-omaisuus	128	145	Lyhytaikainen	18 760	24 632
Aineet ja tarvikkeet	128	145	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 933	2 600
Saamiset	3 385	2 782	Ostovelat	3 632	4 232
Lyhytaikaiset saamiset	3 385	2 782	Muut velat	1 403	1 308
Myyntisaamiset	1 734	1 235	Siirtovelat	11 792	16 492
Muut saamiset	749	689	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	148 151	157 948
Siirtosaamiset	902	858	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Rahoitusarvopaperit	21	0	Omavaraisuusaste, %	72,0 %	65,3 %
Osakkeet ja osuudet	21	0	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	38,5 %	55,8 %
Rahat ja pankkisaamiset	7 896	13 587	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	28 893	27 143
VASTAAVAA YHTEENSÄ	148 151	157 948	Kert. yli-/alijäämä, €/amm.pk.opisk.	4 621	4 396
			Lainakanta 31.12., 1 000 €	24 200	32 267
			Lainakanta, €/amm.pk.opisk.	3 871	5 225

Kuntayhtymän taseen loppusumma oli 157,9 milj. euroa (148,2 milj. euroa vuonna 2016). Taseen loppusumman kasvuun 9,8 milj. eurolla vaikuttivat taseen vastaavissa aineellisten hyödykkeiden (5,3 milj. euroa) ja vaihtuvien vastaavien (5,1 milj. euroa) tasearvojen nousut sekä sijoitusten tasearvon lasku (0,6 milj. euroa). Taseen vastattavissa oma pääoma pieneni 1,9 milj. eurolla sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset 1,6 milj. eurolla. Vieraan pääoman määrä kasvoi 13,3 milj. eurolla.

Tasearvojen muutoksia arvioitaessa on huomioitava mm. seuraavat asiat:

- Arvonkorotusrahasen purkaminen pienentää maa- ja vesialueiden kirjanpitoarvoa 126 000 eurolla.
- Midinvest Oy:n osakkeiden myynti (kirjanpitoarvo noin 173 000 euroa) sekä virheellisesti sijoitukseen kuntayhtymän ulkoiselle tasetilille kirjattujen Kiinteistöliikelaitoksen ja Jyväskylän aikuisopisto

-liikelaitoksen peruspääomaosuuksien alaskirjaus (noin 420 000 euroa) pienentävät sijoitusten kirjanpitoarvoa yhteensä noin 593 000 eurolla. Lisäksi sijoituksista on kirjattu kuluksi Aike International Oy:n osakkeet (kirjanpitoarvo noin 1 700 euroa) yhtiön toiminnan loppumisen vuoksi sekä kahden säätiön (GeroCenter ja Rakennus-, kiinteistö-, ja ympäristöalan Venäjä-koulutus- ja kehittämissyhteistyön tukisäätiö) säädepääomat (yhteensä 20 000 euroa), jotka oli virheellisesti aktivoitu taseeseen. Vuoden 2017 loppupuolella perustetun Jyväskylän Yritystehdas Oy:n osakkeiden merkintähinta 10 000 euroa puolestaan nostaa sijoitusten kirjanpitoarvoa.

- Liikelaitosten peruspääomaosuuksien alaskirjaus tehtiin kuntajaoston yleisohjeen mukaisesti suoraan edellisten tilikausien ylijäämästä, mikä vaikuttaa tilikausien 2016 ja 2017 lukujen vertailukelpoisuuteen.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Kuntayhtymän omavaraisuusaste oli 65,3 % (72,0 % vuonna 2016). Tunnusluvun heikkeneminen johtuu siitä, että oma pääoma sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset pienenevät 3,5 milj. eurolla ja koko pääoma (taseen loppusumma) kasvoi 9,8 milj. eurolla.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon käyttötuloista (toimintatuotoista) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kuntayhtymän suhteellinen velkaisuus oli 55,8 % (38,5 % vuonna 2016). Tunnusluku heikkeni siis 17,3 prosenttiyksiköllä, mihin vaikutti vieraan pääoman kasvu 13,3 milj. eurolla 41,0 milj. eurosta 54,3 milj. euroon ja toimintatuottojen pieneneminen 9,3 milj. eurolla 106,6 milj. eurosta 97,3 euroon.

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 € = Edellisten kausien ylijäämä + Tilikauden ylijäämä

Tunnusluku osoittaa, paljonko kuntayhtymälle on kertynyt ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana tai paljonko on kertynyt alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Kuntayhtymän taseen ylijäämien kertymä oli 27,1 milj. euroa.

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kuntayhtymän lainakanta oli 32,3 milj. euroa (24,2 milj. euroa vuonna 2016). Lainakanta kasvoi siis 8,1 milj. eurolla.

1.5 Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset on yhdistelty rivi riviltä. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kokonaistuloista 90,3 % muodostui toimintatuotoista ja 9,3 % pitkäaikaisten lainojen lisäyksestä. Kokonaismenoista 82,8 % koostui toimintakuluista, 0,6 % korko- ja muista rahoituskuluista, 14,9 % investointimenoista ja 1,8 % pitkäaikaisten lainojen vähennyksistä. Kokonaistulojen ja -menojen erotus oli noin 0,1 milj. euroa.

KOKONAISTULOT JA -MENOT 2017

TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	97 265	90,3	Toimintakulut	89 236	82,8
Korkotuotot	0	0,0	- Valmistus omaan käyttöön	-90	-0,1
Muut rahoitustuotot	34	0,0	Korkokulut	219	0,2
Tulosrahoituksen korjauserät			Muut rahoituskulut	412	0,4
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-456	-0,4	Investoinnit		
Investoinnit			Investointimenot	16 100	14,9
Rahoitusosuudet investointimenoihin	40		Rahoitustoiminta		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	807	0,7	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 933	1,8
Rahoitustoiminta			Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	9,3			
Kokonaistulot yhteensä	107 690	100,0	Kokonaismenot yhteensä	107 810	100,0

1.6 Kuntayhtymäkonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Koulutuskuntayhtymäkonserni

Jyväskylän koulutuskuntayhtymäkonserniin kuuluu kuntayhtymän 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö Gradia-koulutuspalvelut Oy, jonka toiminta käynnistyi vuoden 2015 alussa (yhtiön nimi oli ao-Koulutus Oy 28.12.2017 saakka, jolloin uusi nimi rekisteröitiin). Yhtiöön on siirretty koulutuskuntayhtymän kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittama toiminta eli muu kuin koulutuksen järjestämislupa, toimilupaan tai oppilaitoksen ylläpitämislupa perustuva koulutus sekä siihen kiinteästi liittyvien oppilas- ja opiskelijatöiden tuottaminen.

Koulutuskuntayhtymäkonserniin kuuluvat osakkuusyhtiöt Jyväskylän Yritystehdas Oy (kuntayhtymän omistusosuus 25 %) ja Viitasaaren koulutuksiinteistö Oy (omistusosuus 24 %). Jyväskylän Yritystehdas aloitti toimintansa marraskuussa 2017 ja merkittiin kaupparekisteriin 28.12.2017. Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen, koska yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna olennaisella tavalla oikean ja riittävän kuvan antamista konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (KPL 6:12.2 §).

Kuntajaoston konsernitilinpäätöksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaan voidaan pienet kiinteistöyhteisöt usein jättää yhdistelemättä niiden vähäisen merkityksen johdosta. Oikean ja riittävän kuvan antamista arvioitaessa tulee ensisijaisesti kiinnittää huomiota yhdistelemättä jättämisen vaikutukseen konsernin tilikauden tulokseen ja omaan pääomaan. Viitasaaren Koulutuksiinteistö Oy:n vaikutus konsernin tilikauden tulokseen on -4 100 euroa ja omaan pääomaan 152 000 euroa. Yleisohjeen mukaan epäolennaiseksi konsernitilinpäätöksen kannalta voidaan katsoa yhteisö, jolla ei ole merkittävää varallisuutta eikä velkaa eikä takaussitoumuksia ja jonka oma pääoma vastaa kunnan taseeseen osakkeisiin ja osuuksiin merkittyä erää. Viitasaaren koulutuksiinteistö Oy:n taseen loppusumma on 651 000 euroa, yhtiöllä ei ole lainaa eikä takaussitoumuksia ja kuntayhtymän osuus yhtiön omasta pääomasta kattaa 85 % osakkeiden kirjanpitoarvosta.

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntayhtymän tytäryhtiön toiminnan ja talouden ohjaus perustuu valtuuston 17.12.2015 V 18 hyväksymään omistajapolitiikkaan ja konserniohjeeseen, jonka mukaan

- Tytäryhteisöt noudattavat talousarvion ja tilinpäätöksen laadinnassa kuntayhtymän antamia ohjeita ja aikatauluja. Tytäryhteisöt ovat velvollisia raporttoimaan toiminnastaan ja taloudellisesta tilanteestaan kuntayhtymän raportointiaikataulujen mukaisesti.
- Tytäryhteisöjen investoinnit, rahoitus-, takaus- ja vakuusasiat valmistellaan yhdessä kuntayhtymän kanssa.
- Tytäryhteisön hallitus vastaa siitä, että oleellisiin muutoksiin on etukäteen saatu kuntayhtymän lupa.
- Kuntayhtymän hallitus nimeää edustajat tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai muihin päättäviin elimiin sekä nimeää ehdokkaat tytär- ja osakkuusyhteisöjen hallituksiin.

1.6.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kuntalain (410/2015) 48 §:n mukaan konsernijohto (kuntayhtymässä hallitus ja kuntayhtymän johtaja) vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Kuntayhtymän hallintosäännön 24 §:ssä on täsmennetty kuntayhtymän hallituksen ja kuntayhtymän johtajan tehtäviä ja toimivallan jakoa omistajaohjauksessa ja konsernivalvonnassa. Kuntalain (410/2015) 123 §:n mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Konserniohjaus ja -valvonta on perustunut läheiseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen tytäryhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen sekä kuntayhtymän johtajan ja hallituksen välillä. Toimivallan ja -vastuunjako konserniohjauksessa, ohjeiden anto kuntayhtymän edustajille tytäryhtiössä, konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi sekä tytäryhtiön toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi on ollut toimivaa ja riittävää. Tytäryhtiö on muutoin käyttänyt kuntayhtymän keskitettyjä konsernipalveluita ja -toimintoja, paitsi että yhtiön talous- ja palkkahallinto on ulkoistettu yksityiselle tilitoimistolle. Yhtiön toimitusjohtaja on osallistunut kuntayhtymän yhteiseen riskienhallintaprosessiin.

1.6.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma (1 000 €)	2015	2016	2017	Muutos	
				1 000 €	%
Toimintatuotot	112 086	106 730	97 511	-9 219	-8,6 %
Toimintakulut	-99 619	-98 269	-89 253	9 015	-9,2 %
Toimintakate	12 467	8 462	8 257	-204	-2,4 %
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	23	0	12	11	
Muut rahoitustuotot	66	56	22	-34	-60,5 %
Korko- ja muut rahoituskulut	-93	-63	-219	-155	244,1 %
Muut rahoituskulut	-437	-455	-412	42	-9,3 %
Vuosikate	12 026	7 999	7 660	-340	-4,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 729	-9 137	-10 445	-1 308	14,3 %
Tilikauden tulos	3 297	-1 137	-2 785	-1 647	144,8 %
Tilinpäätössiirrot	-794	0	0	0	
Varausten lisäys (-)/vähennys(+)	0	0	0	0	
Rahastojen lisäys (-)/vähennys(+)	0	0	0	0	
Tilikauden yli-/alijäämä	2 503	-1 137	-2 785	-1 647	-65,8 %
Tuloslaskelman tunnusluvut					
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	113 %	109 %	109 %		
Vuosikate/Poistot, %	138 %	88 %	73 %		
Vuosikate/Amm. perusk. op., €	1 904	1 280	1 240		

Kuntayhtymäkonsernin toimintatuotot olivat 97,5 milj. euroa ja ne laskivat 9,2 milj. euroa (-8,6 %). Toimintakulut olivat 89,3 milj. euroa ja ne pienenevät 9,0 milj. euroa (-9,2 %). Konsernituloslaskelman ja sen tunnuslukujen erot kuntayhtymän tuloslaskelmaan ovat varsin pieniä.

Konsernirahoituslaskelma (1 000 €)	2015	2016	2017	Muutos	
				1 000 €	%
Vuosikate	12 026	7 999	7 660	-340	-4,2 %
Tulosrahoituksen korjauserät	-171	-145	-456	-311	214,0 %
Toiminnan rahavirta	11 855	7 854	7 204	-650	-8,3 %
Investointimenot	-18 166	-20 006	-16 100	3 906	-19,5 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin			40	40	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	187	149	807	658	442,9 %
Investointien rahavirta	-17 980	-19 858	-15 253	4 604	-23,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 125	-12 004	-8 050	3 954	-32,9 %
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	20 000	10 000	-10 000	-50,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-756	-689	-1 933	-1 244	180,6 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-3 200	0	3 200	-100,0 %
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 160	-3 878	5 730	9 608	-247,8 %
Rahoituksen rahavirta	1 405	12 233	13 797	1 563	12,8 %
Rahavarojen muutos	-4 720	230	5 747	5 517	
Rahavarat 31.12.	7 810	8 040	13 787	5 747	71,5 %
Rahavarat 1.1.	12 531	7 810	8 040	230	2,9 %
Rahoituslaskelman tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-5 173	-17 908	-30 439		
Investointien tulorahoitus, %	66 %	40 %	48 %		
Lainanhoitokate	14,3	10,7	3,7		
Kassan riittävyys, pv	24	25	48		

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut vastaavat hyvin pitkälti kuntayhtymän rahoituslaskelmaa.

Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE

VASTAAVAA (1 000 €)	2016	2017	VASTATTAVAA (1 000 €)	2016	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	136 149	140 868	OMA PÄÄOMA	106 635	103 304
Aineettomat hyödykkeet	34	10	Peruspääoma	13 671	13 671
Aineettomat oikeudet	34	10	Arvonkorotusrahoitus	126	0
			Muut omat rahastot	37 787	37 787
Aineelliset hyödykkeet	134 984	140 331	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	56 188	54 630
Maa- ja vesialueet	4 841	4 715	Tilikauden yli-/alijäämä	-1 137	-2 785
Rakennukset	121 449	127 568			
Kiint. rakenteet ja laitteet	2	0	VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	0
Koneet ja kalusto	6 930	7 132			
Muut aineelliset hyödykkeet	171	223	PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Ennakkomaksut ja keskenener.hank.	1 591	693			
			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	512	506
Sijoitukset	1 132	527			
Osakkeet ja osuudet	1 132	527	VIERAS PÄÄOMA	41 053	54 355
			Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	22 267	29 667
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	512	506	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 933	2 600
			Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	16 853	22 089
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 539	16 791	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	148 200	158 165
Vaihto-omaisuus	128	145	KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT:		
			Omavaraisuusaste, %	72,0 %	65,3 %
Saamiset	3 371	2 859	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	38,5 %	55,7 %
Lyhytaikaiset saamiset	3 371	2 859	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	55 050	51 845
			Kert. yli-/alijäämä, €/amm.pk.opisk.	8 805	8 396
Rahoitusarvopaperit	21	0	Lainakanta 31.12., 1 000 €	24 200	32 267
			Lainakanta, €/amm.pk.opisk.	3 871	5 225
Rahat ja pankkisaamiset	8 019	13 787			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	148 200	158 165			

Konsernitase ja sen tunnusluvut vastaavat hyvin pitkälti kuntayhtymän taseen tietoja. Merkittävin ero on se, että kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöstä koskevaan ohjeen mukaisesti kuntayhtymän taseessa olevat vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on merkitty konsernitaseessa omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntayhtymän hallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä (kuntalaki 115 §). Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen poistoeron, varausten ja rahastojen muutoksia. Kuntayhtymän tilikauden tulos on -2 922 925,28 euroa. Hallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

1. vähennetään poistoeroa yhteensä 1 291 845,86 euroa, joka koostuu

- Jyväskylän aikuisopisto -liikelaituksen poistoeron vähennyksestä 127 150,71 euroa ja lisäyksestä -194 318,10 euroa = lisäys -67 167,39 euroa
- Kiinteistöliikelaituksen poistoeron vähennyksestä 1 359 013,25 euroa

2. vähennetään Jyväskylän aikuisopisto -liikelaituksen investointivaroja 302 233,07 euroa.

Edellä mainittujen toimenpiteiden jälkeen kuntayhtymän tilikauden alijäämäksi jää -1 328 846,35 euroa, joka esitetään siirrettäväksi edellisten tilikausien yli-/alijäämätillille.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

2.1.1 Kuntayhtymän johto ja kehittäminen

Kuntayhtymän johto ja kehittäminen, Kiinteistöliikelaitos ja opiskelijaravintolat muodostivat kuntayhtymän yhteiset palvelut 31.12.2017 saakka. Tehtävänä oli tukea käyttäjälähtöisesti ja kustannustehokkaasti perustehtävän toteuttamista.

Perustehtävä on UUSI YHDESSÄ 2020+ -strategian mukaisesti kouluttaa toisella asteella koko ikäluokka ja kehittää aikuisväestön osaamista ja työelämää kuntayhtymän arvoihin sitoutuneesti. Kuntayhtymän arvot ovat: monien kulttuurien yhteisö; sivistys ja taitaminen; työ ja yrittäminen.

Yhteiset palvelut keskittyvät johtamiseen, henkilöstöasioihin, talouteen ja hallintoon, kehittämishanketointaan, laatu- ja toimintajärjestelmiin, ICT-palveluihin, viestintään, tiloihin ja rakennuksiin (Kiinteistöliikelaitos),

kansainvälisen toiminnan päälinjauksiin sekä opiskelija- ja henkilöstöruokailuun (opiskelijaravintolat), jotka hoidetaan kuntayhtymän yhteisillä menettelytavoilla. Lisäksi mm. koordinoidaan koulutuskuntayhtymän, Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun EduFutura-yhteistyötä.

Kuntayhtymän johto vastaa koulutuksen järjestäjän tehtävän hoitamisesta ja kuntayhtymän kokonaisvaltaisesta kehittämisestä valtuuston ja hallituksen päätösten mukaisesti.

Kuntayhtymän johdon ja koko kuntayhtymän tavoitteenasettelu vuodelle 2017 tehtiin UUSI YHDESSÄ 2020+ -strategian viitoittamana kohti visiota: Rohkeutemme omaksua yhdessä uutta tekee meistä edelläkävijöitä. Strategia ja sitä täydentävä Koris-toimenpideohjelma muodostivat kartan ja toimintaohjeen valmistautumisessa uuteen Gradia-organisaatioon 1.1.2018 alkaen. Uuteen organisaatioon suunniteltiin ja neuvoteltiin entistä tehokkaammat prosessit yhteisten palveluiden tuottamiseen.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Kuntayhtymän johto ja kehittäminen

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Hakeutumista ja ohjausta vahvistetaan kuntayhtymätasoisilla ratkaisuille sekä verkostoyhteistyöllä. - Kootaan maahanmuuttajille suunnattua koulutustarjontaa ja tehostetaan ohjausta sekä yhteismarkkinointia. - Tutkintojen kansainvälinen myynti EduCluster Finland Oy:n välityksellä. - ao-koulutus Oy:n toiminnan arviointi ja kehittäminen.	- Uudessa organisaatiossa hakeutumisen palvelut toteutetaan sisäisenä palveluna kaikille, ohjauksen palvelut ammatillisen koulutukseen tuotetaan Gradia Jyväskylästä keskitetysti. Ohjauksen toiminta jatkuu hankekauden jälkeen verkoston yhteistyönä. - Maahanmuuttajien koulutuksesta koottiin kuntayhtymän yhteinen opas ja aiheesta järjestettiin info-ilaisuuksia. - Kuntayhtymä toteutti Suomen kaksi ensimmäistä tutkintomyyntikauppaa kohdemaina Qatar ja Kiina. Tarjouksia on valmisteilla myös uusiin kohteisiin. - Yhtiö nimettiin Gradia-koulutuspalvelut Oy:ksi. Arviointia toiminnan kehittämiseksi tehty lähinnä yhtiön hallituksen keskustelussa.
Aktiivinen vuorovaihtus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Neuvottelukuntien kokoaminen ja toiminnan uudistaminen uudelle valtuustokaudelle reformin mukaisesti. - Hanketoiminnan vaikuttavuuden ja keskinäiskoordinoinnin varmistaminen suhteessa tuleviin muutoksiin. - Opiskelijoiden kuulemisen vahvistaminen eri foorumeissa. - Koulutusvientitoteutusten arviointitiedon systemaattinen koonti ja hyödyntäminen jatkotuotteistuksessa.	- Uutta neuvottelukuntaa valmisteltiin nimitettäväksi vuodelle 2018. - Kehittämisen tukipalvelut koottiin yhteen vaikuttavuuden ja keskinäiskoordinoinnin vahvistamiseksi. Hankehallinnassa otettiin käyttöön sähköinen kokonaisjärjestelmä. - Opiskelijoiden osallistamisen systematisointi sovittu uuteen Gradia-organisaatioon: foorumi ja soveltuvat ryhmäjäsenyydet sekä osallistuminen valtuuston TA- ja TP-seminaareihin. Opiskelijafoorumi sovittu myös EduFuturaan. - Kaikista koulutusvientitoteutuksista on kerätty systemaattisesti palautetta asiakkailta ja kouluttajilta, ja näiden palautteiden pohjalta laadittuja toteutusmalleja on jatkjalostettu sekä räätälöity uusille asiakkaille.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	EduFutura-yhteistyön ja Jyväskylän Yritystehtaan aktiivinen kehittäminen.	EduFutura-yhteistyöhön osallistui uusia henkilöitä ja myös opiskelijoita osallistettiin. Uusia avauksia

	• Yhteistyön tiivistäminen Keski-Suomen Yrittäjien ja Keski-Suomen Kauppakamarin kanssa. • Uusien päättäjien perehdyttämisen valtuustokauden alkaessa. • Koulutusvientipalvelujen kehittäminen suomalaisten yritysten kansainvälistä kauppaa tukevaksi.	tehtiin mm. liikunnassa ja opintopoluissa. Jyväskylän Yritystehtaan toiminnot yhtiöitettiin ja palveluita kehitetään yhteisessä oppimisympäristössä jatkossa. • Keski-Suomen Yrittäjien ja Keski-Suomen kauppakamarin kanssa tiivistettiin yhteistyötä ja tiedonvaihtoa erityisesti ammatillisen koulutuksen reformiin liittyen. Kehitettiin myös yhteistyötä koulutusten yrittäjämarkkinointiin ja KasvuOpeniin liittyen. • Laadittu perehdyttämisohjelma, jota toteutettu syyskauden perehdyttämisseminaarissa ja joulukuun valtuustossa. Tuotettu perehdyttämiseen liittyviä materiaaleja. Ohjelma jatkuu kevätkaudella 2018. • Yhteistyössä yritysten (mm. Valmet ja KONE) HR-asiantuntijoiden kanssa suunniteltu heidän kansainvälisen henkilöstön osaamisen kehittämisen ja arvioinnin erilaisia toteutusmalleja.
YHTEISÖ (me)		
• Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	• Mahdollisten sopeuttamistoimien johdonmukainen toteutus ja viestintä. • Työterveyden toiminnan varmistaminen ja tarkastelu osana aktiivista HR-toimintaa. • Opiskelija turvallisuustyön kohteesta turvallisuuden kehittäjäksi ja tekijäksi. • Kiinteistökohtaisesti: turvallisuusharjoittelun vakiinnuttaminen ja tilannejohtamisen osaamisen kehittäminen.	• Sopeuttaminen on tehty Korisohjelman kontekstissa, eikä ole ollut tarvetta aktiivisiin henkilöstövähennyksiin. Viestitty mm. rekrytointikäytänteistä. • Kuntayhtymän ja työterveyshuollon yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa arvioimaan yhteistyön laatua, palvelusopimusta, kehittämisen kohteita ja toimintasuunnitelman toteutumista. Työterveyshuollon kustannuksia saatiin pienennettyä lähes 15 % palvelutasoa heikentämättä. • Opiskelijajyhdistysten edustajia otettiin mukaan turvallisuuden kuntayhtymätasoiseen suunnitteluun. • Turvallisuusharjoittelua edellytettiin ja seurattiin kaikilla kampuksilla. Kampusten turvahenkilöstöä koulutettiin Secapp-kriisiviestintäsovelluksen käyttöön poikkeustilanteissa. Sovellus otetaan käyttöön 2018.
• Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	• Johtamisjärjestelmän tarkistaminen suhteessa organisoitumista koskeviin päätöksiin.	• Aloitettu uuden Gradia-organisaation johtoryhmien ja lakisääteisten ryhmien nimeäminen sekä toiminnallisten ryhmien suunnittelu.

	• Toimivat prosessit ja järjestelmät johtamisen tukena - priorisointi ensimmäisistä kehittämiskoh-teista.	• Laatujärjestelmän prosessiku-vausten päivitys on aloitettu 2017 ammatillisen koulutuksen refor-min mukaiseksi. Tiedolla johtami-sen tueksi käynnistetty tietova-raston kehittäminen.
• Ajantasainen organi-saatio.	• Toimivan organisaation ja sen edellytysten varmistaminen suhteessa toimintaympäristön, lain-säädännön ja rahoituksen muu-toksiin. • Uuden kuntalain mukaisten sään-töjen vahvistaminen. • ICT-infran ja tietojärjestelmien valmistelu tuleviin organisaatiomuutoksiin. • Brändin uudistaminen organisaatiomuutoksen tukena.	• Uusi Gradia-organisaatio pää-tetty ja YT2017a ja b -proses-seilla siirretty henkilöstö uuteen organisaatioon 1.1.2018 alkaen ja tuettu prosesseja aktiivisella viestinnällä. • Kuntayhtymän hallintosäätö tar-kistettu ajantasaiseksi. • Lainsäädännön, organisaatio- ja nimenmuutosten edellyttämät välttämättömät muutokset ICT-infraan ja tietojärjestelmiin tehty yhteistyössä toimintayksiköiden kanssa. • Toteutettiin koko organisaation kattava nimen ja visuaalisen identiteetin uudistaminen Gradi-aksi.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
• Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtä-västä.	• Lisätään viestintää kehittämisen ja kansainvälistymisen mahdolli-suuksista koko yhteisölle.	• Kehittämistehtävät avattiin yhä useammin avoimeen sisäiseen hakuun. Kehittämisestä ja kan-sainvälistymisestä järjestettiin työpajoja, koulutuksia ja infotilai-suuksia.
• Opettajien osaami-nen avainasemassa.	• Yrittäjyysosaamisen vahvistami-nen yhdessä korkeakoulujen kanssa. • Tarjotaan hanketoiminnan, koulu-tusviennin ja muun kansainvälis-tymisen kautta välineitä oman osaamisen kehittämiseen. • Henkilöstön osaamisen vahvista-minen ennakoiden tulevia muu-toksia.	• Yrittäjyysosaamiseen vahvistami-seen valmisteltiin opettajien täy-dennyskoulutusohjelma, jota tar-jotaan vuodesta 2018 alkaen. • Hanketoiminnassa järjestettiin henkilöstölle ideapajoja sekä hy-vien käytänteiden iltapäiviä. Kan-sainvälisen osaamisen kehittämi-seen oli tarjolla kielikoulutusta, CV-pajoja sekä yrittäjyyspedago-giikan kehittämiskoulutusta. • Tieto- ja viestintätekniikan sekä mm. tiimipedagogiikan koulutuk-sella on vahvistettu opetushenki-löstön osaamista ja monipuolis-ten erilaisten pedagogisten me-netelmien käyttämistä. Ammatil-lisen koulutuksen reformin toi-meenpanoa on tuettu henkilöstön koulutuksella mm. Parasta osaa-mista -hankkeen avulla.
• Monimuotoiset me-netelmät, välineet ja ympäristöt innosta-vat oppimaan.	• Hanketoiminnan suuntaaminen toimintaympäristön muutosta tu-keviin toimenpiteisiin.	• Kuntayhtymä toimii koordinaatto-rina tai osatoteuttajana useissa valtakunnallisissa reformin avain-hankkeissa (mm. Parasta palve-lua). Muuttuva toimintaympäristö

	• Opetusteknologian ja muiden digitaalisten palvelujen johtamisen ja päätöksenteon kehittäminen Digiloikka-selvityksen pohjalta. • Henkilöstön digitaalisten taitojen kartoitus. • Selvitetään vaihtoehdot ja tehdään päätökset lisätyn todellisuuden pedagogisista ratkaisuista.	huomioitiin kaikessa hankevalmistelussa. • Digiloikka-selvityksen pohjalta laadittu luonnos Gradian Digiohjelmaksi 2018-2020. Digiohjelma käsitellään kuntayhtymän johtoryhmässä keväällä 2018. • Käynnistetty selvitys mahdollisuuksista kasvattaa henkilöstön digitaalisia taitoja osaamismerkkien ja muiden kannustavien elementtien kautta. • Tutustuttu vaihtoehtoihin, mutta päätöksiä ei ole tehty.
--	---	---

2.1.2 Jyväskylän ammattiopisto

Jyväskylän ammattiopisto –tulosalue toteutti vuonna 2017 koulutusta yhteensä 24 ammatilliseen perustutkintoon. Lisäksi järjestettiin näyttötutkintoperusteista koulutusta musiikissa ja graafisella alalla sekä taiteen perusopetusta musiikissa ja tanssissa. Ammatillisen perustutkinnon opiskelijamäärä oli keskimäärin 4 040, joka oli 108 opiskelijaa vähemmän kuin asetetussa tavoitteessa. Tavoitellusta opiskelijamäärästä jäätin erityisesti puualalla ja elintarvikealalla. Uusi media-alan tutkinto herätti runsaasti mielenkiintoa. Samoin rakennusalalla opiskelijarekrytointi onnistui yli tavoitteen. Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärä kasvoi asetettuun tavoitteeseen verrattuna. VALMA-koulutuksen ja OKSA-koulutuksen (perusopetus ja perusopetuksen lisäopetus) suosio nousi edellisistä vuosista erityisesti vieraskielisten opiskelijoiden määrän kasvusta johtuen. Ammattiopisto osallistui lisäksi yrittäjyyskasvatuksen, liiketoiminnan ja ohjauksen koulutusvientitoteutuksiin Kiinassa.

Yksi keskeisimmistä vuoden 2017 tavoitteista oli kehittää opintojen henkilökohtaistamisen toimintamalleja ja jatkuvan haun käytäntöjä. Tällä tavoin valmistauduttiin tulevaan ammatillisen koulutukseen reformiin. Yksilölliset opintopolut ja joustava aloittaminen lisääntyivät edelleen vuonna 2017. Valmistuneista opiskelijoista noin 42 % valmistui muulloin kuin kesäkuussa. Jatkuva haku ja joustava aloittaminen toimivat kaikissa tutkinnoissa. Lisäksi uudistettiin varhaisen puuttumisen mallia. Mallin tavoitteena on tunnistaa entistä aikaisemmassa vaiheessa opiskelijoiden opiskelumotivaatioon, hyvinvointiin sekä jaksamiseen liittyviä tekijöitä ja siten pienentää opintojen keskeyttämisastetta sekä parantaa opintojen läpäisyastetta. Läpäisyaste (66,3 %) nousi edellisestä vuodesta ja se on valtakunnallista keskiarvoa korkeampi, joskaan ei tavoitetasoa. Negatiivisten eronneiden osuus (8,6 %) kasvoi edellisestä vuodesta. Samanaikaisesti erityistä tukea tarvitsevien määrä kasvoi 13,5 prosentista 15,1 prosenttiin. Yhä useampi opiskelija on hakeutumisvaiheessa epävarma opiskeluvalinnasta tai on opinnoissaan erityisen tuen tarpeessa, mikä korostaa hyvän ja oikea-aikaisen ohjauksen merkitystä sekä hakeutumisvaiheessa että erityisesti opintojen aikana.

Ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteena on myös vahvistaa työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Vuonna 2017 työssäoppimista oli noin 77 %:lla valmistuneista yli

säädösten edellyttämän määrän. Kansainvälisyys, yrittäjyys sekä ammattikilpailutoiminta painottuivat edelleen vahvasti toiminnassa ja mahdollistivat yksilöllisiä opintopolkuja. Yhteensä 256 opiskelijaa hankki osaamista Suomen rajojen ulkopuolella, NY-yrityksissä toimi 233 opiskelijaa ja Taitaja2017-kilpailuissa opiskelijat saavuttivat yhteensä 10 mitalia, joista viisi kultaista. Opiskelijatytyytyväisyys oli erittäin hyvällä tasolla (palautteiden keskiarvo 4,1).

Henkilöstömäärä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 19 henkilöllä. Erityisesti vähennystä tapahtui hanke- ja tukihenkilöstön puolella. Määräaikaisten määrä väheni edellisestä vuodesta huomattavassa määrin (-42 henkilöä). Keväällä 2017 toteutettiin henkilöstökysely. Kyselyn kokonaisindeksi oli 4,0 (edellinen kysely 2015: 3,93) ja hienoista parannusta oli tapahtunut kaikilla osa-alueilla. Henkilöstön osaamisen kehittämisessä painottuivat vuonna 2017 ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteet.

Keväällä 2017 valmistui Kukulalla E-rakennuksen peruskorjaus ja syksyllä käynnistyi A-rakennuksen peruskorjauksen suunnittelu. A-rakennuksen valmistuttua loppuvuodesta 2019 Jyväskylässä oleva sosiaali- ja terveysala keskittyy kokonaan Kukulalle uudistuvalla sairaala-alueelle. Joulukuussa 2017 toteutui ammattiopiston merkonomi- ja datanomikoulutusten sekä kahden tutkinnon opintojen muutto Viitaniemen B-rakennuksesta Harjulle yhteiselle kampusalueelle Jyväskylän Lyseon lukion kanssa.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkaus ja opiskelijamäärän pienentyminen vähensivät Jyväskylän ammattiopiston rahoitusta noin viisi milj. euroa edelliseen vuoteen nähden. Talouden tasapainottaminen suunniteltiin tehtäväksi tasaiseen tahtiin kolmen vuoden aikana. Vuoden 2017 tulos oli 252 000 euroa ylijäämäinen eli merkittävästi parempi kuin talousarviossa. Ennakoitua parempaa tulosta selittää osaltaan OKSA-koulutuksen uusi rahoitusmalli, joka perustuu toteutuneiden kurssien määrään, ei laskentapäivän opiskelijamäärään. Tätä muutosta ei täysin osattu arvioida talousarviota laadittaessa. Samanaikaisesti toteutettiin tiukkaa talouskuria koko ammattiopistossa, mikä näkyy suunniteltua pienempinä palkkakustannuksina (mm. määräaikaisten sopimusten päättymisen, sijaisuuksien hoitaminen sisäisin järjestelyin), palveluiden ostoina sekä tarvikehankintoina.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Jyväskylän ammattiopisto

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Kehitetään ja otetaan käyttöön opiskelijalähtöiset ohjaamisen ja henkilökohtaistamisen toimintamallit. - Kehitetään ja otetaan käyttöön opintojen jatkuva haku ja joustava aloittaminen sekä sujuvat siirtymät yhteistyössä eri alojen ja tulosalueiden kanssa. Tavoitteena eheät koulutuspolut. - Mallinnetaan ja otetaan käyttöön yksilöllisen tuen ja varhaisen puuttumisen toimintatavat.	- Hops-lomakkeet on uudistettu. Toimijoiden roolit, uudistetut toimintamallit ja yhtenäiset kirjauskäytänteet on vakiinnutettu. - Jatkuvan haun prosessi on selkiytetty ja seurantatiedon toimintamalli on luotu. Jatkuva haku on käytössä kaikissa tutkinnoissa. Joustava opintojen aloittaminen on mahdollistunut kaikilla aloilla. - Työvaltaisia, oman polun toimintamalleja on pilotoitu mm. liiketalouden perustutkinnossa sekä hotelli- ja ravintola-alalla. - Varhaisen puuttumisen prosessi on mallinnettu ja ohjeistettu sekä otettu käyttöön (vastuut ja rooli). Painopistettä on siirretty ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Arvioidaan kokonaisvaltaisesti Hyry-ryhmien (Hyvinvointiryhmät) toiminta yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Vakiinutetaan ryhmien toiminta ja organisointi. - Kehitetään toisen asteen yhteistyötä ja erilaisia toimintamalleja osana tulevia/mahdollisia organisaatiomuutoksia. - Määritellään yksilöllisiä opintopolkuja keskeisesti kuvaavat tekijät. Kehitetään sekä otetaan käyttöön näihin liittyvät	- Hyry-ryhmät ovat organisoituneet uudelleen yli yksikkörajojen. Opiskelijoiden vastuuta toiminnan suunnittelussa on vahvistettu ja osallisuutta on lisätty esim. Ykkösten päivä, Ystävänpäivä-tapahtuma, Hyvien tapojen viikko, Hyvinvointiviikko, Suomi100-tapahtumat. - Yhteisiä alakohtaisia kehittämis-ilta-päiviä sekä tapaamisia on järjestetty Jyväskylän ammattiopiston ja Jyväskylän aikuisopiston henkilöstön kesken. Gradia Jyväskylän johto ja esimiehet ovat kokoontuneet säännöllisesti syksyllä 2017 valmistelemaan uuteen organisaatioon siirtymistä (esim. yhteisjohtoryhmät). - Lukion kanssa on sovittu yhteisistä kehittämisteemoista: kahden tutkinnon opinnot, Suomalaisen Musiikkikamppuksen hyödyntäminen, työelämäyhteistyö ja urheiluyrittäjyys. - Perusopetuksen rehtoreille ja opinto-ohjaajille on järjestetty info- ja keskustelutilaisuuksia, mm. syysbrunssi (tiedotus ammatillisen koulutuksen reformista). - Yksilöllisiä opintopolkuja kuvaavat tekijät on määritelty Gradian toimintamallia kehitettäessä: hakeutumisvai-

	alakohtaiset tulokatselmuks- et laatua varmistamaan.	heen 3 kaistaa (Omaa polkua raken- taen, Suunnitelmallisesti ryhmissä, Ohjatusti ja tuetusti).
Työelämä, korkea- koulut ja omistajat kumppaneina.	- Valmistellaan toimintalainsäädännön tuomien muutosten toimeenpanoa (koulutussopimus) ja kehitetään koulutuksen toteutusta yhdessä työelämän kanssa vastaamaan alueen työelämän tarpeita. - Osallistutaan aktiivisesti EduFutura -yhteistyöhön kehittämällä sujuvia jatko-opintoväyliä, tilojen ja laitteiden yhteiskäyttöä sekä hanke- ja henkilöstöyhteistyötä.	- Työelämän toimijoiden kanssa on määritetty työpaikalla tapahtuvan oppimisen kriittiset pisteet (järjestetty 2 Työelämäfoorumia) ja prosessia on kehitetty. Reformin tukea on saatu muun muassa Parasta osaamista – hankkeen kautta. - Omalle polulle korkeakouluun -hankkeen avulla on kehitetty korkeakoulupolkua erityisesti liiketalouden, matkailun, hotelli- ja ravintola-alan sekä sosiaali- ja terveysalan tutkimuksissa. EduFutura-yhteistyötä on kehitetty erityisesti musiikkialalla, yrittäjyydessä sekä kuntoutuksessa.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	- Kehitetään kampuskohtaisia osallisuutta vahvistavia toimintamalleja yhdessä JAMOn opiskelijajaostojen kanssa. Vakiinnutetaan toimintamallit käytäntöön. - Systematisoidaan ja vakiinnutetaan kiinteistöjen turvallisuusryhmien toiminta.	- Opiskelijakunta Jamon ja sen jaostojen toimintamalleja on kehitetty erityisesti Hyry-ryhmien yhteydessä. - Turvallisuusryhmien toiminta on vakiinnutettu Viitaniemessä, Kukkulalla ja Priimuksella. Turvallisuuskävelyt ja poistumisharjoituksia on järjestetty. Secapp-järjestelmä on otettu käyttöön ja henkilöstöä on koulutettu sen käytössä.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Selkiytetään sisäisen viestinnän rakenteita. Vahvistetaan muutosviestinnän roolia yhdessä muiden tulosalueiden kanssa. - Parannetaan vaikutusmahdollisuuksia omaan työhön liittyvissä kysymyksissä.	- Tulevista muutoksista on informoitu henkilöstöä ammattiopiston, yksiköiden ja alojen yhteisissä tilaisuuksissa sekä intran kautta: ammatillisen koulutuksen reformi, organisaatiomuutokset, sopeuttaminen. - Henkilöstölle on järjestetty ohjauksellisia tapaamisia tarpeen mukaan (mm. musiikkiala). Tavoitteena on ollut oman työn haasteiden käsittely ja avun saaminen arkeen.
Ajantasainen organisaatio.	- Uudistetaan organisaatiokenteitä vastaamaan tulevaisuuden tarpeita työelämän ja ammatilliseen koulutukseen toimintalainsäädännön muuttuessa. - Varmistetaan osaamisen säilyminen ja kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä. - Varaudutaan mahdolliseen vuosityöaikakokeiluun.	- Uusi Gradia-organisaatio on luotu yhteistyössä muiden tulosalueiden kanssa. - Osaamisen säilyttäminen ja kehittäminen on ollut haasteellista yt-neuvotteluiden aikana. - Paikallisilla neuvotteluilla luotiin valmiudet vuosityöaikakokeiluun osallistumiseen, mutta kuntayhtymä ei päässyt mukaan valtakunnalliseen kokeiluun.

PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	- Uudistetaan tehtäväkuvia huomioimaan opettajuuden ja ohjaustyön muutokset. - Sisällytetään ohjauksellisuus koko henkilöstön tehtäväkuviiin.	- Tehtäväkuvien uudistaminen siirtyi keväälle 2018. - Varhaisen puuttumisen prosessi on otettu käyttöön koko ammattiopistossa.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	- Kehitetään henkilöstön osaamista strategian suunnassa, huomioiden erityisesti erilaisuudet opiskelijat, työelämäosaaminen sekä verkkopedagogiikkataidot. - Varmistetaan henkilökohtaisten opintopolkujen ohjausosaaminen ja kokonaisvaltainen ohjausvastuu.	- Opettajan roolia on vahvistettu opiskelijoiden yksilöllisten opintopolkujen ohjaamisessa, mm. eri alojen HOPS-mentoreiden yhteiset tapaamiset ja koulutukset. Ohjauksessa on hyödynnetty erityiskasvatusohjaajan ja muun ohjaushenkilöstön osaamista. - Opettajien työelämäjaksojen toteutuksessa ei päästy tavoitellulle tasolle. - Monimuotoisia opintojen toteutusmalleja on otettu käyttöön: työelämäprojektit, työvaltainen oppiminen, yksilölliset opintopolut ja joustavaan aloittamiseen liittyvät ratkaisut.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	- Monipuolistetaan ja laajennetaan työpaikalla tapahtuvan opettamisen ja oppimisen menetelmiä. - Hyödynnetään suunnitelmallisesti digitalisaation (verkkooppiminen, mobiililaitteet, simulaatiot, pelillistäminen jne.) mahdollisuudet kullekin alalle ominaisella tavalla. - Vahvistetaan opettajien ja opiskelijaryhmien välistä yhteistyötä ja moniosaamista yhteistoiminnallisina toteutustavoin: tutkintojen yhteiset projektit ja tuotannot.	- Työpaikalla tapahtuvaa oppimista on kehitetty yhdessä työpaikkojen kanssa osaamisalakohdaisten pilottien avulla (mm. sairaanhoito- ja huolenpito, vanhustyö), uusia työpaikalla tapahtuvan oppimisen malleja on pilotoitu (case Vähälä, case Hämeen Auto). - Verkko-oppimista tukevia toteutuksia on laadittu erityisesti yhteisten tutkimuksen osien osa-alueiden toteutukseen. Digitalisaatioon liittyvät hankkeet: mm. Play-hanke, PivotPoint-verkko/videohanke. - Työelämän kanssa toteutetut tai eri koulutusalojen yhteistyönä toteutetut projektit mm.: Kemut, Nenä-päivä, NY-yritysten myyntitapahtumat, Sähkö- ja Loisto-konserttien toteutukset, media-alan projektit.

Yhteenveto Jyväskylän ammattiopiston tunnusluvuista 2014 - 2017

Jyväskylän ammattiopisto	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Prosessit					
Opiskelijamäärä (ammatillinen peruskoulutus), aritm. ka.	4 148	4 040	4 119	4 196	4 335
▪ joista Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa (VALMA) koulutuksessa (20.9.2015 alkaen), aritm. ka	115	136	113	60	
Taiteen perusopetus (musiikki ja tanssi) (aritm.ka)	890	915	902	898	944
Perusopetus ja perusopetuksen lisäopetus tilanne 20.9.	122	158	104	62	76
Läpäisyaste -% *)	68,0 %	66,3 %	65,3 %	67,4 %	66,2 %
Eronneet, henkilöä enintään (ops)	410	618	565	566	445
Negatiiviset eroajat, henkilöä enintään (ops) **)	240	349	291	328	247
Negatiivisten eronneiden %-osuus opiskelijoista (ops)	5,8 %	8,6 %	7,1 %	7,8 %	5,7 %
Vaikuttavuus					
Suoritetut ammatilliset perustutkinnot	1 200	1 208	1 207	1 325	1 360
Ylioppilastutkinnot, lkm	95	87	94	86	99
Yo-tutkintojen %-osuus valmistuneista (pk. pohj.)	10,5 %	10,4 %	10,5 %	8,3 %	9,6 %
Suoritetut amm. perustutkinnot / opettajat	6	5,0	4,8	4,9	4,9
Työelämäyhteistyö					
▪ ko. vuonna koulutetut työpaikka-ohjaajat	130	133	205	76	107
Asiakasnäkökulma					
Koulutukseen haluttavuus					
Ensisijaiset hakijat / aloituspaikat	1,1	1,1	1,1	1,1	1,5
Opiskelijapalaute ***)					
▪ opetuksen kokonaislaatu	4,0	4,1	4,0	4,0	3,9
Erityisopiskelijat					
▪ henkilöä (aritm. ka)	570	610	561	543	500
▪ % opiskelijoista (ops)	13,7 %	15,1 %	13,6 %	12,9 %	11,5 %
Kansainvälisyys					
▪ opiskelijat ulkomailla, henkilöä	215	256	265	229	246
▪ ulkomaan jaksojen viikot yht. ****)	1 187	1 244	1 397	1 184	1 286
Henkilöstö					
Opetushenkilöstön muodollinen pätevyys					
▪ päätoimisten opettajien kelpoisuus -%	95 %	96 %	92 %	94,9 %	93,4 %
Henkilöstön kehittäminen					
▪ euroa/henkilö (sis. palkkakulut)	2 100	1 811	2 354	2 169	2 596
▪ koulutuspäivät / henkilö	7	6	7,4	7,0	8,2
Henkilöstön työelämäjaksot					
▪ henkilöiden määrä	16	4	14	13	20
▪ työelämäjaksojen pituus viikkoina yht.	68	15	88	78	115

*) esim. vuoden 2017 läpäisyaste-% lasketaan siten, että kuinka moni vuonna 2014 aloittaneista opiskelijoista on valmistunut vuoden 2017 loppuun mennessä.

**) eronneet ilman toiseen oppilaitokseen siirtyneitä

***) Inka-kysely valmistumisvaiheen opiskelijoille, asteikko 1 - 5

****) v. 2015 laskentatapaa muutettu; v. 2012-2014 ulkomailla suoritetut opintoviikot

2.1.3 Jämsän ammattiopisto

Jämsän seudun koulutuskeskus fuusioitui Jyväskylän koulutuskuntayhtymään vuonna 2009. Samassa yhteydessä koulu sai uuden nimen Jämsän ammattiopisto. Vuoden 2018 alusta Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian organisaatiouudistuksen myötä uudeksi nimeksi tuli Gradia Jämsä.

Vuoden 2017 kolme keskeisintä toiminnan funktiota olivat 1. perustehtävän onnistumisen varmistaminen niukkenevassa talousresurssissa, 2. ammatillisen koulutuksen reformiin valmistautuminen ja 3. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän tuleva organisaatiouudistus. Jämsän ammattiopisto onnistui kohtuullisen hyvin edellä mainittujen haasteiden suhteen.

Perustehtävän varmistaminen onnistui hyvin, mikä on selkeästi luettavissa toiminnan mittareista. Esimerkiksi opetussuunnitelmaperusteisten opiskelijoiden läpäisyaste ylitti tavoitteen lähes 2 %-yksiköllä ja kaksoistutkinnon suorittaneiden määrä lähes kolminkertaistui, mutta toisaalta valitettavasti negatiivisten eroajien määrä kasvoi 6,7 %:iin. Myös taloudellista tulosta voidaan pitää kohtuullisena. Alijäämä oli -511 000 euroa (TA -1 230 000 euroa). Valtionhallinnon koulutusleikkausten kohdentuminen Jämsän ammattiopistoon oli keskimääräistä suurempi, koska ammattiopistossa on niin sanottujen kalliiden koulutusalojen (metsäala ja logistiikka) opiskelijoita suhteellisen paljon verrattuna opiskelijoiden kokonaismäärään. Jämsän ammattiopiston toimintatuotot vähenivät 17 % (2 604 000 euroa) verrattuna vuoden 2016 tasoon. Opiskelijatuottojen osuus väheni 2 103 000 euroa (-15 %).

Jämsän ammattiopisto on kehittänyt toimintaansa ammatillisen koulutuksen reformin suuntaisesti jo muutamia vuosia. Esimerkiksi kaikille opiskelijoille on tehty henkilökohtaiset opintopolut sekä nuorten ja aikuisten oppimisprosessit on integroitu. Osa koulutusaloista toimii jo osaamisperusteisesti siten, että oppiminen ei enää perustu vuosiluokkiin ja opintoaikaan eikä ikään. Himoksen yrittäjille järjestettiin monialainen yhteistyötapaaminen, jossa kerrottiin reformimuutoksesta ja sen tuomista uusista mahdollisuuksista työelämäyhteistyössä.

Koulutuskuntayhtymän organisaatiouudistus oli hyvin mittava ja vaativa prosessi. Jämsän ammattiopistossa tehtiin kesän ja syksyn aikana varsin haastavia henkilöstömuutoksia ja -vähennyksiä. Esimerkiksi henkilöstö väheni luontaisen poistuman ja YT 2016-lopputuleman johdosta 15 henkilöllä vuodesta 2016 (145). Opetustyön palkkakulut vähenivät 13 % (896 000 euroa) ja muun työn palkkakulut 14 % (239 000 euroa). Vuonna 2017 esimiesten määrä puolitettiin. 1.1.2018 Gradia Jämsässä aloitti rehtori ja kolme koulutuspäällikköä. Noin 30 henkilöstön jäsentä siirtyi Gradian eri toimintoihin. Vuoden 2018 alusta Gradia Jämsä keskittyy puhtaasti ammatillisen substanssin opettamiseen ja arviointiin.

Oppimista tukevat toiminnot tuotetaan Gradian eri toimintojen kautta Jämsään.

Jämsän ammattiopisto järjesti henkilöstölle neljä tiedotustilaisuutta organisaatiomuutoksesta. Niitä täydensivät koulutuskuntayhtymätasoiset tiedotustilaisuudet. Organisaatiouudistusta käsiteltiin myös koulutusaloilla ja Jämsän ammattiopiston yhteistoimintaryhmässä useita kertoja. Saadun palautteen perusteella henkilöstö olisi kaivannut enemmän henkilöstöä osallistavampaa toimintatapaa.

Jämsän ammattiopisto jatkoi kiinteistöstrategiansa toteuttamista. Metsäoppilaitoksentielle varmistui uudisrakennuksen investointihanke. Uudisrakennuksen ja siihen tulevien toimintojen suunnittelu on edennyt ripeästi ja hyvässä yhteishengessä. Rakennuksen valmistuttua 2019 joulukuussa Gradia Jämsän kiinteistötehokkuus nousee uuteen ulottuvuuteen.

Jämsän ammattiopistolla on ollut ja on selkeä seutukunnallinen kehittämis- ja työelämän palvelurooli Jämsän-jokilaaksossa. Suhteet Jämsän kaupungin ja sen koulutoimen suuntaan ovat avoimet ja luottamukselliset.

Seutukunnallinen toisen asteen johtoryhmä kokoontui vuonna 2017 muutamia kertoja. Ammattiopistolla ja lukiolla on yhteisiä opiskelijoita mm. kaksoistutkinnon suorittajia, aineopiskelijoita ja urheiluvalmennettavia. Vuonna 2017 urheiluvalmennukseen saatiin kestävyysurheilu, jonka päälajina on suunnistus. Urheiluvalmennuksessa oli noin 40 opiskelijaa, joista Jämsän lukiolaisia oli noin 14. Valmennusrinkiin otettiin myös yhdeksän peruskoululaista Jämsän yläkouluista. Määrätietoista työtä tehtiin, jotta alppilajit saataisiin takaisin Jämsään. Alppipuolella on yksi pilottioiskelija.

Yhteistyö Jyväskylän ammattiopiston ja Jyväskylän aikuisopiston kanssa oli sujuvaa. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän sisäinen yhteistyö jatkui hyvänä.

Jämsän ammattiopiston vetovoimaisuus pysyi kohtuullisen hyvänä. Kaikki valtionosuusrahoitteiset perustutkintopaikat 1 164 olivat täynnä. Opetussuunnitelmaperusteisia opiskelijoita oli 601, näyttöperusteisia 556 ja VALMA-opiskelijoita 10 - yhteensä 1 167 opiskelijaa. Nuorten hakeutuminen Jämsän ammattiopistoon on vähentynyt selkeästi viimeisten neljän vuoden aikana, keskimäärin 85 opiskelijaa/vuosi. Tähän on pääasiallisina syinä Jämsän seutukunnan peruskoulun päättävien opiskelijoiden määrän selkeä väheneminen ja toisaalta nuorisotakuu. Nuorten tulo ammattiopistoon muualta Suomesta on vähentynyt selkeästi. Tämä näkyy myös ammattiopiston asuntolassa, jonka käyttöaste on pudonnut lähes 100 %:sta 70 %:iin kahden viime vuoden aikana.

Ammatillisessa lisäkoulutuksessa (ammatti- ja erikoisammattitutkinto) oli yhteensä 287 opiskelijaa (113 otv). Ammatillisen lisäkoulutuksen opiskelijamäärä laski 21 otv:lla verrattuna vuoteen 2016. Muun aikuiskoulutuksen (NAO, AOV, työvoimakoulutus, oppisopimuskoulutus ja muu ostopohjainen koulutus) opiskelijamäärä oli 422 (46 otv). Muun aikuiskoulutuksen opintotyyty-

det laskivat 48 otv. Merkittävin tekijä oli työvoimakoulutuksen väheneminen ja aikuisten osaamisperustan vahvistaminen -ohjelman päättymisen. Ammatillisen lisäkoulutuksen ja muun aikuiskoulutuksen opiskelijamäärä oli yhteensä 709, joka oli 20 % vähemmän kuin vuonna 2016.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Jämsän ammattiopisto

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Opiskelijoiden osaamisen kehittämisen opintopolkuja seurataan ja arvioidaan säännöllisesti tutkinnon osittain koulutusaloilla hyödyntäen monipuolisia menetelmiä ja erilaisia foorumeita. - Aktivoidaan yhteistyötä yrityksille ja yhteistyötahoille tarjottavissa palveluissa.	- Kaikille opiskelijoille tehtiin henkilökohtaiset opintopolut. Aikuisten opintopolut monipuolistuivat ja polkujen valinnaisuus lisääntyi edellisiin vuosiin verrattuna. Joitakin esimerkkiopintopolkuja laadittiin ja niitä hyödynnettiin opiskelijan henkilökohtaisen opintopolun laadinnassa. - Koulutusaloilla seurattiin opintopolkujen syntymistä ja niiden toimivuuden arviointia, esim. seurantapalaverissa kaksi kertaa vuodessa. Ryhmänohjaajat, ryhmänohjaajatiimit ja opiskeluhoito seurasivat myös opintopolkujen toimivuuden arviointia.
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	Tehostetaan ja selkiytetään vuorovaikutusta ja viestintää uudenlaisen pedagogiikan mahdollisuuksista opiskelijoille, heidän läheisilleen ja työelämän yhteistyökumppaneille.	- Himoksen yrittäjille järjestettiin monialainen yhteistyötapaaminen, jossa kerrottiin reformimuutoksesta ja sen tuomista uusista mahdollisuuksista työelämäyhteistyössä. Lisäksi järjestetyissä kotiväenilloissa ja alojen työelämäkohtaamisissa kerrottiin pedagogisista ratkaisuista, esim. tiimioppimisen toteutuksesta. - WhatsApp-ryhmiä ja Wilma-viestintää on edelleen hyödynnetty. Jyväskylän koulutuskuntayhtymätasoisesti järjestettiin kaksi työelämäfoorumia. Parasta osaamista -hankkeen materiaalia käytettiin työelämäviestinnässä.
Työelämä, korkeakoulu ja omistajat kumppaneina.	Kuvataan opiskelijoiden työpaikka- ja oppilaitosoppimisympäristöjen soveltuvuus tutkinnon osittain.	Työpaikkakuvausta tehtiin jonkin verran ja ne tallennettiin SharePointiin. Jatkossa työpaikkakuvausten tiedot pyritään saamaan Wilmaan.

YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä teke-mällä.	Selkiytetään turvallisuusvastuu-henkilöiden tehtäviä ja perehdy-tetään heidät tehtäviinsä.	Turvallisuuteen liittyvä kehittä-minen ei toteutunut tavoitteen mukaisesti. Kiinteistöihin määri-teltiin vastuuhenkilöt, mutta var-sinainen järjestelmällinen kou-lutus ei toteutunut. Esimiesten ja henkilöstön voimavarat kes-kittyivät uuden organisaation rakentamiseen.
Keskusteleva ja sel-keä johtaminen.	Johtamisessa toteutetaan jatku-vaa, monin eri tavoin toteutet-tua tiedotusta ja vuorovaiku-tusta henkilöstön ja opiskelijoi-den kanssa muutosproses-seista ja niiden vaiheista.	- Henkilöstölle järjestettiin neljä tiedotustilaisuutta organisaatiomuutoksesta. - Organisaatiomuutoksen läpi-vientiin kaivattiin enemmän henkilöstöä osallistavampaa toimintatapaa. - Reformiuudistusta vietin aloille monin eri tavoin. Keskeisenä toimijana oli veturiryhmä, jossa oli kaikkien alojen opettaja-edustus. Veturiryhmä kokoontui kuusi kertaa vuoden aikana. - Vuoden 2017 kokemusten poh-jalta yhdeksi vuoden 2018 toi-minnalliseksi tavoitteeksi nos-tettiin esimiestyön uudistami-nen enemmän tiimipohjaiseksi. Tiimeille siirretään enemmän vastuuta ja näin pyritään lisää-mään ja parantamaan vuorovai-kutusta.
Ajantasainen organi-saatio.	Kehitetään nykyisen organisaat-ion toimivuutta ja ollaan aktiivi-sesti mukana kehittämässä mahdollista uutta organisaatiota.	- Kuntayhtymätasoiseen organi-saation uudistamistyöhön osal-listui Jämsän ammattiopistosta kolme henkilöä ja ammatillisen koulutuksen prosessien uudis-tamistyöhön kuusi henkilöä. - Jämsän ammattiopistossa ke-hittämistyö on jatkunut aktiivi-sesti, keskeiset tiimit on organi-soitu uudelleen ja esim. metsä-alalle on tehty tutkinnon osatii-mit.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtä-västä.	Vahvistetaan opetuksessa ja ohjauksessa asiakas- ja yksilö-lähtöistä näkökulmaa ja työelä-mää palvelevaa tiimimäisestä oppimista.	- Elokuun kehittämispäivän yh-teydessä julkaistiin PedaStep, pedagoginen käsikirja, joka si-sältää arjen pedagogisen toi-minnan sujuvuutta tukevaa ma-teriaalia. - Aloille tehtiin katselmus Peda-Stepin käyttöönotosta joulu-kuussa. Noin puolet opettajista oli tutustunut siihen ja käyttänyt

		sitä opetuksensa tukena. Tiimi-mäinen oppiminen on lisääntynyt aloilla. Valmistautuminen tiimioppimisen perustason sertifiointiin käynnistettiin yrittä-jyysopintojen osalta syksyn aikana. Valmistautuminen sertifiointiin jatkuu vuonna 2018. Mahdollisen sertifikaatin myöntää Tiimiakatemia.
• Opettajien osaaminen avainasemassa.	• Vahvistetaan henkilöstön osaamista tulevan reformimuutoksen suuntaisesti.	• Henkilöstön osaamista vahvistettiin reformimuutoksen suuntaisesti. Kehittämispäiviä toteutettiin seitsemän. Veturitiimin palavereja oli kuusi. Veturitiimin kokouksissa valmennettiin vastuuhenkilöitä viemään muutosten edellyttämiä toimenpiteitä eteenpäin koulutusaloille. Neljän päivän Tiimipaalusvalmennus järjestettiin syksyllä Tiimiakatemia-yhteistyössä ja siihen osallistui 12 opettajaa. • Opettajat osallistuivat aktiivisesti myös omaehtoiisiin koulutuksiin.
• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	• Syksyllä 2017 opiskelunsa aloittavat opiskelijat toteuttavat opiskelunsa jo tulevan reformimuutoksen mukaisesti.	• Osa syksyllä aloittavista opiskelijoista osallistui yhteisiin orientoiviin opintoihin. Aloittavat opiskelijat ovat edenneet opinnoissaan pääosin tutkinnon osittain. Opiskelijat valitsivat opintotarjottimelta myös yhteisten tutkinnon osien valinnaisia osia. Kaikille laadittiin henkilökohtainen osaamisen kehityssuunnitelma.

Yhteenveto Jämsän ammattiopiston tunnusluvuista 2014 - 2017

Jämsän ammattiopisto	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Prosessit					
Opiskelijamäärä, aritm.ka, ammatilliset perustutkinnot	1 177	1 167	1 169	1 193	1 203
▪ opetussuunnitelmaperusteinen	637	601	667	764	869
▪ näyttötutkintoperusteinen	529	556	498	424	325
▪ VALMA 1.8.2017	11	10	4		
Opiskelijatyöpäivien määrä (muu koulutus)	38 587	30 107	43 273	44 946	46 052
Läpäisyaste %, opetussuunnitelmaperusteinen	64,0 %	65,7 %	63,9 %	63,8 %	58,4 %
Eronneet, henkilöä, ops	65	68	64	82	90
Negatiiviset eroajat, henkilöä ops	35	40	30	52	55
Negatiivisten eroajat %-osuus opiskelijoista, ops	5,5 %	6,7 %	4,5	6,8 %	6,3 %
Vaikuttavuus					
Suoritetut tutkinnot					
▪ ammatilliset perustutkinnot, ops	243	211	270	291	260
▪ ammatilliset perustutkinnot, näyttö	292	250	221	190	165
▪ ammattitutkinnot	75	121	98	105	84
▪ erikoisammattitutkinnot	3	0	3	7	3
▪ osatutkinnot	95	112	108	75	58
Suoritetut tutkinnot / opettaja	6,6	7,0	6,3	6,0	5,0
Ylioppilastutkinnot					
▪ lukumäärä	9	11	4	9	9
▪ % ops-tutkinnon suorittaneista	3,7 %	5,2 %	1,5 %	3,1 %	3,5 %
Työelämäyhteistyö					
▪ työpaikkaohjaajien koulutus yhteensä	20		38	19	47
Asiakasnäkökulma					
Koulutukseen haluttavuus					
▪ 1. sijaiset hakijat / aloituspaikat (ops)	1,0	0,7	0,8	0,6	0,6
Opiskelijapalaute asteikolla 1-5					
▪ Inka-kysely, opetuksen kokonaislaatu	4,0	4,1	-	-	-
Erityisopiskelijat, ops					
▪ henkilöä (aritm.ka)	73	92	76	69	81
▪ %-osuus opiskelijoista, ops	11,5 %	15,3 %	11,4 %	9,0 %	9,3 %
Päättöpalautteiden keskiarvo, asteikolla 1-5					
▪ AIPAL, näyttötutkintojen palautejärjestelmä	4,0	4,0	3,9	3,8	3,8
▪ OPAL, työvoimakoulutuksen palautejärjestelmä	3,8	-	3,4	4,3	3,9
Kansainvälisyys					
▪ opiskelijat ulkomailla	45	29	68	35	25
▪ ulkomailla suoritettavat ov:t	200	172	246	160	81
Henkilöstö					
Opetushenkilöstön muodollinen pätevyys					
▪ päätoim. opettajien kelpoisuus -%	91,0 %	90,9 %	86,5 %	84,8 %	83,2 %
Henkilöstön kehittäminen					
▪ euroa / henkilö (sis. palkkakulut)	1 500	1 742	2648	1 725	1 715
▪ koulutuspäivät / henkilö	4,6	5	6	5,4	5
Opettajat työelämässä					
▪ opettajien määrä	4	3	6	5	4
▪ työelämäjaksojen pituus yhteensä viikkoina	32	15	36	23	21

2.1.4 Jyväskylän oppisopimuskeskus

Jyväskylän oppisopimuskeskus toimi asiakaslupauksensa - ”Etsimme aina sinun tilanteeseesi parhaiten sopivan ratkaisun” - mukaisesti tuottaen yritys- ja opiskelija-asiakkailleen laadukkaita oppisopimuspalveluja yhteistyössä oppilaitos- ja verkostokumppaniensa kanssa.

Jyväskylän oppisopimuskeskuksen määrällisten mittarien toteuma oli kaikilla keskeisillä mittareilla talousarviossa tavoitteeksi asetettua parempi. Tuloksen tekijöinä olivat työnantaja-asiakkaan vahva koulutuskysyntä sekä asiakaslähtöinen, sitoutunut henkilöstö. Vuonna 2017 Jyväskylän oppisopimuskeskus vastasi alueensa yritysten ja työyhteisöjen koulutustarpeisiin 137 eri tutkinnon tuottaman osaamisen avulla. Koulutusyhteistyötä tehtiin noin 700 työnantajan kanssa.

Keski-Suomen positiivinen talouskasvu näkyi yritysten kasvavana rekrytointitarpeena. Uusia työ- ja koulutuspaikkoja oppisopimuksen avulla syntyikin ennätyselliset 349. Työpaikoista valtaosa, 70 %, syntyi yrityksiin. Kaikkineen uusia oppisopimuksia käynnistyi 899.

Oppisopimuskoulutuksen päättymisen jälkeen työsuhteessa jatkoi 72 % (luku uutena työsuhteena alkaneista). Vuonna 2017 yrittäjän omaa osaamista ja yrityksen liiketoimintaa kehittäviä yrittäjän oppisopimuksia oli voimassa 231. Erityisen suosittuja olivat yrittäjän, yritysjohtamisen ja tuotekehityksen tutkinnot sekä yrittäjätutkinnosta tuotteistetut tutkinnonosavalmennukset. Kaikkiaan ammatillisia tutkintoja suoritettiin oppisopimuskoulutuksena yhteensä 497 ja tutkinnon osia 1 022.

Oppisopimuskoulutuksen valtionosuusrahoitukseen ei kohdentunut suoria valtion säästötoimenpiteitä pois lukien ammatillisen perustutkinnon yksikköhinnan leikkaus. Ulkopuolisen kehittämisrahoituksen kertymisessä ylitettiin budjetissa arvioitu ja toimintatuotot olivat reilut 100 000 euroa talousarviota suuremmat. Talousseurannassa, kulukurissa ja ulkopuolisen rahoituksen hauissa onnistuminen johti budjetoitua parempaan tulokseen ja tilikauden tulos oli 376 000 euroa ylijäämäinen.

Työsuhdeperusteisen oppisopimuskoulutuksen mahdollistaa työnantaja. Vuonna 2017 markkinointiviestinnän kärjet kohdistettiin työnantaja-asiakkaisiin ja panostettiin oppisopimuskoulutuksen tunnettavuuden lisäämiseen ennen kaikkea työllistävänä koulutusmuotona. Työnantajia informoitiin oppisopimuksen mahdollisuuksista rekrytoinnin tukena mm. erilaisilla kampanjoilla, tilaisuuksilla (esimerkiksi Yrittäjä työllistää, rekrymessut) ja työpaikkakäynneillä. Erilaisten polutusmallien ja siirtymien mahdollistamista kehitettiin yhdessä oppilaitos- ja verkostokumppanien kanssa. Oppisopimuksen työllistävyyttä tuotiin esiin mm. työnantaja referenssien ja asiakastarinoiden avulla.

Kehittämistoiminta jatkui aiempien vuosien tapaan vahvana. Ohjaan.fi-verkostohankkeessa päivitettiin työpaikkaohjauksen materiaaleja vastaamaan ammatillisen koulutuksen reformia. Hankkeessa toteutettiin myös työpaikoille suunnattu hyviä oppisopimuskäytänteitä kuvaava videosarja. Opsodiili-ESR-hankkeen kautta vahvistettiin erityisesti oppisopimuskoulutuksen brändiä. Toimiin kuului esimerkiksi ensimmäisen valtakunnallisen oppisopimusviikon järjestäminen. Uutena erillishoitettavana hankkeena käynnistyi Maahanmuuttajien oppisopimuskoulutus ammatillisena lisäkoulutuksena, jonka tavoitteena oli edistää maahanmuuttajien pääsyä työhön ja ammatilliseen koulutukseen. Yksivuotisen hankkeen tuloksena oppisopimuksella käynnistettiin 15 maahanmuuttajataustaisen työ- ja koulutussuhde.

Vuonna 2017 jatkettiin työpaikalla tapahtuvaa oppimista edistävien sähköisten palvelujen kehittämistä. Työpaikkaohjaajien valmentamiseen rakentui mm. erilaisia sähköisiä starttivalmennuksia ja chat-palvelua. Samaa aikaan lisättiin henkilöstölle mahdollisuuksia vahvistaa omaa osaamistaan erilaisten sähköisten välineiden käyttöön mm. Skype-palaverit, webinaarikokeilut, etämahdollisuudet jne. Kehittämistoimintaa oli vauhdittamassa edellämainitut valtakunnalliset kehittämishankkeet.

Kokonaisuutena tarkastellen Jyväskylän oppisopimuskeskuksen tilinpäätös vuosi toteutui asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen reformiin valmistautuminen mm. lainsäädännön muuttuminen, uuden rahoitusmallin jäsentäminen ja tulevan Gradia-organisaation rakentuminen leimasivat vuotta ja heijastuivat arjen perustehtävän suorittamiseen. Muutosviestintää heikensi kesällä käynnistyneet yt-prosesit, jotka oppisopimuskeskuksen henkilöstön kohdalla jatkuivat pitkälle syksyyn. Joulukuun lopulle ajoittui myös muutto Kolmikulman tiloista Viitaniemeen. Epävarmasta tulevaisuuskuvasta huolimatta sitoutunut henkilöstö teki työtään asiakaslähtöisesti toimintavuoden loppuun asti. Reformin mukanaan tuomissa uudistuksissa ja uuden organisaation rakentamisvaiheissa pyrittiin tuomaan esiin oppisopimuskoulutuksessa rakentuneita hyviä käytänteitä ja toimintatapoja. Samalla korostettiin tarvetta säilyttää oppisopimuskoulutukselle ominaiset reforminkestävät perusperiaatteet; asiakas- ja työelämälähtöisyys, kysyntälähtöisyys sekä nopea reagointi työelämän tarpeisiin.

Toimenpiteiden toteutuma 2017: Jyväskylän oppisopimuskeskus

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Jatketaan joustavien siirtymien ja polutusmallien rakentamista (mm. oppilaitos - oppisopimus, yhteishankintakoulutukset – oppisopimus, työkokeilu – oppisopimus jne.). - Edistetään tutkinnon osittain eteneviä ja eri tutkintojen osista muodostuvia työelämälähtöisiä koulutusratkaisuja.	- Toteutettu x + y mallin oppisopimuksia ammattiopistojen kanssa - Toteutettu ennakkokojaksojen kautta oppisopimukseen eteneviä polutusmalleja eri verkostokumppanien kanssa (Jyväskylän kaupungin työllisyyspalvelut, Et-sivä-työ, Sovatek) - Toteutettu Keskimään kanssa rekry- yhteishankinta –oppisopimus -siirtymät - Kehitetty maahanmuuttajille tutkinnon osittain etenevää oppisopimuskoulutusta (MAO-hanke/OPH) - Tuotteistettu tutkinnon osakoulutuksia yritysten osaamistarpeiden mukaisesti (mm. vanhustyön eat ja kotityöpalvelujen at osatutkintototeutukset) - Tiedotettu työelämäfoorumeilla ja opiskelijainfoissa mahdollisuuksista hankkia osaamista tutkinnon osittain ja yhdistäen tutkinnon osia
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Tehostetaan yritysten osaamistarpeiden tunnistamista. - Toteutetaan asiakaskuulemisia laadukkaana oppisopimuskoulutusprosessin varmentamiseksi. - Kehitetään asiakkuudenhallintaa ja pilotoidaan CRM:n käyttöä.	- Järjestetty koulutuskuntayhtymän muiden toimijoiden kanssa työelämän tarpeita kartoittavia työelämäfoorumeita (Parasta osaamista - ja Samassa veneessä -hankkeet) - Selvitetty kuntien kanssa niiden alueella toimivien yritysten tarpeita (mm. Joutsa, Muurame) -> käynnistetty tuotteistettuja oppisopimuskoulutuksia mm. yrittäjien tuotteistamisvalmennus - Toteutettu asiakaskuulemisia työpaikkakäyntien yhteydessä - Toteutettu uusasiakashankintakampanja, jossa vierailtiin potentiaalisissa asiakasyrityksissä - CRM käyttöönotto siirtyi v. 2018
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	- Lisätään yritysten tietoisuutta oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksista rekrytoinnin ja kasvun tukena. - Vahvistetaan ja systematisoidaan verkostokumppanien kanssa tehtävää asiakasyhteistyötä.	- Toteutettu aktiivista markkinointiviestintää yritysten suuntaan; infoja, webinaareja, keskustelutilaisuuksia (Opsodiili ESR -hanke) - Toteutettu Ohjaan.fi verkostona työpaikoille suunnattu videosarja oppisopimuskoulutuksen hyvistä käytänteistä - Rakennettu ohjaus- ja yhteistyömalli Jyväskylän kaupungin työllisyyspalvelujen kanssa

YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	Edistetään osaamisen jakamista ja työhyvinvointia osallistavilla toimintatavoilla.	Vahvistettu itseohjautuvaa tiimitoimintaa ja toisilta oppimista
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	Edistetään puheeksi ottamisen kulttuuria ja avointa vuorovaikutusta (keskustelufoorumit).	- Uudistettu palaverikäytänteitä - Käyty yhteistä keskustelua ammatillisen koulutuksen reformin vaikutuksista oppisopimuskoulutukseen
Ajantasainen organisaatio.	Valmistaudutaan ammatillisen koulutuksen reformin uudistuksiin.	Toteutui. Runsaasti erilaisia tilaisuuksia ja tietolähteitä käytössä
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Edistetään oppisopimustoimijoiden työelämä- ja verkosto-osaamisen hyödyntämistä ammatillisen koulutuksen reformin uudistuksissa.	- Siirretty koulutustarkastaja Parasta Osaamista -verkostohankkeeseen projektiasiantuntijaksi (40 % työaika) - Osallistuttu valtakunnallisesti reformin tilaisuuksiin ja oltu mukana JKKY:n ja Opso ry:n lausuntojen laatimisessa - Osallistuttu Gradian ammatillisen koulutuksen prosessien laatimiseen - Vaikutettu valtakunnallisten Ohjaan.fi- ja Opsodiili-hankkeiden kautta - Valmisteltu Parasta palvelua -reformintukihanke valtakunnallisena yhteistyönä
Opettajien osaamisen avainasemassa.	Vahvistetaan henkilöstön digiosaamisen kehittymistä koulutuksen ja kokeilujen kautta.	- Osallistuttu some- ja digiosaamisen webinaareihin - Osallistuttu Sharepoint-koulutukseen ja vahvistettu osaamista etäyhteyksien käyttöön (Skype, VPN) - Pilotoitu Sopronetin käyttöä - Otettu käyttöön webinaarien seuraamiseen yhteisöllistä oppimista tukeva toimintatapa
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	- Otetaan käyttöön erilaisia digitaalisia ratkaisuja ja sähköisiä välineitä oppisopimusprosessin suunnittelussa, ohjauksessa ja seurannassa sekä toimijoiden välisessä yhteydenpidossa. - Kehitetään ohjauksen yhteisiä toimintatapoja sisäisesti sekä kuntayhtymän kokonaisuudessa - Vakiinnutetaan työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjauksen hyviä käytänteitä (Ohjaan.fi). - Yhtenäistetään henkilökohtaistamisen ja aiemman osaamisen tunnistamisen prosesseja kuntayhtymäkehikossa.	- Kehitetty Skypen käyttöä ohjauksessa sekä webinaarien järjestämisessä - Osallistuttu valtakunnallisten Työpaikalla järjestettävän koulutuksen -laatu-kriteerien työstämiseen (Stadia) - Lisätty Facebook työpaikkaohjaajien ohjauksen välineeksi - Kehitetty Ohjaan.fi-sivuston materiaaleja ja työkaluja ja hyödynnetty sivustoa ohjauksessa - Osallistuttu henkilökohtaistamisen ja aiemman osaamisen tunnistamisen prosessien uudistamiseen

Yhteenveto Jyväskylän oppisopimuskeskuksen tunnusluvuista 2014 - 2017

Jyväskylän oppisopimuskeskus	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Prosessit					
Opiskelijamäärä 1)					
▪ perustutkinnot	407	406	384	405	414
▪ ammattitutkinnot / erikoisammattitutkinnot	734	756	708	707	689
▪ muu lisäkoulutus	120	111	140	194	121
Yhteensä	1 261	1 273	1 232	1 306	1 224
Uudet oppisopimukset	600	899	968	766	914
▪ joista työllistäviä	28 %	39 %	26 %	28 %	38 %
Vuosittainen opiskelijamäärä (virtauma)	-	2 009	1 947	1 927	1 997
Purkautuneet oppisopimukset (negatiivinen)	< 4 %	4 %	4 %	4 %	5 %
Lisäkoulutuksen täyttöaste 2)	100 %	100 %	99 %	100 %	91 %
Vaikuttavuus					
Suoritetut tutkinnot 3)					
▪ perustutkinnot	165	173	140	156	141
▪ ammattitutkinnot	190	209	140	184	140
▪ erikoisammattitutkinnot	95	115	239	98	103
Työllistyminen	75 %	72 %	73 %	75 %	70 %
Työelämäyhteistyö					
▪ työpaikkakouluttaja- ja starttivalmennuksiin osallistuneet 4)	-	-	125	291	659
Asiakasnäkökulma					
Yrittäjien oppisopimukset (voimassa v. 2017)	100	231	262	232	198
Erityisopiskelijat					
▪ henkilöä (aritm. ka)	8	11	8	8	4
Kansainvälisyys					
▪ opiskelijat ulkomailla (henkilöä)	-	-	-	-	2
Henkilöstö					
Henkilöstön kehittäminen					
▪ euroa/henkilö (sis. myös palkkakulut)	1 500	1 386	1 845	1 618	1 164
1) Laskentapäivien 20.1. ja 20.9. keskiarvo, käytetään valtionosuuslaskennassa 2) Lisäkoulutuksen täyttöaste suhteessa talousarvioon 100 % 3) Tilinpäätösvuonna tutkintotodistuksen saaneet (tutkintotodistuskopio tullut oppisopimuskeskukseen) 4) Vuonna 2014 tilastointitapaa muutettu. mukana starttivalmennuksen eri muodot					

2.1.5 Opiskelijaravintolat

Opiskelijaravintolat-tulosalueeseen kuului kahdeksan opiskelija- ja henkilöstöravintolaa eli Oppilikka, Voionmaa, Hoivakka, Lounastuuli, Kyytipoika, Popina, Ykkönen ja Kahveli. Opiskelija- ja henkilöstöravintolat toimivat Jyväskylän koulutuskuntayhtymän kiinteistöissä Jyväskylässä Keskussairaalantiellä, Viitaniemessä, Voionmaankadulla ja Sepänpäädellä sekä Jämsässä ja Lievestuoreella.

Opiskelijaravintoloiden perustehtävänä on tuottaa lounas-, kahvio- sekä kokouspalveluja Jyväskylän koulutuskuntayhtymän opiskelijoille ja henkilöstölle. Lisäksi merkittävä osa perustehtävää on toimia ammatti- ja aikuisopistojen opiskelijoiden ammatillisesti esimerkilleenä ja oppimista tukevana oppimisympäristönä sekä työssäoppimispaikkana. Perustehtävien lisäksi opiskelijaravintoloissa oli vuoden aikana monipuolista ulkoista palvelutoimintaa.

Henkilöstö

Opiskelijaravintoloissa oli vuoden 2017 lopussa 49 työntekijää. Henkilöstöä koulutettiin edelleen aktiivisesti Jyväskylän aikuisopistolta hankitulla ja ruokapalvelualalle räätälöidyllä monipuolisella koulutuksella. Henkilöstön sisäisiä koulutuspäiviä oli vuonna 2017 yhteensä 46 koulutuspäivää ja henkilöstön kehittämiseen käytettiin 1 047 euroa/henkilö. Opiskelijaravintolat koulutti myös oppisopimuskoulutuksella henkilöstöään. Vuoden 2017 aikana valmistui kaksi hotelli-, ravintola- ja cateringalan perustutkintoa, yksi dieettikokin erikoisammattitutkinto ja yksi kokin ammattitutkinto, minkä lisäksi seitsemän henkilöä jatkoi opintojaan erilaisissa tutkintoon johtavissa oppisopimuskoulutuksissa.

Sisäinen yrittäjyys ja tuloksellisuus

Opiskelijaravintoloiden toiminta kasvoi edelleen vuonna 2017 ja budjetoidut tulot ylittyivät hiukan. Liikevaihdoksi oli budjetoitu 4,652 miljoonaa euroa ja liikevaihto toteutui 4,686 miljoonana euronä. Kasvua oli 34 000 euroa. Ulkoisiksi myyntituotoiksi oli budjetoitu 1,655 miljoonaa euroa ja ne toteutuivat 1,573 miljoonaa euronä. Ulkoiset myyntituotot jäivät 82 000 euroa budjetoitua pienemmiksi.

Opiskelijaravintoloiden liiketoimintaan sisältyi merkittävästi monipuolista ulkoista palvelutoimintaa, jonka tuotolla katettiin olemassa olevia kiinteitä kustannuksia. Näillä toiminnoilla tarjottiin monipuolisia oppimistilanteita ja osaamisen näyttämisen mahdollisuuksia työssäoppijoillemme ja siten käytettiin myös tehokkaasti olemassa olevia resursseja eli tiloja, koneita ja laitteita sekä ammattitaitoisen henkilöstön työaikaa. Mahdollisuutta myydä tuotteita ammattiopiston ruokamyymälä Oppipuodissa hyödynnettiin myös.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän oppilaitokset maksoivat toisen asteen ammatillisesta opiskelija-ruokailusta sekä lukio-opiskelijoiden ja aikuisopiston VOS-opiskelijoiden ruokailusta opiskelijaravintoloille vuonna 2017 yhteensä 2,84 miljoonaa euroa. Opiskelija-ruokailun kustannukseksi oppilaitoksille tuli näin 329 euroa/vuosi/opiskelija eli 1,73 euroa/pvä/190 koulupäivää/8 625 opiskelijaa, kun ruokailun kustannus kohdistetaan jokaiselle opiskelijalle, jolla on oikeus saada ilmainen ateria koulupäivittäin. Opiskelijoista noin 50 % ruokaili opiskelijaravintoloissamme koulupäivittäin koko lukuvuonna. Osuutta pienentävät ammattiopistojen opiskelijoiden yhä lisääntyneet työssäoppimisjaksot, poissaolopäivät sekä lukion koeviikot ja abiturienttien lukuloma.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Opiskelijaravintolat

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja kilpailukykyisesti ja seurataan kustannusrakenteita ja toiminnan tehokkuutta sekä tuloksellisuutta. - Tarjotaan työssäoppimismahdollisuuksia erityistä tukea tarvitseville opiskelijoillemme.	- Tulosalueen toiminta oli tehokasta ja kilpailukykyistä. Olemassa olevat resurssit hyödynnettiin tehokkaasti tuottavaan työhön. - Erityistä tukea tarvitsevat ammatti- ja aikuisopistojen opiskelijat suorittivat työssäoppimiskaksojaan ja osoittivat osaamistaan opiskelijaravintoloissa henkilöstömme ohjauksessa.
Aktiivinen vuorovaihtus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Jatkuva ja aktiivinen vuoropuhelu ja yhteistyö ammattiopistojen sekä aikuisopiston työssäoppimisen kouluttajien ja opettajien sekä johdon kanssa. - Toimivat asiakaspalautejärjestelmät ja asiakastyytyväisyyskyselyt vuosittain	- Työssäoppimista ohjaavat opettajat olivat aktiivisesti mukana ohjaamassa opiskelijoiden näyttösuunnitelmia ja arvioimassa osaamisen karttumista. - Asiakastyytyväisyyskyselyyn tuli 1 586 vastausta ja kyselyn kokonaistulos oli 2,57 asteikolla 1-3.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	Opiskelijaravintolat toimivat aitoina työelämän oppimisympäristöinä koulutuskuntayhtymän opiskelijoille	Opiskelijaravintoloissa on osoitettu osaamista eri tutkinnoissa sekä nuorten ammattiosaamisen näytöissä että aikuisten tutkintotilaisuuksissa.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	- Huomioidaan työn fyysinen ja henkinen kuormittavuus erilaisin työjärjestelyin. - Työn ilo on yksi toimintaperiaatteistamme - Henkilöstö sitoutetaan ja valtuutetaan toimimaan vastuullisesti työssään	- Henkilöstöä on pystytty siirtämään fyysisesti kevyempään työhön ja osa-aikaisiin tehtäviin heidän niin halutessaan. - Henkilöstökyselyn osion ”työyhteisössäni on iloinen työntekeksen tunnelma” tulos oli 4,65 asteikolla 1-5. - Henkilöstökyselyn osion ”saan riittävästi vastuuta työssäni” tulos oli 4,63 asteikolla 1-5.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Johtaja ja esimiehet ovat jokapäiväisenä osana työyhteisöä ja mukana työssä - Palaute ja kiitos ovat luonteva osa jokapäiväistä työtä	- Johtamisen tavoitteena oli yhdessä tekeminen ja hyvä yhteistyö kaikkien kanssa. Henkilöstökyselyn osion ”johtaminen ja esimiestyö” tulos oli 4,57 asteikolla 1-5. - Molempipuolinen palaute oli osa arjen toimintaa. Henkilöstökyselyn osion ”työilmapiiri ja työhyvinvointi” tulos oli 4,58 asteikolla 1-5

	Arviointi ja jatkuva parantaminen ovat luonteva osa jokapäiväistä työtä	Arviointi ja jatkuva parantaminen olivat luonteva osa jokapäiväistä työtä. Henkilöstökyselyn osion "kehittäminen" tulos oli 4,48 asteikolla 1-5.
Ajantasainen organisaatio.	Ammatillisesti vahva ja moniosaava henkilöstö liikkuu joustavasti eri yksiköiden välillä tarpeen mukaan	Palvelukeittöiden toimintaa hoidettiin muista yksiköistä lounasajaksi siirtyvän henkilöstön avulla ja tarvittavat sijaisuudet hoidettiin sisäisin järjestelyin.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	- Koko henkilöstöllä on ajantasainen työpaikkaohjaajakoulutus - Koko henkilöstö sitoutuu opiskelijoiden kannustamaan ja ammatillista kasvua tukevaan ohjaamiseen. - Koko henkilöstö toimii ohjaajina ammatillisesti esimerkillisesti.	- Koko henkilöstöllä oli ajantasainen työpaikkaohjaajakoulutus. - Koko henkilöstö ohjasi ja arvioi kannustavasti opiskelijoiden eri tutkimusnonosissa osoitettavaa osaamista. - Ammattitaitoa ja ammatillisuutta ylläpidettiin erilaisin yhteisin koulutuksen ja osaamista jaettiin koko tulosalueella.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	Aktiivinen yhteistyö ja vuoropuhelu työssäoppimista ohjaavien opettajien ja kouluttajien kanssa	Työssäoppimista ohjaavat opettajat olivat aktiivisesti mukana ohjaamassa opiskelijoiden näyttösuunnitelmia ja arvioimassa osaamisen karttumista.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	- Kaikkia päivittäistä toimintaa kehitetään ja vakioidaan laatu-työn, itsearvioinnin, prosessien jatkuvan parantamisen ja arvioinnin sekä jatkuvan koulutuksen avulla. Vakioruokaohjeita ylläpidetään ja kehitetään jatkuvasti Jamix-tuotannon-ohjausjärjestelmän avulla. - Osa kampusten ruokapalveluista hoidetaan palvelukeittötoimintoina valmistuskeittöiden sijaan. - Kehitetään kaikkia toimintoja ja palveluja huomioiden ympäristövastuu. - Koko henkilöstö sitoutuu yrittäjämäiseen ja kannattavaan liiketoimintaan sekä omassa toiminnassaan että opiskelijoiden ohjaamisessa yrittäjyyteen.	- Koko henkilöstöä oli koulutettu laatu-työhön ja laatu-järjestelmää päivitetään vuosittain. Jamix-tuotannon-ohjaus- ohjelmiston avulla tuotantoamme on vakioitu ja kehitetty jatkuvasti. Tulosalueella on otettu käyttöön Jamix -Ruoka-sovellus, jonka avulla asiakkaamme voivat katsoa lounaan raaka-aine- ja ravintosisältöjä ravintoloissa olevista tableteista tai omasta älypuhelimestaan. - Tulosalueella oli neljä tuotantokeittöä ja neljä palvelukeittöä. - Energian- ja vedenkäyttöön on kiinnitetty erityistä huomiota astiahuollossa ja kaikissa päivittäisissä toiminnoissa. Siivouksen prosesseissa on siirrytty ns. vedettömään mikrokuitusiivoukseen. - Opiskelijaravintoloiden oma ympäristöohjelma valmistui ja koko tulosalueemme henkilöstö koulutettiin ympäristöohjelman mukaiseen vastuulliseen toimintaan. - Opiskelijaravintoloissa oli merkittävä määrä ulkoista myynti- ja palvelutoimintaa ja erilaisia asiakastilaisuuksia, jotka hoidettiin oppimistapahtumina yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Yhteenveto opiskelijaravintoloiden tunnusluvuista 2014 - 2017

Opiskelijaravintolat	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Sisäinen yrittäjyys					
• Sisäinen laskutus, % liikevaihdosta	63 %	65 %	64 %	63 %	63 %
• Ulkoinen laskutus, % liikevaihdosta	37 %	35 %	36 %	37 %	37 %
Toiminnan laatu asteikolla 1-3 ¹⁾	2,50	2,57	2,53	2,52	2,55
Henkilöstön kehittäminen euroa/hlö	1 500	1047	1 682	1 751	1 232
Tilikauden tulos vähintään 0 euroa	0	-17 000	38 000	232 000	39 000
Asiakasmäärän vakiinnuttaminen, ateriaa/päivä ²⁾	5 100	5 085	4 957	5 222	5 234
Työssäoppijoiden määrä ja hyväksytyt näytöt					
• Ulkoinen työssäoppiminen, opiskelijaa/jakso/ravintola ³⁾	2	1-3	1-3	2	2
• Hyväksytyt nuorten näyttöjä yhteensä / vuosi ⁴⁾	240	240	480	480	480
¹⁾ Asiakastyytyväisyysmittauksen tuloksena kaikkien osa-alueiden yhteenlaskettu ka yli 2,50 ²⁾ Lounaita budjetoitu ka 5 100 / pvä / 190 koulupäivää (vaihteluväli 3 800-5 500). ³⁾ Ulkoinen työssäoppiminen: Työssäoppijoita 2 opiskelijaa/jakso jokaisessa ravintolassa suorittaen ao. jaksoihin liittyvät hyväksytyt näytöt ⁴⁾ Oppimisympäristönä suoritettujen nuorten näytöt: 240 hyväksyttyä osanäyttöä yhteensä opiskelijaravintoloissa					

2.1.6 Jyväskylän lukiokoulutus

Lukiokoulutus-liikelaitoksen lakkauttamisen jälkeen lukiokoulutus järjestettiin 1.1.2017 alkaen oppilaitos-tulosalueena. Strategian ja sen toimenpideohjelman mukaisesti tehtiin linjauksia ja toimia lukiokoulutuksen hallinnon ja sisäisten palveluiden järjestämiseksi. Niitä pohjusti edellisen vuoden YT-prosessi. Lukiokoulutuksessa luovuttiin erillisestä kehittämisspäälliköstä, ja lukiokoulutuksen tulosaluejohtajan eläköitymisen jälkeen helmikuusta 2017 alkaen kuntayhtymän johtaja toimi väliaikaisena ratkaisuna oman toimensa ohessa lukio-koulutuksen tulosaluejohtajana. Lukiokoulutuksen tulosaluejohtajan virkaan yhdistettiin Jyväskylä aikuislukion rehtorin virka, ja uusi tehtävä avattiin hakuun vuoden 2017 lopussa. Lukiokoulutuksen johdon virkarakennetta selkeytettiin siten, että kaksi rehtorin virkaa muutettiin apulaisrehtorin viraksi. Hallinto- ja tukipalvelujen järjestämistä valmisteltiin myös uutta Gradia-lukioiden toimintamallia ennakoiden.

Koulutuskuntayhtymä ja Jyväskylän kaupunki tekivät alkuvuodesta lukioselvityksen, jossa tarkasteltiin Jyväskylän lukiokoulutuksen rahoituksen ja tarjonnan absoluuttista ja suhteellista tasoa. Selvityksen perusteella Jyväskylän kaupunki päätyi rahoittamaan koulutuskuntayhtymän lukioita 370 000 eurolla vuonna 2017. Kaupungin suunnitelman mukaan summa nousee runsaaseen miljoonaan euroon vuonna 2018 ja enimmillään 1,7 miljoonaan euroon seuraavina vuosina. Kaupungin lisärahoitus auttoi sekä lisäämään kurssitarjontaa että pienentämään ryhmäkokoja, kun opetuksen rahoitusta voitiin kasvattaa. Yhteiseksi tavoitteeksi on asetettu vähintään vuoden 2015 tarjonnan taso.

Jyväskylän Lyseon lukio ja Jyväskylän aikuislukio pääsivät vuoden 2017 alusta sijoittumaan uusiin yhtenäisiin tiloihin Harjun kampukselle. Vuoden 2017 aikana valmisteltiin myös Schildtin lukion sijoittumista elokuusta 2018 alkaen Viitaniemen kampukselle. Lähes kymmenen vuotta suunniteltu ja kahden päivälukion malliin päätynyt verkkoratkaisu on silloin saatu päätökseensä.

Lukiokoulutus sai merkittävän tunnustuksen, kun opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arvion perusteella erityiset koulutustehtävät: vanhoina tehtävinä jatkavat englanninkielinen IB-opetus Jyväskylän Lyseon lukiossa (IB World School) ja urheilupainotteinen opetus Schildtin lukiossa. Jälkimmäiseen saatiin myös uusi musiikki-ilmaisupainotteisen koulutuksen erityinen tehtävä. Lukiokoulutus sai myös hyvät arviot haetusta yrittäjyyden erityisestä tehtävästä. Keski-Suomeen ei myönnetty muita erityistehtäviä.

Lukioiden toimintaa osallistettiin koulutuskuntayhtymän, Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun EduFutura-osaamiskeskittymään. Lukiokoulutuksen toimijat antoivat vaikuttavia syötteitä – mm. valtakunnallisessa lukiouudistuksen seurantaryhmässä ja yhteisessä työstössä ja ministeriötapaamisissa Oulun, Turun, Tampereen ja Espoon lukiokoulutusten kanssa – valtakunnalliseen lukiouudistukseen.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Jyväskylän lukiokoulutus

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Lukiokoulutuksen rakentaminen valintasuuntautuneeksi. - Soveltavien kurssien suorittaminen pääsääntöisesti osaamisen tunnustamisen kautta oppilaitoksen ulkopuolella. - Pedagogisen monimuotoisuuden vahvistaminen.	- Lyseolla tiimi- ja yrittäjyyspolut toimivat osana yleislinjan toimintaa; IB-lukion toimintaa on entisestään kehitetty. Schildtin lukion työjärjestyksen pohja perustuu lähtökohtaisesti koulun opiskelijoiden valintoihin. Valintojen perustana taas on opiskelijoiden tietoisuus omista jatko-opinnoista ja niihin tarvittavista opinnoista. - Osaamisen tunnustaminen Lyseon ulkopuolella tapahtuneesta suorituksesta on ollut merkittävää. Soveltavien kurssien määrä on Schildtin lukiossa pieni. Pääosin niitä on koulun painopistealueilla ja ne on pyritty tarjoamaan normaaleina kontaktikursseina. Muutoin opiskelijat suorittavat erilaisia opintokokonaisuuksia oman harrastustoimintansa puitteissa. - Pedagoginen monimuotoisuus on vahvistunut opettajien kouluttautumisen, uusien verkkoalustojen käytön sekä monipuolisten oppimisympäristöjen valmistuttua (Lyseossa). Pedagogista kehittämistä on tehty erityisesti projektien, samanaikaisopetuksen ja integraation parissa. Aikuislukiossa on entisestään vahvistettu monimuotoisten verkkotyövälineiden käyttöä. Opiskelijat voivat halutessaan opiskella kaikki tai osan aikuislukion kursseista oman aikataulunsa mukaisesti osallistumatta lähiopetukseen. Verkkokurssien tarjoamisessa tehdään yhteistyötä Länsi-Suomen aikuislukioverkoston kanssa. Kaikki lukion päättötodistukseen tarvittavat kurssit voi suorittaa myös lähiopintoina.
Aktiivinen vuorovaihtus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Lukioiden yhteistyön edelleen vahvistaminen. - Nivelvaiheyhteistyön vahvistaminen perusopetuksen ja korkeasteen kanssa.	- Yhteistä kurssitarjottimen ja opettajien hyödyntämistä Lyseon ja Schildtin välillä on kehitetty. Koko lukiokoulutuksen pedagogisien iltapäivien kehittämistä ja toteuttamista on jatkettu. KV-toiminnan yhteinen suunnittelu ja kehittäminen aloitettu lukiokoulutuksen ja kuntayhtymän tasolla. Yhteistyötä henkilöstörekrytoinnissa. - Perusopetuksen kanssa tehtävä ohjauksen nivelvaiheen suunnittelu ja kehittäminen on jatkunut YTY-ryhmän toimesta. Yhteistyötä korkeasteen kanssa on kehitetty ja EduFutura yhteistyön ja Omalta

	2. asteen yhteistyön ja erilaisten toimintamallien edelleen kehittäminen uudessa organisaatiossa.	polulta korkeakouluun hankeen mukaisesti. Rehtori Ari Pokka on edustanut koulutuskuntayhtymää toisen asteen ja perusopetuksen yhteistyöryhmässä, joka pyrkii laaja-alaisesti kehittämään lukioden, ammatillisen koulutuksen ja perusopetuksen yhteistyötä. Edelleen opinto-ohjaajien yhteistyö tällä alueella on ollut monipuolista ja perusopetuksen opiskelijoille on tarjottu runsaasti mahdollisuuksia ja tietoa lukioista. Koulutuspoliittiset linjaukset eivät kaikilta osin ole tukeneet toisen asteen yhteistyötä. Lukioden yhteinen kurssitarjonta on kaikkien lukioden opiskelijoiden käytettävissä niin päivä- kuin aikuislukiossakin (myös Jyväskylän normaalikoulun lukion kanssa). Myös ammatilliset opiskelijat voivat osallistua lukion kursseille ja lukion opiskelijat ammatitopiston kursseilla.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	- Työelämälähtöisyyden ja yrittäjyyden vahvistaminen / edelleen kehittäminen. - Lukiokoulutuksen aktiivinen rooli EduFutura-yhteistyössä.	- Jyväskylän lukioden yrittäjyyden ops ja lukioden työnjako on ollut hyvää. Schildtin vastuulla on erityisesti ollut erilaisten yrityskonseptien luominen ja osallistuminen kansallisiin yrittäjyyskilpailuihin. Lyseon lukioon on perustettu yrittäjyyspolku. Vuoden 2017 vahvin innovaatio työelämäyhteistyössä oli Schildtin lukion ja VALMET-konsernin yhteistyö. Aikuislukion opiskelijat ovat usein jo itse työelämässä ja he jakavat kokemustaan lukion muille opiskelijoille ja opettajille. - Lukiokoulutus on osallistunut monipuolisesti EduFutura-yhteistyöhön mm. pedagogiikan, kansainvälisyyden, urheilun, yrittäjyyden ja musiikki-ilmaisun teemoissa. Aikuislukion henkilöstö on ollut aktiivisesti mukana korkeakoulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä kehittämässä opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	- Turvallisuuskäytäntöiden päivittäminen. - Yhteisöllisyys osana työpaikan kokonaisturvallisuutta, tiimimäisen työskentelyn kehittäminen. - Lukiokoulutuksen hyvinvointimallin juurruttaminen ja edelleen kehittäminen sekä työssä	- Harjun kampuksen (Lyseo, aikuislukio) turvallisuussuunnitelma on päivitetty ja tarvittavat poistumisharjoitukset on tehty lukuvuoden alussa. Schildtin lukiossa myös päivitetty ja harjoiteltu. - Lyseon lukion opettajakunnasta 23 opettajaa oli tiimivalmennus-koulutuksessa sekä 3 opettajaa tiimimestarikoulutuksessa. Aloitettu uusi 30 opettajan tiimivalmennuskurssi. - Yhdessä opiskelijakunnan kanssa on tehty Lyseolle yhteiset käyttäytymisen pelisäännöt. Schildtin lukion työyhteisön yhteen hitsaaminen syksyn 2018 yhdistymistä varten aloitettu koko henkilöstöä

	jaksamisesta huolehtiminen. - Turvallisten ja terveellisten työskentely- ja opiskelutilojen varmistaminen. - Suomi 100-vuotta -juhlataapahtumien järjestäminen.	osallistaen. Hyvinvointituokiot, liikkuva koulu ja muut yhteisölliset tapahtumat. Henkilöstön hyvinvointia on tuettu yhteisten tapahtumien ja liikuntatilaisuuksien järjestämisellä yhdessä kuntayhtymän liikuntapalvelujen kanssa. - Lyseon peruskorjaus on toteutettu terve talo -periaatteen mukaisesti ja A2-siiven tilat on tiivistyskorjattu. Aikuislukio muutti ajanmukaiseksi uudistettuun oppimisympäristöön Harjun kampuksen A3-siipeen. Turvalliset ja terveelliset tilat uuden Schildtin suunnittelun lähtökohta. - Suomi-100 teemaa on muistettu useissa eri yhteyksissä laaja-alaisella tieto- ja kulttuuriohjelmalla ja Suomi-100-tapahtumilla kaikissa lukioissa.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Johtamiskulttuuri perustuu jaetun johtajuuden ja osaamisen jakamisen käytänteisiin. - Prosessimaisen työskentelyn jälkeen selkeät päätökset ja niihin sitoutuminen.	- Jaetun johtamisen lähtökohdan lisäksi on painotettu johtamisen selkeyden ja työnjaon ulottuvuuksia. Koulujen omaa johtoryhmätyöskentelyä on kehitetty ja selkeytetty. - Tätä toimintakulttuuria on pyritty vahvistamaan lukiokoulutuksen johtoryhmässä.
Ajantasainen organisaatio.	- Uusi tulosaluemalli tukemaan lukiokoulutuksen järjestämistä. - Hallinnossa lukiokoulutuksen sisällä haetaan synergiaetuja.	- Liikelaitosmallin jälkeinen tulosaluemalli on otettu käyttöön ja pohjustettu Gradialukioiden organisaatio ja mallit yhteisten palveluiden tuottamiseksi lukioille. - Synergiaetuja hahmotettu ennen muuta uuden Gradia-organisaation näkökulmasta, ja tiivistetty lukioiden oma johtamisjärjestelmä.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Opetussuunnitelman mukainen toiminta periaatteella "Kaikki ohjaa".	Lyseossa on uudistettu ryhmänohjauksen toimintamalli; tasovastaavien ja ryhmänohjaajien toimienkuvia on kirkastettu ja yhteistyötä tehostettu; opinto-ohjauksessa on uusien tilojen myötä pystytty entistä aktiivisempaan yhteistyöhön. Schildtissä ohjauksessa kehitetty uusia henkilökohtaisempia toteuttamismuotoja, jotka vastaavat hyvin lukio uudistusta. Aikuislukiossa koko henkilöstö mukaan lukien sihteeripalvelut on ollut keskeisesti ohjaamassa monimuotoista opiskelijajoukkoa oikeille opintopoluille ja tukitoimiin.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	- Aineryhmäyhteistyön vahvistaminen yli oppilaitosrajojen. - Pedagogiikan monimuotoisuus ja tarkoitukset.	- Pedagogisten iltapäivien jatkaminen koko lukiokoulutuksen tasolla kolme kertaa vuodessa. Aineryhmien välisen yhteistyön vahvistamisessa on vielä tehtävää. - eTutor-vertaiskoulutuksen aktiivinen toiminta aineryhmittäin. Koulutusyhteistyö kustantajien kanssa. Ylioppilastutkinnon

	senmukainen digitalisaatio koulutuksen keskiössä.	ja päättöviikkojen toteuttamisen digitalisointi. Digitalisaatioon valmistavaa koulutusta järjestetty.
• Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	• Uusien tilojen kalustaminen ja välineiden hankinta osana monimuotoisen pedagogiikan toteuttamista. • Kaikkialla oppii -käytänteiden vahvistaminen. • Erilaisten oppimisen muotojen pilotoinnit.	• Lyseon peruskorjauksen myötä luokkatilojen tekniikka uusittu vastaamaan pedagogiikan vaatimuksiin; A2-siiven luokkatilat osittain varusteltu uusin tarpeellisin varustein. Kaikilla opettajilla asianmukaiset kannettavat tietokoneet ja puhelimet. Aikuislukio muutti vuoden alussa ajanmukaiseksi uudistettuun oppimisympäristöön Harjun kampuksen A3-siipeen. Schildtin lukion rakentamishankeen valmistelutyötä tehty tästä näkökulmasta. • Kaikkialla oppii käytänteiden ja erilaisten oppimisen muotojen pilotointi ei ole edennyt. Kuitenkin laajat ja monipuoliset hyväksilukemiskäytännöt. • Vahvistettu kansainvälisen opiskelun osuutta ja jatkossa tarjotaan entistä enemmän suoria kansainvälisiä koulutusmahdollisuuksia. Aikuislukiossa on entistään vahvistettu monimuotoisten verkkotyövälineiden käyttöä.

Yhteenveto Jyväskylän lukiokoulutuksen tunnusluvuista 2014 - 2017

Lukiokoulutus	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Prosessit					
Opiskelijamäärä perusopetuksessa*	8	2	7	14	21
▪ aineopiskelijat, laskennallinen*	4	55	24	24	36
Opiskelijamäärä, lukiokoulutuksessa*	2 506	2 420	2 503	2 607	2 685
▪ aineopiskelijat, laskennallinen*	45	30	42	76	87
Negatiiviset eroajat, päivälukio, opiskelijaa **	50	21	26	32	57
Negatiivisten eronneiden %-osuus opiskelijoista	2,0	0,9	1,1	1,2	2,1
Läpäisyaste %	87	87	87	84	87
Vaikuttavuus					
Ylioppilastutkinnot, lkm	710	670	709	723	744
Suoritetut ylioppilastutkinnot /opettaja	5,0	4,6	4,7	4,9	4,7
Työelämäkontaktit, kertaa	8 000	6 408	6 654	14 132	5 430
Asiakasnäkökulma					
Koulutukseen haluttavuus					
▪ Ensisijaiset hakijat/aloituspaiikat	0,89	0,86	0,87	0,84	0,88
Tarjonta					
▪ kurssia/opiskelija / lukuvuosi	1,03	1,08	1,08	1,09	1,12
▪ MUUTETTU: päivälukion kurssia/opiskelija/lv	0,85	0,89	0,89	0,91	0,97
Kansainvälisyys					
▪ kansainvälisen toiminnan osuus, työpäivää	4 500	2 903	3 901	4 725	6 826
Henkilöstö					
Opetushenkilöstön muodollinen pätevyys					
▪ päätoim. opettajien kelpoisuus -%	100	99,3	100	100	99,4
Henkilöstön kehittäminen					
▪ euroa/henkilö (sis. myös palkkakulut)	750	1 096	905	1 383	823
▪ koulutuspäivät / yhteensä / kalenterivuosi***	500	579	386	593	335
Taloudellisuus					
Opetuksen henkilöstökulut, € / opiskelija	3 427	3 635	3 554	3 538	3 505
Henkilöstökulut, € / opiskelija	3 947	4 103	4 078	4 065	4 018
Neliöt / opiskelija	5,75	7,53	6,27	5,92	5,72
Vuokra, euroa / opiskelija****	1 121	1 199	973 (1 059)	983 (1 026)	929 (978)
Ulkoisten ja sisäisten palveluiden ostot / opiskelija	822	882	829	870	846
*Painotettu keskiarvo, jota käytetään valtionosuuden laskennassa (laskentapäivän 20.1. opiskelijamäärän painoarvo 7/12 ja laskentapäivän 20.9. opiskelijamäärän painoarvo 5/12 osaa); luku ei sisällä aineopiskelijoiden laskennallista määrää. **Päivälukiot. ***Ilman VESO-päiviä. ****TP2017-lukuun verrannolliset aiempien vuosien luvut suluissa. Laskettu kaikki vuokratulot/lukiokoulutuksen laskennallinen opiskelijamäärä.					

2.1.7 Kiinteistöliikelaitos

Vuosi 2017 toi mukanaan monia toimintaan vaikuttavia muutoksia Kiinteistöliikelaitoksen henkilöstöön ja hallintoon. Liikelaitoksen pitkäaikainen johtaja Erkki Kumppainen jäi eläkkeelle ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallitus valitsi kiinteistöjohtajan virkaa hoitamaan 13.7.2017 lähtien Riikka Kaarnamon. Myös huoltopäällikkö Tauno Ikonen eläköityi ja hänen tehtävää hoitamaan valittiin aikaisemmin teknisen asiantuntijan tehtävää hoitanut Marko Hyttinen. Eläkkeelle siirtyneiden tilalle ei palkattu uusia työntekijöitä kiinteistöliikelaitoksen ulkopuolelta.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallitus valitsi 15.12.2017 kokouksessa Gradia-kiinteistöt-liikelaitokselle uuden johtokunnan 1.1.2018 alkavalle kaudelle. Kokouksessa päätettiin myös hallintosäännön uudistamisesta ja Kiinteistöliikelaitoksen johtosäännöstä luopumisesta. Johtosäännössä aikaisemmin esitetyt asiat sisältyvät nyt uuteen hallintosääntöön.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän periaatteena on pääsääntöisesti omistaa käytössään olevat tilat. Jyväskylän koulutuskuntayhtymän omistamien rakennusten tekninen nykyarvo oli vuoden 2017 lopussa yhteensä noin 200 milj. euroa, josta Jyväskylässä käytössä olevien rakennusten osuus on noin 161 milj. euroa ja Jämsän noin 39 milj. euroa. Kuntayhtymän omistamien tilojen laajuus on noin 150 000 m², Jyväskylässä tiloja on 114 000 m² ja Jämsässä 34 000 m². Vuokratiloja kuntayhtymän käytössä on noin 11 000 m², suurimpina kiinteistöinä Jyväskylässä Education Facilities Oy:ltä vuokratut musiikin opetuksen tilat Musiikkikampuksella ja kulttuurialan opetuksen käyttöön vuokratut tilat Kankaan kampuksella.

Kiinteistöliikelaitoksen tavoite on kattaa kiinteistöjen ylläpitoon ja hallinnointiin liittyvät toimintamenot vuokratuloilla. Vuoden 2017 kuluessa sisäistä vuokrajärjestelmää yhdenvertaistettiin ja Kiinteistöliikelaitoksen johtokunta päätti 10.8.2017 muuttaa sisäistä vuokrajärjestelmää vastaamaan uuden Gradia-organisaation rakennetta. Lisäksi johtokunta päätti myös pääomavuokran sekä ylläpitoavuokran uusista määrittämisperiaatteista. Keskeisinä muutoksina olivat pääomavuokran laskennan pohjana olevien rakennusten arvotietojen päivitys vastaamaan vuoden 2018 tilannetta sekä ylläpitoavuokran laskennan perusteena olevien toteutuneiden ylläpidon kustannusten päivitys vuokranhallintaohjelmistoon rakennuksittain. Käytävien, aulojen ja muiden yhteisten tilojen käsittely muutettiin siten, että jatkossa kyseisten tilojen kustannukset kohdennetaan rakennuksen varsinaisille käyttäjille huonealojen suhteessa.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän kaikkien aikojen suurin peruskorjausprojekti, Harjun peruskorjaus, alkoi hankesuunnittelulla jo vuonna 2013. Projekti saatiin hienosti päätökseen vuoden 2017 lopussa, kun projektin kokonaisurakoitsija NCC Rakennus Oy luovutti käyttöönsä laadukkaasti peruskorjatut valmiit tilat sovitussa aikataulussa ja tilat viimeisteltiin av-laittevarustein ja irtokalustein. 1. vaiheessa valmistuneiden Lyseon lukion käytössä olevien tilojen käyttökokemukset ovat olleet positiivisia; mm. sisäilmasto, viihtyisyys ja pedagogiikkaa palvelevat ratkaisut on koettu hyviksi.

Kiinteistöliikelaitos toteutti vuonna 2017 Tietomallit ylläpitoon -kokeiluhankkeen yhdessä Capisso Oy:n ja XRM Finland Oy:n kanssa. Kokeiluhankkeen tuloksena todettiin odotetusti, että on mahdollista toteuttaa ohjelmisto, joka voi sujuvasti hyödyntää tietomalleja kiinteistöjen ylläpidon aikaisessa toiminnassa. Hankkeen pohjalta päätettiin jatkaa kehitystyötä yhteistyössä kokeiluhankkeeseen osallistuneiden yritysten kanssa. Kokeiluhankkeeseen saatiin rahoitusta valtakunnalliselta Kira-digi-hankkeelta, joka on hallituksen kärkihanke ja jonka tavoitteena on avoin ja yhteentoimiva rakennetun ympäristön tiedonhallinnan ekosysteemi.

Koulutuskuntayhtymä on mukana kuntien energiansäästöohjelmassa vuosille 2017–2025 (KETS-hanke), jossa tavoitteena on 10,5 %:n energiansäästö vuonna 2014 kulutetusta energiamäärästä vuoteen 2025 mennessä. Vuoden 2017 aikana tehdyt energiansäästötoimet ovat säästösopimuksen tavoitteiden mukaiset.

Vuonna 2017 sähkön ominaiskulutus laski edellisvuoteen verrattuna 0,7 %, vaikka Harjun kampuksen 1. vaiheen käyttöönotto vaikutti sähkönkulutukseen nostavasti. Myös vedenkulutus pieneni 0,3 %. Lämmön ominaiskulutus pieneni 3,2 % vuonna 2017. Koko vuoden lämmitystarveluku oli noin 1,8 % pienempi kuin 2016. Jätehuollossa kaatopaikkajätteen määrää on saatu pienennettyä 21 %. Kierrätettävän jätteen osuus kokonaismäärästä on kasvanut 4 %.

Veni Energia Oy (aikaisemmin Enegia Consulting Oy) hoitaa Jyväskylän koulutuskuntayhtymän sähkönhankintaa, mikä pitää sisällään sähkönmyyjän marginaalin kilpailutuksen sekä hintakiinnitysten toimeksiannot sähköyhtiölle asiakkaan kanssa sovitun hankintapolitiikan mukaisesti. Sähkön alkuperätodistukset on myös hoidettu Veni Energian toimesta. Kuntayhtymän hankinta sähköä on tuotettu 100-prosenttisesti vesivoimalla. Enegia Consulting Oy kilpailutti sähkönmyynnin keväällä 2017 ja sähkönmyyjäksi valittiin hallituksen päätöksellä vuoden 2019 alusta alkaen Energia Myynti Suomi Oy.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Kiinteistöliikelaitos

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteumat 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	Tarjoamme ajanmukaiset ja tarkoituksenmukaiset tilat ammatilliselle ja yleissivistävälle koulutukselle. Pitkäjärteisen investointiohjelman avulla varmistamme tilojen uudistamisen ja ylläpidon.	- Harjun peruskorjausprojekti saatettiin päätökseen ja Oppipuodille valmistui uudet myymälätilat Viitaniemeen. - Kukkulan kampuksen A-rakennuksen ja Jämsän Metsäoppilaitoksen sekä Schildtin lukion tilojen hankesuunnitelmat valmistuivat ja suunnittelutyötä jatkettiin.
Aktiivinen vuorovaikutus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Uudistamme asiakasyhteistyössä käytetävän palautekyselyn. - Toteutamme hankkeet tiiviissä yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Parannamme kaikkien osapuolten sitoutumista toteutettaviin investointeihin.	- Asiakaspalautteiden kysymykset uudistettiin, ja kyselyyn lisättiin toimistopalveluiden osio. Kyselyn ajankohtaa muutettiin niin, että se sopii paremmin asiakkaan toimintaan. - Käyttäjät olivat tiiviisti mukana rakennushankkeissa. Suunnittelukokouksiin ja työmaakokouksiin on nimetty käyttäjien edustajat ja lisäksi pidämme erillisiä käyttäjäpalavereita suunnitellessamme tiloja, kalustusta ja av-laitetarvustusta.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	- Tarjoamme pienimuotoisia rakennus- ja talotekniikkatöitä NY-yrityksille. - Osallistumme rakennusalan kehitystyöhön, mm. Building Smart Finlandin kehityshankkeisiin ja tekstiilipinnoitteiden tutkimusprojektiin.	- NY-yrittäjillä sekä opiskelijatyönä teetettiin Harjun traktoritalli, Lievestuoreen piha-alueen maanrakennustyöt, aittoja Palviaan sekä muita pienimuotoisia korjaushankkeita. - Osallistuimme BSF:n johtoryhmään asiantuntijajäsenenä. - Osa Harjun tekstiililattiapinnoista oli valtakunnallisen tutkimushankkeen tutkimuskohteena. Tutkimukselle suunnitellaan jatkoa.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	Kehitämme ja ylläpidämme kiinteistöturvallisuutta yhteistyössä kuntayhtymän turvallisuusorganisaation kanssa.	- Kameravalvontajärjestelmiä uusittiin Viitaniemen kampuksella - Kuulutusjärjestelmiä uusittiin Kukkulan kampuksella ja Priimuksella - Kiinteistöihin hankittiin turvakäppejä.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	Organisaation muuttuessa selkeytämme vastuut ja panostamme sisäiseen viestintään.	- Uudistimme palaverikäytäntöjä. - Selkeytimme vastuuta ja tiedotimme henkilöiden vastuualueista Intrassa.

	- Kehitämme Kiinteistöliikelaitoksen toimintaa ja laatua kuvaavia mittaristoja - Selkeytämme projektien kustannushallintaa ScudoPro-ohjelmistolla.	- Uudistimme tunnuslukumittaristoa vuoden 2018 talousarvioon. - Otimme ScudoPro-ohjelmiston kustannushallinnan käyttöön. Kaikkien investointiprojektien ja vuosikorjausprojektien kustannustiedot siirtyivät projektikohtaisesti ScudoPro-järjestelmään. - Järjestimme henkilöstön työhyvinvointipäivän, jonka aiheena oli Toimiva työyhteisö – muutos haastaa työyhteisön toimivuuden.
Ajantasainen organisaatio.	- Jatkamme Kiinteistöliikelaitoksen prosessikuvausten päivittämistä ja etsimme keinoja tehostaa prosesseja. - Tehostamme toimintaa hyödyntämällä digitalisaation mahdollisuuksia kiinteistönpidossa.	- Toteutimme Tietomallit ylläpitoon-kokeiluhankkeen valtakunnallisen Kira-digi -hankkeen myöntämällä rahoituksella. - Ensimmäinen ipad hankittiin koe-käyttöön puhtauspalveluiden tuottannonohjaukseen.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Tarjoamme opiskelijoille työssäoppimispaikkoja kaikilla Kiinteistöliikelaitoksen toimialoilla.	- Työssäoppimispaikkoja tarjottiin kiinteistöhuollossa, siivouksessa ja vahtimestaripalveluissa. - Postinkuljetuspalveluja ryhdyttiin tuottamaan oppilastyönä elokuusta alkaen.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	Tuemme ja opastamme opettajia uusien oppimisympäristöjen käytössä.	Rakennusprojekteihin sisältyy tilojen käyttöönottovaiheessa käyttäjäkoulutukset ja -opastukset.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	Mahdollistamme uusien pedagogisten menetelmien käyttöönoton rakentamalla monimuotoisia oppimisympäristöjä.	Tilojen suunnittelussa, kalustamisessa sekä av-laittevarustelussa huomioidaan uudet pedagogiset linjaukset ja tilojen muunneltavuus.

Yhteenveto kiinteistöliikelaitoksen tunnusluvuista 2014 - 2017

Kiinteistöliikelaitos	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Henkilöstö					
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilökunta, työssä jaksaminen ja työkyvyn ylläpitäminen					
▪ Koulutus-kustannukset / henkilö (euroa/hlö)	1 000	605	989	1 016	1 101
▪ Ammattitutkinnon suorittaneet vakituisesta henkilöstöstä	siivous 100 % kiinteistönhoito 100 % vahtimestarit 100 % hallinto 100 %	siivous 100 % kiinteistönhoito 91 % vahtimestarit 100 % hallinto 100 %	siivous 100 % kiinteistönhoito 100 % vahtimestarit 100 % hallinto 100 %	siivous 100 % kiinteistönhoito 100 % vahtimestarit 100 % hallinto 100 %	siivous 100 % kiinteistönhoito 100 % vahtimestarit 100 % hallinto 100 %
Asiakasnäkökulma					
Asiakkaiden tarpeiden tunteminen, laadukas palvelutuotanto ja nopea reagoitokyky					
▪ Asiakastytyväisyyskysely, kiinteistönhoidon ja siivouksen osalta (pisteitys 1-4, ka.)	siivous 3,3 kiinteistönhoito 3,0 vahtimestaripalvelut 3,3	siivous 3,3 kiinteistönhoito 3,16 vahtimestaripalvelut 3,60	siivous 3,27 kiinteistönhoito 3,06 vahtimestaripalvelut 3,62	siivous 3,26 kiinteistönhoito 3,05 vahtimestaripalvelut 3,46	siivous 3,3 kiinteistönhoito 3,06 vahtimestaripalvelut 3,41
▪ Asiakastytyväisyyskysely rakennuttamisen, hallinnon ja isännöinnin osalta toteutetaan (pisteitys 1-4, ka.)	Harjun peruskorjaus, 1. vaihe 3,0	Kyselyä ei toteutettu.	Kyllönmäki peruskorjaus 3,0	Jämsän ammattiopisto /Koulutie peruskorjaus 2,57 Viitaniementie 1 D 2. vaiheen peruskorjaus 2,26	Toteutetaan keväällä 2015
Prosessin sujuvuus					
Kiinteistönpidon kustannustehokkuus, suunnitelmallisuus, kestävän kehityksen huomioon ottaminen ja toiminnan laatu					
▪ Ylläpitokulut: euroa / m ² / kk	3,84	3,84	3,84	3,78	3,74
▪ Siivous: euroa / siivousneliö / kk	1,46	1,48 syy uudet oppimis-ympäristöt	1,45	1,43	1,38
▪ Uudet energiansäästö-tavoitteet suunnittelu-kaudella (sähkö, lämpö, vesi)	sähkö -1 % lämpö -1 % vesi -1 % (vuositavoite kaudella 2017-2025)	sähkö -0,7% lämpö -3,2 % vesi -0,3%	sähkö -1,5 % lämpö +4,7 % vesi -9,7 %	sähkö -1,8 % lämpö -9,7 % vesi -11,4 %	sähkö +15 % lämpö -7 % vesi -4,1 %
▪ Jätteiden syntypistelajittelu	kaatopaikka-jätteen määrää pyritään edelleen vähentämään	kaatopaikka-jätteen määrä laski 21 %	kaatopaikka-jätteen määrä laski 47,5 %	Kaatopaikka-jätteen määrä kasvoi 14,5 %	kaatopaikka-jätteen määrä laski 11 %

Kiinteistöliikelaitos	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Toiminnan vaikuttavuus					
Toiminnan kannattavuus, omaisuuden arvohallinta					
▪ Vuosikate / peruskorjaus-investoinnit	0,39 (5 961 / 15 100)	0,53 (7 225 / 13 694)	0,31 (5 535 / 18 136)	0,62 (9 861 / 15 984)	0,57 (8 690 / 15 146)
▪ Tekninen arvo / jälleenhankinta-arvo	0,73 (194 519 / 265 870)	0,73 (201 021 / 274 772)	0,69 (182 463 / 266 031)	0,68 (177 144 / 261 450)	0,66 (168 872 / 257 482)
▪ Tekninen arvo / tasearvo	1,49 (194 519 / 130 895)	1,58 (201 021 / 127 568)	1,50 (182 463 / 121 451)	1,79 (177 144 / 98 912)	1,65 (168 872 / 102 262)

2.1.8 Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos

Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitoksen osalta toimintavuosi 2017 toteutui toiminnallisesti ja taloudellisesti reilusti yli asetettujen tavoitteiden. Näyttötutkintotarjonnassa oli yhteensä 112 eri tutkintoa. Lisäksi toteutettiin muuta ammatillista lisäkoulutusta ja eri toimialojen henkilöstökoulutusta. Nuorten opetussuunnitelmaperusteisia ammatillisia perustutkintoja järjestettiin Keuruulla sosiaali- ja terveysalalla sekä Lievestuoreella maa- rakennusalan koulutusta. Valmentavassa koulutuksessa toteutettiin ensimmäistä kertaa maahanmuuttajille suunnattua ammatillista koulutusta logistiikka-, sosiaali- ja terveys-, puhdistuspalvelu- ja talonrakennusalan. Lisäksi tarjonnassa oli edellisten vuosien tapaan myös osaamishjelmat (NAO ja MAO).

Kokonaisopiskelijamäärä oli 9 345, joka oli pienempi kuin vuonna 2016 (9 471). Hakeutuminen aikuiskoulutukseen oli aiempaa vuotta aktiivisempaa ammatillisessa peruskoulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa ja yrityskoulutuksissa. Työvoimakoulutuksessa ja ammatillisessa lisäkoulutuksessa opiskelijamäärä oli aiempaa vuotta alhaisempi. Opiskelijatyöpäivien määrä laski hie- man edellisestä vuodesta.

Tutkintoja suoritettiin vuoden 2017 aikana ennätysmäärä eli yhteensä 2 500, jossa oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 208 tutkintoa. Erityisesti osatutkintojen määrä lisääntyi merkittävässä määrin edelliseen vuoteen verrattuna, mikä kuvaa koulutuspalvelujen joustavuutta ja asiakaslähtöisyyttä.

Vuoden 2017 aikana yhteishankinta- ja rekrytointikoulutuksissa toteutui merkittävä määrällinen kasvu, mikä kertoo elinkeinoelämän positiivisesta vireestä ja talouskasvusta. Rekrytoivia koulutuksia järjestettiin toimintavuoden aikana erityisesti rakennusalan, teollisuudessa sekä palvelusektorilla.

Valtakunnallista koulutustoimintaa toteutettiin mm. logistiikan, liikenneopettajakoulutuksen, puualan sekä sosiaali- ja terveysalan tutkintotarjonnassa. Opiskelijoista 21 suoritti osan opinnoistaan ulkomailla. Aikuisopiston toimijat osallistuivat koulutusliiketoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen Qatarissa ja Kiinassa. Qatarissa toteutettiin koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkintoon valmistavaa koulutusta. Kiinan Shanghaissa toteutettiin liiketalouden osatutkintokoulutusta.

Vuoden 2017 aikana aikuisopiston koulutusaloilla kehitettiin verkko-oppimista, vahvistettiin simulaatio-opetusta ja edistettiin digitalisaation käyttöönottoa hankkimalla koulutusaloille erilaisia päätelaitteita oppimisen tueksi. Vuoden 2017 toiminnan kehittämisessä näkyi vahvasti valmistautuminen ammatillisen koulutuksen reformiin.

Vuoden 2017 toimintatuotot olivat 21,6 miljoonaa euroa ja toimintakulut 20,8 miljoonaa euroa. Tilikauden ylijäämä oli 502 000 euroa, joten asetettu tulostavoite saavutettiin reilusti. Talousarvioon verrattuna valtionosuusrahoitteinen koulutus ja yrityskoulutus toteutuivat suurempana kuin oli budjetoitu. Myös osaamishjelmat oli budjetoitu toteutunutta alhaisemmalle tasolle. Työvoimakoulutuksen tulot toteutuivat suunnitellusti ja oppisopimuskoulutus jonkin verran suurempana. Kustannuksissa toteutettiin tiukkaa talouskuria, jotta sopeuttamisohjelman tavoite talouden tasapainottamiseksi toteutuu vuoden 2019 loppuun mennessä. Erityisesti palkkakustannukset toteutuivat suunniteltua pienempinä. Rekrytointeja tehtiin harkiten, yhteistyössä muiden tulosalueiden kanssa.

Henkilöstön määrässä tapahtui vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna (-15 henkilöä). Määräaikaisten lukumäärä väheni merkittävässä määrin (-19 henkilöä). Ke- vällä 2017 toteutettiin henkilöstökysely koko kuntayhtymässä. Kyselyn kokonaisindeksi oli aikuisopistossa samalla tasolla (3,95) kuin vuoden 2015 kyselyssä. Henkilöstön osaamisen kehittämisessä painottuivat vuonna 2017 ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteet.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	- Opiskelijan aiemman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista parannetaan yksilöllisempien opinpolkujen ja tarvittavien palvelujen varmistamiseksi. - Koulutustarjonta toteutetaan niin, että se mahdollistaa asiakkaille joustavat ja monipuoliset valinnanmahdollisuudet opiskeluun (osatutkinnot, lyhytkestoiset koulutukset).	- Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimintamalleja yhtenäistettiin siten, että opiskelijan aiemmin hankittu osaaminen tulee täysin huomioiduksi. - Osatutkintoja tuotteistettiin siten, että se mahdollistaa joustavamman osatutkintojen suorittamisen. Toteutuneiden osatutkintojen määrä ylitti asetetun tavoitteen. - Avoimen aikuisopiston koulutustarjontaan lisättiin lyhytkestoisia koulutuksia.
Aktiivinen vuorovaihtus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Päivitetyt palautejärjestelmät otetaan kattavasti käyttöön (asiakasryhmät, rahoitusmuodot). - Vaikutetaan aktiivisesti eri tulosmittareiden laadintaan valtakunnallisesti (työllistyminen, läpäisy, keskeytykset). Pilotoidaan työllistymisen mittaamisen välineitä. - Työelämän koulutustarpeiden kartoituksessa hyödynnetään koko henkilöstön osaamista.	- Palautejärjestelmien päivittäminen ei toteutunut. - Työllistymisen mittaamiseksi toteutettiin pilottikoulutukset yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa (kohderyhmänä nuoret aikuiset). Ensimmäiset pilotit toteutettiin teollisuuden aloilla. - Koulutusosalapalavereissa käsiteltiin säännöllisesti työelämän koulutustarpeita. Uusia yhteishankintakoulutuksia käynnistyi 18 kpl.
Työelämä, korkeakoulut ja omistajat kumppaneina.	- Suunnitellaan reformin edellyttämiä uusia työssä oppimisen ja tutkinnon suorittamisen malleja yhteistyössä työelämän edustajien kanssa. - Osallistutaan EduFutura-yhteistyöhön ja hyödynnetään syntyviä tuloksia. - Järjestetään omistajakuntien henkilöstölle ennakointiin perustuvaa koulutustarjontaa.	- Yhteistyöneuvotteluissa työelämän edustajien kanssa suunniteltiin uusia työssä oppimisen malleja. Pilotina toteutui laajennettu työssä oppimisen malli sote-koulutusosalalla. - Tutkintojen perusteiden uudistamistyötä on koordinoitu mm. seuraavissa tutkinnoissa: tuotantotekniikan, rakennustuotannon, media-alan sekä sähkö- ja automaatioalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. - EduFutura-yhteistyönä rakennettiin kuntoutuksen opintojen yhteistarjontaa ja toteutettiin kuntoutuksen kesäkursseja. - Avoimen aikuisopiston koulutustarjonta oli mukana Edufutura-kesälukukauden yhteisessä opintotarjonnassa. Opintoihin osallistui sekä lukion että korkeakoulujen opiskelijoita. - Omistajakunnille toteutettu mm. seuraavia koulutuksia: esimieskoulutukset, tietotekniikkakoulutukset, useita

		lupa- ja korttikoulutuksia sekä verkko-toteutuksina lääkelaskentaa ja kieli-koulutuksia.
YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	- Toteutetaan avointa muutostiedotusta. - Tuetaan henkilöstön osaamisen kehittämistä valituilla painopistealueilla (pedagogiikka, digiosaaminen, kv-toiminta, myyntiosaaminen). - Toimintakulttuurissa vahvistetaan osallistavaa työtapaa (Pedagogiikka 2.0 -ohjelma). - Hyödynnetään osakeyhtiön kautta tapahtuva koulutusmyynti täysimääräisesti.	- Muutoksista tiedottamista ja yhteistä keskustelua toteutettiin säännöllisesti kokoontuvissa johtoryhmissä, koulutuspäällikkökokouksissa, aikuisopiston teemailtapäivissä sekä yt-ryhmissä. - Henkilöstö osallistui yhteisesti järjestettyihin henkilöstökoulutuksiin, kuten esim. Office 365, verkko-ohjauksesta sekä kansainvälisyysvalmiuksista. - Teemailtapäivissä oli säännöllisesti esillä pedagogiset hyvät käytänteet ja case- esimerkkejä koulutustoteutuksista. - Osallistuttiin aktiivisesti tarjouskilpailuihin osakeyhtiön kautta. Kilpailutusten tuloksena saatiin 18 pitkäkestoista koulutussopimusta eri koulutusaloille
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	- Johtamisessa toteutetaan osallistavaa päätöksentekoa. - Vahvistetaan esimiesten muutosjohtamistaitoja.	- Esimiehet kokoontuivat säännöllisesti suunnittelemaan ja kehittämään koulutustoimintaa yhdessä yksikönjohtajien kanssa. Lisäksi aikuisopiston ja ammattiopiston johtoryhmät kokoontuivat säännöllisesti suunnittelemaan uudistuvaa ammatillisista koulutusta. - Kevään aikana toteutettiin muutosjohtamisen esimiesvalmennus koulutuspäälliköille (12 hlöä) ja yksikönjohtajille (2 hlöä).
Ajantasainen organisaatio.	Varaudutaan tekemään lainsäädännön ja reformin edellyttämät rakenteelliset muutokset suunnitelman mukaisesti.	Rakenteellista muutosprosessia työstettiin Jyväskylän aikuisopiston ja Jyväskylän ammattiopiston yhteisissä johtoryhmissä ja toteutettiin yhteiset kehittämisspäivät.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	Pedagogiikka 2.0 -kehittämishajonnan toteuttaminen (koulutussuunnittelun, oppimisympäristöjen ja oppimismenetelmien uudistaminen, mobiililaitteiden hyödyntäminen, pedagoginen tuotteistaminen).	Pedagogiikka 2.0 -kehittämishajonnan toiminnan painopiste siirtyi koulutusaloille ja käytännön kehittämistoimia ovat olleet esimerkiksi koulutussuunnittelu, oppimisympäristöjen uudistaminen sekä mobiililaitteiden hyödyntäminen ohjauksessa ja opetuksessa.
Opettajien osaamisen avainasemassa.	- Tehdään opettajien osaamisprofiilit näkyväksi. - Tunnistetaan olemassa oleva osaaminen ja kohdistetaan se oikein. Kartoitetaan lisäosaamisen tarve ja teh-	- Toteutettiin CV:n päivittämiset koko henkilöstön osalta. - Syksyn 2017 rekrytointitarpeet kartoitettiin ja henkilöstön rekrytoinnit toteutettiin kuntayhtymätasoisesti.

	dään suunnitelma osaamisen hankkimisesta. (oppimisen uudistuminen).	
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	Toteutetaan Pedagogiikka 2.0 –kehittämishjelmaa suunnitelman mukaisesti huomioiden innovatiiviset oppimisympäristöt.	Hankittiin investointisuunnitelman mukaisesti erilaisia mobiililaitteita ohjauksen ja oppimisen tueksi.

Yhteenveto Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitoksen tunnusluvuista 2014 - 2017

Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	TAV.	TOTEUMAT			
	2017	2017	2016	2015	2014
Vaikuttavuus					
Suoritettujen tutkintojen määrä yhteensä	2 270	2 500	2 292	2 107	1 905
Näyttötutkinnot:					
Perustutkinnot	880	763	794	745	715
Ammattitutkinnot	420	361	398	434	340
Erikoisammattitutkinnot	340	204	322	251	337
Osatutkinnot	600	1 155	751	646	482
Opetussuunnitelmaperusteiset perustutkinnot	30	17	27	31	31
Kv-toiminnan % -osuus liikevaihdosta	2 %	1 %	0,3 %	0,4 %	0,4 %
Asiakasnäkökulma					
Päättöpalautteiden keskiarvo, asteikolla 1-5					
OPAL	4,2	4,0	4,1	4,1	4,0
Aipal	4,1	4,1	4,1	4,2	3,8
Työvoimakoulutuksen % -osuus liikevaihdosta	17,6 %	13,7 %	15,7 %	22,7 %	23,7 %
Muun maksullisen palvelutoiminnan % -osuus liikevaihdosta	8,8 %	12,1 %	10,0 %	8,1 %	10,2 %
Ulkomaan jaksolla opiskelevien opiskelijoiden määrä	25	21	25	35	31
Henkilöstö					
Opetushenkilöstön muodollinen pätevyys	89 %	94,3 %	92,4 %	87,6 %	87,4 %
Näyttötutkintomestareiden määrä	175	177	183	187	188
Henkilöstön kehittäminen, euroa hlö	1 100	1 118	886	1 084	1 209
Henkilöstökyselyn kokonaisindeksi	---	3,95	---	3,95	3,98
Prosessit					
Eronneiden opiskelijoiden määrä (vos-rahoitteiden), josta negatiiviset eroamiset (%)	200 50 %	280 80 %	270 86 %	233 80 %	205 81 %
Henkilöstökustannukset % liikevaihdosta (enintään)	67 %	59 %	63 %	63 %	61 %
Vuokrakustannukset % liikevaihdosta (enintään)	12 %	12,5 %	11,7 %	10,3 %	9,6 %
Henkilöstökulut euroa/opiskelijatyöpäivä	29	30	34	30	31
Tutkintojen määrä/opetushenkilöstö	13,0	14,4	12,5	10,9	9,6
Toimintatuotot euroa/henkilö	99 000	103 633	104 200	101 188	103 028
Opiskelijatyöpäivien määrä	500 000	423 260	434 656	497 626	485 048

2.1.9 Gradia-koulutuspalvelut Oy

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä uudisti yhteisökuvaansa vuoden 2017 aikana, jolloin myös logo ja nimet uudistuvat. Käyttöön tulee uusi nimi Gradia. Täten myös ao-koulutus Oy:n nimi muuttui 28.12.2017 Gradia-koulutuspalvelut Oy:ksi noudattaen uuden yhteisökuvan mukaista linjaa.

Gradia-koulutuspalvelut Oy:n keskeisin tavoite vuodelle 2017 oli vakiinnuttaa ja kehittää nykyistä toimintamallia yhteistyössä koulutuskuntayhtymän eri tulosalueiden kanssa. Toimintavuoden aikana yhtiöön oli siirretty kaikki kuntalaissa asetettujen siirtymäsäännösten mukainen koulutustoiminta, joka siten myös selkeytti kuntayhtymäkonsernin sisällä palvelun tuottamisen tehtäviä. Oppilaitokset tuottivat kaiken luvanvaraisen toiminnan ja tutkimukset ja yhtiön kautta toteutettiin kaikki vapaasti kilpailutetut koulutuspalvelut.

Yhtiö tuotti koulutukset pääosin koulutuskuntayhtymältä ostetuilla resursseilla. Yhtiö osti myös kaikki tukipalvelut kuntayhtymältä lukuun ottamatta talous- ja palkkahallintoa, jotka tuotti tilitoimisto.

Kilpailutilanne koulutusmarkkinoilla jatkui edelleen kireänä. Yhtiön kilpailukyky oli hyvä erityisesti niissä koulutuksissa, joissa oli selkeä kytkentä ammatillisiin sisältöihin. Toimintavuonna yhtiön tuottamissa koulutuspalveluissa selkeää volyymikasvua tapahtui rekrytoivissa yhteishankintakoulutuksissa, joita toteutettiin yhteensä 18 yritykselle. Vuoden 2017 loppupuolella tarjouspyyntöjen ja jätettyjen tarjousten määrä kasvoi ja tulevalle tilikaudelle lähdetään tilauskannan ollessa noin 2,5 milj. euroa.

Gradia-koulutuspalvelut Oy:n liikevaihto tilikaudella 2017 oli 1 858 088,41 euroa, kun talousarviossa liikevaihtotavoite oli asetettu 1,2 milj. euroon. Yhtiö tuotti koulutuspalveluja yhteensä 2 511 asiakkaalle ja opiskelijatyöpäiviä kertyi 20 335. Yhtiön kassavirtatilanne on ollut hyvä koko päättyneen tilikauden ajan eikä konsernin sisäistä lainanantoa ole tarvittu. Yhtiön tilinpäätös on yhdistelty sisäiset erät eliminoiden kuntayhtymän tilinpäätökseen. Gradia-koulutuspalvelut Oy on kuntayhtymän 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö.

Toimenpiteiden toteuma 2017: Gradia-koulutuspalvelut Oy

Strateginen linjaus 2020+	Toimenpiteet 2017	Toteuma 2017
ASIAKAS (kenelle)		
Erilaisille opiskelijoille ja muille asiakkaille oikeat polut ja palvelut.	Kehitetään koulutustarjontaa yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa niin, että varmistetaan kilpailuilla markkinoilla tarjottavien koulutuspalveluiden saatavuus joustavasti sekä yritys- että yksilöasiakkaille.	Toteutettu koulutussuunnittelua ja koulutustarjontaa yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa.
Aktiivinen vuorovaihtus tarpeiden ja laadun varmistamiseksi.	- Toteutetaan työ- ja elinkeinoelämälle yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa koulutusprosesseja ja osaamisen kehittämisen hankkeita. - Työelämän koulutustarpeiden kartoituksessa hyödynnetään koulutuskuntayhtymän tulosalueiden henkilöstön osaamista.	- Toteutettu yrityksille ja työyhteisöille koulutusprosesseja yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa (esim. yhteishankintakoulutukset). - Toteutettu koulutustarpeiden ennakointia koulutuskuntayhtymän tulosalueiden henkilöstön kanssa.
Työelämä, korkeakoulu ja omistajat kumppaneina.	Järjestetään omistajakuntien henkilöstölle, yksilöasiakkaille sekä työ- ja elinkeinoelämälle yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa ennakointiin perustuvaa koulutustarjontaa.	Järjestetty ennakointiin perustuvaa koulutusta omistajakuntien henkilöstölle, yksilöasiakkaille sekä työ- ja elinkeinoelämäasiakkaille.

YHTEISÖ (me)		
Turvallisuus ja hyvinvointi yhdessä tekemällä.	Vahvistetaan osallistavaa työtapaa koulutuskuntayhtymän tulosalueiden ja ao-koulutus Oy:n välillä.	Pidetty info- ja perehdytys tilaisuuksia koulutuskuntayhtymän tulosalueilla yhtiön toimintamekanismeista ja tarjousten valmistelusta.
Keskusteleva ja selkeä johtaminen.	Toteutetaan sisäistä viestintää niin, että se edistää koulutuskuntayhtymän henkilöstön tietoisuutta hyödyntää ao-koulutus Oy:n tuomat mahdollisuudet kilpailuilla koulutusmarkkinoilla.	Pidetty info- ja perehdytys tilaisuuksia koulutuskuntayhtymän tulosalueilla yhtiön toiminnasta.
Ajantasainen organisaatio.	- ao-koulutus Oy:n rakenne ja organisaatio muodostetaan niin, että yhtiöllä on valmiudet työnantajan rooliin. - Selkiytetään ao-koulutus Oy:n sijoittumista koulutuskuntayhtymäkonsernin organisaatiossa.	Selvitettiin toimintavuoden aikana yhtiön valmiudet työnantajan rooliin.
PEDAGOGIIKKA (miten)		
Koko yhteisö kantaa vastuun perustehtävästä.	ao-koulutus Oy hankkii koulutuspalvelut ja muut tukipalvelut pääsääntöisesti koulutuskuntayhtymältä ja mitoittaa ne projektikohtaisesti voimassa olevan puitesopimuksen mukaisesti.	Yhtiö hankki koulutuspalvelut ja muut tukipalvelut pääsääntöisesti koulutuskuntayhtymältä.
Opettajien osaaminen avainasemassa.	- Vahvistetaan osallistavaa työtapaa koulutuskuntayhtymän opettajien ja ao-koulutus Oy:n välillä. - ao-koulutus Oy osallistuu yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa opettajien olemassa olevan osaamisen sekä tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistamiseen.	- Pidetty info- ja perehdytys tilaisuuksia koulutuskuntayhtymän tulosalueilla yhtiön toiminnasta. - Yhtiö osallistui yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa opettajien olemassa olevan osaamisen sekä tulevaisuuden osaamistarpeiden tunnistamiseen.
Monimuotoiset menetelmät, välineet ja ympäristöt innostavat oppimaan.	ao-koulutus Oy on mukana toteuttamassa pedagogista kehittämistyötä yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa.	Yhtiö oli mukana toteuttamassa pedagogista kehittämistyötä yhteistyössä koulutuskuntayhtymän tulosalueiden kanssa.

Yhteenveto Gradia-koulutuspalvelut Oy:n tunnusluvuista 2017

Gradia-koulutuspalvelut Oy	TAV.	TOTEUMA
	2017	2017
Vaikuttavuus ja asiakas		
Päättöpalautteiden keskiarvo, asteikolla 1-5	4,0 (OPAL)	4,0 (OPAL)
Työvoimakoulutuksen %-osuus liikevaihdosta	52,0 %	78,8 %
Asiakasmäärä	3 500	2 511
Opiskelijatyöpäivät	8 200	20 335
Kv –liiketoiminnan %-osuus liikevaihdosta	5 %	3,5 %

2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosien toteutuminen

1 000 €

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ YHTEENSÄ

- ilman sisäisiä eriä

Tästä tuloslaskelmasta on eliminoitu pois kuntayhtymän tulosalueiden sisäinen myynti ja ostot. Euromäärät kertovat kuntayhtymän ulkopuolelta tulevien tuottojen ja ulkopuolelle maksettavien kulujen määrän.

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	88 151	78 731	78 830	99
Myyntituotot (ulkoiset)	10 887	9 916	10 344	428
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 835	1 719	1 749	30
Tuet ja avustukset, hankerah.	4 554	3 978	4 993	1 015
Muut toimintatuotot	1 150	734	1 350	616
*TOIMINTATUOTOT YHT.	106 577	95 078	97 265	2 187
Valmistus omaan käyttöön	43		90	
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-45 543	-44 171	-42 455	1 716
Henkilöstökulut, muu työ	-21 135	-21 004	-18 532	2 472
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-16 657	-15 723	-15 105	618
Aineet ja tarvikkeet	-10 431	-9 937	-9 262	675
Avustukset	-350	-433	-396	37
Vuokrat (ulkoiset)	-2 519	-1 830	-1 907	-77
Verot	-1 337	-1 404	-1 339	65
Muut toimintakulut	-228	-229	-240	-11
*TOIMINTAKULUT YHT.	-98 200	-94 731	-89 236	5 495
*TOIMINTAKATE	8 420	347	8 119	7 772
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-462	-729	-597	132
*VUOSIKATE	7 958	-382	7 522	7 904
Sumu-poistot	-9 137	-10 392	-10 445	-53
*TILIKAUDEN TULOS	-1 179	-10 774	-2 923	7 851
Poistoeron muutos	-4 786	1 210	1 292	82
Varausten muutos	5 986	271	302	31
Rahastojen muutos	0	400	0	-400
*YLI/ALIJÄÄMÄ	21	-8 893	-1 329	7 564

JYVÄSKYLÄN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄN TILINPÄÄTÖS 2017

1 000 €

	Jyväskylän ammatti- opisto	Jämsän ammatti- opisto	Jyväskylän oppisopi- muskeskus	Opiskelija- ravintolat	Kuntayhty- män johto ja kehittä- minen	Kiinteistö- liikelaitos	Jyväskylän aikuis- opisto- liikelaitos	Jyväskylän lukio- koulutus	Koulutus- kuntayhtymä yhteensä
TOIMINTATUOTOT									
Opiskelijatuotot	32 943	11 605	5 249	0	4 798	0	11 573	12 661	78 830
Myyntituotot	2 416	520	8	1 573	162	67	5 572	25	10 344
Myyntituotot (sisäiset)	686	213	0	3 037	1 327	2 341	1 648	11	9 264
Vuokratuotot	76	5	0	1	0	1 643	5	19	1 749
Vuokratuotot (sisäiset)	2	0	0	0	0	16 322	1	5	16 331
Tuet ja avustukset, hankerah.	370	221	185	74	1 018	29	2 473	633	5 002
Muut toimintatuotot	223	214	0	0	182	350	282	98	1 350
*TOIMINTATUOTOT YHT.	36 717	12 778	5 442	4 685	7 487	20 752	21 556	13 452	122 869
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut, opetustyo	-17 748	-6 122	0	1	1	-1	-9 804	-8 783	-42 455
Henkilöstökulut, muu työ	-4 515	-1 518	-665	-1 626	-4 095	-2 004	-2 979	-1 130	-18 532
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 130	-973	-2 227	-113	-2 412	-4 612	-2 165	-472	-15 105
Palveluiden ostot (sisäiset)	-2 654	-662	-1 855	-282	-138	-85	-1 841	-1 658	-9 174
Aineet ja tarvikkeet	-1 815	-780	-15	-1 781	-75	-3 511	-1 123	-163	-9 262
Avustukset	-23	-7	-212	0	-110	0	-32	-21	-405
Vuokrat (ulkoiset)	-98	-99	0	-13	-3	-1 467	-137	-90	-1 907
Vuokrat (sisäiset)	-7 133	-2 598	-89	-818	-320	0	-2 565	-2 807	-16 329
Verot	-19	-35	0	-7	-3	-1 257	-18	0	-1 339
Muut kulut	-30	-7	-3	0	-40	0	-156	-3	-240
*TOIMINTAKULUT YHT.	-36 164	-12 803	-5 066	-4 638	-7 195	-12 937	-20 820	-15 127	-114 750
*TOIMINTAKATE	553	-25	376	47	291	7 816	736	-1 675	8 119
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	0	0	0	-591	-5	0	-597
*VUOSIKATE	553	-25	376	47	291	7 225	731	-1 675	7 522
Sumu-poistot	-301	-485	0	-64	-159	-8 887	-464	-85	-10 445
*TILIKAUDEN TULOS	252	-511	376	-17	132	-1 662	267	-1 760	-2 923
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0	1 359	-67	0	1 292
Varausten muutos	0	0	0	0	0	0	302	0	302
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0	0
*YLI-/ALIJÄÄMÄ	252	-511	376	-17	132	-303	502	-1 760	-1 329

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ YHTEENSÄ

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	88 151	78 731	78 830	99
Myyntituotot (ulkoiset)	10 887	9 916	10 344	428
Myyntituotot (sisäiset)	9 060	8 668	9 264	596
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 835	1 719	1 749	30
Vuokratuotot (sisäiset)	15 947	16 167	16 331	164
Tuet ja avustukset, hankerah.	4 560	3 978	5 002	1 024
Muut toimintatuotot	1 150	734	1 350	616
*TOIMINTATUOTOT YHT.	131 589	119 913	122 869	2 956
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-45 543	-44 171	-42 455	1 716
Henkilöstökulut, muu työ	-21 135	-21 004	-18 532	2 472
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-16 657	-15 723	-15 105	618
Palveluiden ostot (sisäiset)	-9 007	-8 668	-9 174	-506
Aineet ja tarvikkeet	-10 440	-9 937	-9 262	675
Avustukset	-356	-433	-405	28
Vuokrat (ulkoiset)	-2 519	-1 830	-1 907	-77
Vuokrat (sisäiset)	-15 947	-16 167	-16 329	-162
Verot	-1 337	-1 404	-1 339	65
Muut toimintakulut	-228	-229	-240	-11
*TOIMINTAKULUT YHT.	-123 169	-119 566	-114 750	4 816
*TOIMINTAKATE	8 420	347	8 119	7 772
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-462	-729	-597	132
*VUOSIKATE	7 958	-382	7 522	7 904
Sumu-poistot	-9 137	-10 392	-10 445	-53
*TILIKAUDEN TULOS	-1 179	-10 774	-2 923	7 851
Poistoeron muutos	-4 786	1 210	1 292	82
Varausten muutos	5 986	271	302	31
Rahastojen muutos	0	400	0	-400
*YLI/ALIJÄÄMÄ	21	-8 893	-1 329	7 564

Koulutuskuntayhtymä ilman liikelaitoksia

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	61 537	67 447	67 256	-191
Myyntituotot (ulkoiset)	4 791	4 359	4 705	346
Myyntituotot (sisäiset)	5 332	4 786	5 274	488
Vuokratuotot (ulkoiset)	69	65	101	36
Vuokratuotot (sisäiset)	24	2	7	5
Tuet ja avustukset, hankerah.	1 923	1 662	2 500	838
Muut toimintatuotot	540	463	718	255
*TOIMINTATUOTOT YHT.	74 216	78 784	80 561	1 777
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-25 577	-33 501	-32 650	851
Henkilöstökulut, muu työ	-13 533	-15 303	-13 549	1 754
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-8 513	-8 969	-8 327	642
Palveluiden ostot (sisäiset)	-5 404	-6 913	-7 249	-336
Aineet ja tarvikkeet	-5 831	-4 986	-4 628	358
Avustukset	-314	-403	-373	30
Vuokrat (ulkoiset)	-274	-334	-303	31
Vuokrat (sisäiset)	-10 911	-13 655	-13 764	-109
Verot	-78	-76	-65	11
Muut toimintakulut	-90	-104	-84	20
*TOIMINTAKULUT YHT.	-70 525	-84 245	-80 993	3 252
*TOIMINTAKATE	3 690	-5 461	-433	5 028
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	22	-31	-1	30
*VUOSIKATE	3 712	-5 492	-434	5 058
Sumu-poistot	-1 092	-1 132	-1 094	38
*TILIKAUDEN TULOS	2 620	-6 624	-1 528	5 096
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	400	0	-400
*YLI/ALIJÄÄMÄ	2 620	-6 224	-1 528	4 696

Jyväskylän ammattiopisto

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	37 672	32 518	32 943	425
Myyntituotot (ulkoiset)	2 349	2 184	2 416	232
Myyntituotot (sisäiset)	636	378	686	308
Vuokratuotot (ulkoiset)	64	14	76	62
Vuokratuotot (sisäiset)	24	0	2	2
Tuet ja avustukset, hankerah.	313	51	370	319
Muut toimintatuotot	272	275	223	-52
*TOIMINTATUOTOT YHT.	41 330	35 420	36 717	1 297
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-18 525	-18 350	-17 748	602
Henkilöstökulut, muu työ	-5 344	-5 489	-4 515	974
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 461	-2 464	-2 130	334
Palveluiden ostot (sisäiset)	-2 683	-2 532	-2 654	-122
Aineet ja tarvikkeet	-2 909	-2 239	-1 815	424
Avustukset	-22	-16	-23	-7
Vuokrat (ulkoiset)	-113	-148	-98	50
Vuokrat (sisäiset)	-7 192	-7 043	-7 133	-90
Verot	-23	-21	-19	2
Muut toimintakulut	-30	-29	-30	-1
*TOIMINTAKULUT YHT.	-39 302	-38 331	-36 164	2 167
*TOIMINTAKATE	2 028	-2 911	553	3 464
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-1	0	0	0
*VUOSIKATE	2 027	-2 911	553	3 464
Sumu-poistot	-351	-365	-301	64
*TILIKAUDEN TULOS	1 676	-3 276	252	3 528
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	1 676	-3 276	252	3 528

Jämsän ammattiopisto

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	13 708	11 551	11 605	54
Myyntituotot (ulkoiset)	737	375	520	145
Myyntituotot (sisäiset)	286	144	213	69
Vuokratuotot (ulkoiset)	4	27	5	-22
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Tuet ja avustukset, hankerah.	422	251	221	-30
Muut toimintatuotot	226	140	214	74
*TOIMINTATUOTOT YHT.	15 382	12 488	12 778	290
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-7 018	-6 368	-6 122	246
Henkilöstökulut, muu työ	-1 757	-1 741	-1 518	223
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-1 539	-877	-973	-96
Palveluiden ostot (sisäiset)	-733	-660	-662	-2
Aineet ja tarvikkeet	-995	-826	-780	46
Avustukset	-6	-12	-7	5
Vuokrat (ulkoiset)	-128	-83	-99	-16
Vuokrat (sisäiset)	-2 621	-2 601	-2 598	3
Verot	-45	-48	-35	13
Muut toimintakulut	-11	-6	-7	-1
*TOIMINTAKULUT YHT.	-14 853	-13 222	-12 803	419
*TOIMINTAKATE	529	-734	-25	709
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	0	0
*VUOSIKATE	529	-734	-25	709
Sumu-poistot	-499	-496	-485	11
*TILIKAUDEN TULOS	30	-1 230	-511	719
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	30	-1 230	-511	719

Kuntayhtymän johto ja kehittäminen

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	5 046	4 810	4 798	-12
Myyntituotot (ulkoiset)	126	100	162	62
Myyntituotot (sisäiset)	1 372	1 326	1 327	1
Vuokratuotot (ulkoiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Tuet ja avustukset, hankerah.	931	967	1 018	51
Muut toimintatuotot	35	0	182	182
*TOIMINTATUOTOT YHT.	7 510	7 203	7 487	284
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-34	0	1	1
Henkilöstökulut, muu työ	-4 002	-4 273	-4 095	178
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 069	-2 591	-2 412	179
Palveluiden ostot (sisäiset)	-92	-44	-138	-94
Aineet ja tarvikkeet	-129	-102	-75	27
Avustukset	-58	-96	-110	-14
Vuokrat (ulkoiset)	-16	-11	-3	8
Vuokrat (sisäiset)	-298	-310	-320	-10
Verot	-3	0	-3	-3
Muut toimintakulut	-26	-56	-40	16
*TOIMINTAKULUT YHT.	-6 727	-7 483	-7 195	288
*TOIMINTAKATE	783	-280	291	571
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	24	-31	0	31
*VUOSIKATE	807	-311	291	602
Sumu-poistot	-166	-120	-159	-39
*TILIKAUDEN TULOS	641	-431	132	563
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	400	0	-400
*YLI/ALIJÄÄMÄ	641	-31	132	163

Jyväskylän oppisopimuskeskus

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	5 111	5 251	5 249	-2
Myyntituotot (ulkoiset)	0	0	8	8
Myyntituotot (sisäiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (ulkoiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Tuet ja avustukset, hankerah.	160	89	185	96
Muut toimintatuotot	2	0	0	0
*TOIMINTATUOTOT YHT.	5 274	5 340	5 442	102
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	0	0	0
Henkilöstökulut, muu työ	-788	-772	-665	107
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 313	-2 453	-2 227	226
Palveluiden ostot (sisäiset)	-1 586	-1 728	-1 855	-127
Aineet ja tarvikkeet	-6	-15	-15	0
Avustukset	-228	-277	-212	65
Vuokrat (ulkoiset)	-5	-10	0	10
Vuokrat (sisäiset)	-89	-80	-89	-9
Verot	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-23	-5	-3	2
*TOIMINTAKULUT YHT.	-5 038	-5 340	-5 066	274
*TOIMINTAKATE	236	0	376	376
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	0	0
*VUOSIKATE	236	0	376	376
Sumu-poistot	0	0	0	0
*TILIKAUDEN TULOS	236	0	376	376
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	236	0	376	376

Opiskelijaravintolat

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0	0	0
Myyntituotot (ulkoiset)	1 578	1 655	1 573	-82
Myyntituotot (sisäiset)	3 038	2 925	3 037	112
Vuokratuotot (ulkoiset)	0	0	1	1
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Tuet ja avustukset, hankerah.	98	72	74	2
Muut toimintatuotot	5	0	0	0
*TOIMINTATUOTOT YHT.	4 720	4 652	4 685	33
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	0	1	1
Henkilöstökulut, muu työ	-1 642	-1 697	-1 626	71
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-132	-132	-113	19
Palveluiden ostot (sisäiset)	-310	-285	-282	3
Aineet ja tarvikkeet	-1 791	-1 636	-1 781	-145
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	-13	-17	-13	4
Vuokrat (sisäiset)	-711	-814	-818	-4
Verot	-7	-7	-7	0
Muut toimintakulut	0	0	0	0
*TOIMINTAKULUT YHT.	-4 606	-4 588	-4 638	-50
*TOIMINTAKATE	114	64	47	-17
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	0	0	0
*VUOSIKATE	114	64	47	-17
Sumu-poistot	-77	-64	-64	0
*TILIKAUDEN TULOS	38	0	-17	-17
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	38	0	-17	-17

Jyväskylän lukioskoulu

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	13 271	13 317	12 661	-656
Myyntituotot (ulkoiset)	23	45	25	-20
Myyntituotot (sisäiset)	8	13	11	-2
Vuokratuotot (ulkoiset)	21	24	19	-5
Vuokratuotot (sisäiset)	5	2	5	3
Tuet ja avustukset, hankerah.	256	232	633	401
Muut toimintatuotot	133	48	98	50
*TOIMINTATUOTOT YHT.	13 717	13 681	13 452	-229
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-9 155	-8 783	-8 783	0
Henkilöstökulut, muu työ	-1 352	-1 331	-1 130	201
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-553	-452	-472	-20
Palveluiden ostot (sisäiset)	-1 584	-1 664	-1 658	6
Aineet ja tarvikkeet	-162	-168	-163	5
Avustukset	-10	-2	-21	-19
Vuokrat (ulkoiset)	-145	-65	-90	-25
Vuokrat (sisäiset)	-2 506	-2 807	-2 807	0
Verot	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-1	-8	-3	5
*TOIMINTAKULUT YHT.	-15 468	-15 281	-15 127	154
*TOIMINTAKATE	-1 751	-1 600	-1 675	-75
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-3	0	0	0
*VUOSIKATE	-1 754	-1 600	-1 675	-75
Sumu-poistot	-90	-87	-85	2
*TILIKAUDEN TULOS	-1 844	-1 687	-1 760	-73
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	-1 844	-1 687	-1 760	-73

Kiinteistöliikelaitos

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0	0	0
Myyntituotot (ulkoiset)	101	96	67	-29
Myyntituotot (sisäiset)	2 357	2 352	2 341	-11
Vuokratuotot (ulkoiset)	1 736	1 654	1 643	-11
Vuokratuotot (sisäiset)	15 918	16 165	16 322	157
Tuet ja avustukset, hankerah.	7	0	29	29
Muut toimintatuotot	300	167	350	183
*TOIMINTATUOTOT YHT.	20 419	20 434	20 752	318
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-4	0	-1	-1
Henkilöstökulut, muu työ	-2 336	-2 317	-2 004	313
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-5 311	-4 790	-4 612	178
Palveluiden ostot (sisäiset)	-142	0	-85	-85
Aineet ja tarvikkeet	-3 471	-3 935	-3 511	424
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	-1 913	-1 441	-1 467	-26
Vuokrat (sisäiset)	0	0	0	0
Verot	-1 233	-1 300	-1 257	43
Muut toimintakulut	2	0	0	0
*TOIMINTAKULUT YHT.	-14 408	-13 782	-12 937	845
*TOIMINTAKATE	6 011	6 652	7 816	1 164
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-476	-691	-591	100
*VUOSIKATE	5 535	5 961	7 225	1 264
Sumu-poistot	-7 541	-8 790	-8 887	-97
*TILIKAUDEN TULOS	-2 006	-2 829	-1 662	1 167
Poistoeron muutos	-4 679	1 359	1 359	0
Varausten muutos	5 797	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	-888	-1 470	-303	1 167

Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	13 343	11 284	11 573	289
Myyntituotot (ulkoiset)	5 971	5 461	5 572	111
Myyntituotot (sisäiset)	1 363	1 530	1 648	118
Vuokratuotot (ulkoiset)	9	0	5	5
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	1	1
Tuet ja avustukset, hankerah.	2 373	2 316	2 473	157
Muut toimintatuotot	178	104	282	178
*TOIMINTATUOTOT YHT.	23 237	20 695	21 556	861
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	-10 806	-10 669	-9 804	865
Henkilöstökulut, muu työ	-3 914	-3 385	-2 979	406
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-2 281	-1 964	-2 165	-201
Palveluiden ostot (sisäiset)	-1 876	-1 755	-1 841	-86
Aineet ja tarvikkeet	-977	-1 016	-1 123	-107
Avustukset	-32	-30	-32	-2
Vuokrat (ulkoiset)	-187	-55	-137	-82
Vuokrat (sisäiset)	-2 530	-2 512	-2 565	-53
Verot	-25	-28	-18	10
Muut toimintakulut	-138	-125	-156	-31
*TOIMINTAKULUT YHT.	-22 767	-21 539	-20 820	719
*TOIMINTAKATE	470	-844	736	1 580
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	-5	-7	-5	2
*VUOSIKATE	465	-851	731	1 582
Sumu-poistot	-413	-470	-464	6
*TILIKAUDEN TULOS	51	-1 321	267	1 588
Poistoeron muutos	-107	-149	-67	82
Varausten muutos	189	271	302	31
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	133	-1 199	502	1 701

ao-koulutus Oy / Gradia-koulutuspalvelut Oy
--

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	ERO
TOIMINTATUOTOT				
Opiskelijatuotot	0	0	0	0
Myyntituotot (ulkoiset)	1 181	1 230	1 858	628
Myyntituotot (sisäiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (ulkoiset)	0	0	0	0
Vuokratuotot (sisäiset)	0	0	0	0
Tuet ja avustukset, hankerah.	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0
*TOIMINTATUOTOT YHT.	1 181	1 230	1 858	628
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut, opetustyö	0	0	0	0
Henkilöstökulut, muu työ	-41	-70	-37	33
Palveluiden ostot (ulkoiset)	-1 089	-1 051	-1 645	-594
Palveluiden ostot (sisäiset)	0	0	0	0
Aineet ja tarvikkeet	0	-25	0	25
Avustukset	0	0	0	0
Vuokrat (ulkoiset)	0	-2	0	2
Vuokrat (sisäiset)	0	0	0	0
Verot	-9	0	0	0
Muut toimintakulut	0	-50	-38	12
*TOIMINTAKULUT YHT.	-1 139	-1 198	-1 720	-522
*TOIMINTAKATE	42	32	138	106
Korkotuotot(+)/korkokulut(-)	0	-5	0	5
*VUOSIKATE	42	27	138	111
Sumu-poistot	-5	-5	-5	0
*TILIKAUDEN TULOS	37	22	133	111
Poistoeron muutos	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0
*YLI/ALIJÄÄMÄ	37	22	133	111

2.3 Investointien toteutuminen

Vuoden 2017 talousarviossa investointien sitovuustaso määriteltiin seuraavasti: Rakentamisinvestointien ja irtaimistohankintojen kokonaismäärä ilman mahdollisia investointiavustuksia ja -varauksien purkua enintään 17 027 000 euroa.

Kuntayhtymän valtuusto päätti 17.12.2017 V 38, että vuoden 2017 talousarvion investointien sitovuustason teksti muutetaan seuraavasti: Rakentamisinvestointien ja irtaimistohankintojen *sekä toimialasijoitusosakkeiden hankintojen* kokonaismäärä ilman mahdollisia investointiavustuksia ja -varauksien purkua on enintään 17 027 000 euroa.

Talousarviomuutos johtui siitä, että kuntayhtymä merkitsi 10 000 eurolla Jyväskylän Yritystehdas Oy:n osakkeita. Osakemerkintä oli luonteeltaan toimialasijoitus, minkä vuoksi valtuuston oli siitä päätettävä. Edellä mainitun talousarvion sitovuustason tekstiin liittyvän muutoksen ohella talousarvion irtaimistohankintataulukossa irtaimistohankintojen kokonaissumma aleni 1,927 milj. eurosta 1,917 milj. euroon, minkä lisäksi omaksi kohdaksi lisättiin toimialasijoitusten hankinnat, joihin varattiin 10 000 euroa. Näin ollen talousarvion euromääräinen sitovuustaso ei muuttunut.

Rakentamisinvestointien ja irtaimistohankintojen sekä toimialasijoitusosakkeiden hankintojen kokonaismäärä vuonna 2017 oli yhteensä 16,1 milj. euroa

2.3.1 Kiinteistöjen rakennusinvestointien toteuttaminen

Vuoden 2017 talousarviossa varattiin rakentamisinvestointeille 15,1 milj. euroa. Toteutuneiden rakentamisinvestointien loppusumma oli 13,694 milj. euroa. Rakentamisinvestointien talousarvioon oli sisällytetty Harjun irtokaluste- ja av-laitehankinnat. Näiden hankintojen kustannukset on esitetty tilinpäätöksessä irtaimistohankinnoissa. Irtaimistohankintoihin oli varattu talousarviossa 0,25 milj. euroa ja toteuma oli 1,28 milj. euroa. Kokonaisuudessaan Kiinteistöliikelaitoksen investointeihin

budjetoitu 15,350 milj. euroa riitti kattamaan toteuman 14,974 milj. euroa.

Harjun peruskorjausprojektin 2. vaihe valmistui ja samalla koko projekti päättyi. Taloudellinen loppuselvitys urakasta on vuoden 2018 puolella, jolloin koko projektin lopulliset kustannukset selviävät. Vuoden 2017 talousarviossa projektille oli varattu 11,2 milj. euroa ja irtaimistoinvestoinnit sisältävä toteuma oli 11,9 milj. euroa.

Schildtin lukion muutostöiden suunnitteluun oli varattu 0,2 milj. euroa ja toteuma oli 0,098 milj. euroa. Projektin rakennustyöt ajoittuvat keväälle 2018.

Kukkulan (Kyllönmäki) A-rakennuksen peruskorjausprojektille oli varattu talousarviossa 1,5 milj. euroa. Rakentamisen oli tarkoitus alkaa jo vuoden 2017 aikana, mutta aloitusaikataulua siirrettiin vuodelle 2018. Tästä syystä projektin toteuma oli vain 0,286 milj. euroa.

Jämsän Myllymäen kampussaneerauksiin varattiin 0,2 milj. euroa. Toteuma 0,237 milj. euroa sisältää R-rakennuksen korvaavien tilojen, sekä peruskorjaus- että uudisrakennusvaihtoehdon, suunnittelukustannukset sekä Jämsän Metsäoppilaitoksentielle rakennetun kasvihuoneen kustannuksia.

Aktivoitaviin pienkorjauksiin oli varattu 1,0 milj. euroa. Hankkeiden toteutuma oli 1,148 milj. euroa. Suurimmat hankkeet olivat Viitaniemen Oppipuoti-myymä, Harjun traktorihalli, Jämsän Koulutien uusi liittymä, Harjun A1- ja A2-lamellien kulunvalvonnan uusiminen ja Harjun pelikenttä.

Lisäksi toteutui Viitaniementie 1 D:n mittavirhelaskun kulunpalautus hankkeelle. Vuonna 2013 toteutetun Viitaniementie 1 D:n peruskorjauksen yhteydessä vireille tullut mittausvirhetapauksen käsittely saatiin päätökseen vuonna 2017 ja tästä johtuen vuonna 2013 hankkeelle menonoikaisuksi kirjattu saatava Jyväskylän kaupungilta kirjattiin takaisin hankkeen menoksi siltä osin, kuin kustannukset jäivät Jyväskylän koulutuskuntayhtymän katettavaksi (noin 83 000 euroa).

KIINTEISTÖJEN RAKENTAMISINVESTOINNIT 2017 (1 000 €)

Kiinteistöjen rakentamisinvestoinnit (1 000 €)	TA 2017	TP 2017	Ero
Aktivoitavat vuosikorjaukset	1 000	1 148	148
Viitaniementie 1 B / Schildtin lukio	200	98	-102
Kyllönmäki / A-siiven muutostyöt	1 500	286	-1 214
Harjun peruskorjaus	11 200	10 936	-264
Harjun tiivistyskorjaukset 2. ja 3. krs	1 000	989	-11
Jämsän Myllymäen kampussaneeraukset	200	237	37
Rakentamisinvestoinnit yhteensä	15 100	13 694	-1 406

2.3.2 Irtaimistohankinnat

Jyväskylän ammattiopiston yksiköt investoivat vuonna 2017 yhteensä noin 305 000 eurolla (TA 426 000 euroa). Tekniikka ja liikenne -yksikön investointien yhteismäärä vuonna 2017 oli noin 237 000 euroa. Investoinnit koostuivat trukin ja kuorma-auton hankinnasta logistiikka-alalle ja suurkuvatulostimen hankinnasta media-alalle. Lisäksi uusittiin levyleikkuri talotekniikkaan ja pihtivirtamittari- sekä juotosasemakalustoa sähköalalle. Hyvinvointi ja kulttuuri -yksikkö hankki musiikin oppimisympäristöön ääni- ja valopöydät yhteishinnaltaan noin 45 000 euroa. Kauppa ja palvelut -yksikkö hankki elintarvikealan myymälä-kahvila Oppipuotiin uudet kylmäkalusteet (noin 23 000 euroa) tilojen saneerauksen yhteydessä.

Jämsän ammattiopisto teki hyvin maltillisesti irtaimistohankintoja 101 387 eurolla (TA 264 000 euroa). Merkittävin hankinta oli metsäalan oppilaskuljetusten yhdistetty huolto- ja kuljetusajoneuvo (46 461 euroa).

Kiinteistöliikelaitos käytti vuonna 2017 irtaimistohankintoihin yhteensä 1 280 000 euroa (TA 250 000 euroa). Kuten edellä kohdassa 2.3.1 todettiin, ylitys aiheutui siitä, että irtaimistohankintoihin sisällytettiin vuoden 2017 talousarviossa rakentamisinvestointeihin budjetoidut rakentamishankkeiden irtaimistohankinnat eli Harjun peruskorjauksen 2. vaiheen yhteydessä hankitut irtokaluste- ja AV-laitehankinnat sekä hankkeeseen kuuluneet prosenttiperiaatteen mukaisesti toteutetut taidehankinnat. Vuoden aikana hankittiin Viitaniemen kampukselle kameravalvontalaitteistoja, Jämsään taloautomaatiotekniikkaa, aurinkopaneelit Harjun kampukselle sekä kiinteistönhoidon kalustoa. Harjun taidehankintoihin saatiin Taiteen edistämiskeskuksen myöntämä avustus yhteensä 40 000 euroa, joka huomioiden irtaimistohankintojen nettomääräinen loppusumma oli 1 240 000 euroa.

Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitoksen irtaimistohankinnat olivat vuonna 2017 yhteensä 493 000 euroa (TA 567 000 euroa). Aikuisopiston logistiikka-alalle hankittiin käytetty linja-auto opetuskäyttöön 199 900 eurolla. Logistiikka- ja maarakennusaloille hankittiin monipuolinen maarakennuskone- ja autosimulaattorin yhdistelmä. Simulaattori oli varustettu mm. virtuaalilaseilla, joilla voidaan simuloida kolmiulotteisesti aitoa työympäristöä. Nyt hankittu simulaattori voidaan yhdistää verkon välityksellä aiemmin hankittuihin simulaattoreihin ja näin luoda aito työkonetekstu (kuormaus + kuljetus). Maarakennusosalalle hankittiin lisäksi traktori ja kaivukone vajaalla 100 000 eurolla. Metallialalle hankittiin opetuskäyttöön neljä kappaletta 3D-tulostimia. Luokkien ja henkilöstön työasemia uusittiin 95 000 eurolla. Liiketoiminnan ja luovien alojen luokkatilojen kalustehankinnoissa huomioitiin oppimisympäristöjen monimuotoisuus ja muuntojoustavuus. Aikuisopiston taseessa oleva 302 233 euron investointivaraus purettiin ja siitä kohdistettiin 194 318 euroa simulaattorihankintaan, tietotekniikkahankintoihin ja kalustehankintoihin.

Lukiokoulutus käytti irtaimistohankintoihin 125 000 euroa (TA 150 000 euroa). Hankintoihin sisältyi pääasiassa Jyväskylän Lyseon lukion hankintoja: Harjun liikuntasalin tuolit, av-laitteita, kannettavia tietokoneita, pöytätyöasemia ja fysiikan mittaussaitteita.

Kuntayhtymän johdon ja kehittämisen irtaimistohankinnat olivat 93 000 euroa (TA 200 000 euroa). Hankinnat liittyivät tietotekniikkahankintoihin (langattoman verkon laajennukset, tietoliikenneverkon uusiminen, palvelimet ja työasemat).

IRTAIMISTOHANKINNAT 2017 (1 000 €)

Irtaimistohankinnat (1 000 €)	TA + M			Ero
	TA 2017	2017	TP 2017	
Jyväskylän ammattiopisto	426	426	305	-121
Jämsän ammattiopisto	264	264	101	-163
Jyväskylän oppisopimuskeskus	0	0	0	0
Kiinteistöliikelaitos	250	250	1 280	1 030
Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	567	567	493	-74
Jyväskylän lukiokoulutus	150	150	125	-25
Opiskelijaravintolat	60	60	0	-60
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	210	200	91	-109
Irtaimistohankinnat yhteensä	1 927	1 917	2 396	479

2.3.3 Toimialasijoitusosakkeiden hankinnat

Kuten edellä kohdassa 2.3 todettiin, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä merkitsi 10 000 eurolla Jyväskylän Yritystehdas Oy:n osakkeita, jolla se sai yhtiöstä 25 %:n omistusosuuden. Yhtiön muut omistajat ovat tasasuus- Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän ammatti- korkeakoulu ja Jyväskylän yliopisto.

TOIMIALASIJOTUSOSAKKEIDEN HANKINNAT

Toimialasijoitusosakkeiden hankinnat (1 000 €)	TA + M			Ero
	TA 2017	2016	TP 2017	
Toimialasijoitusosakkeet	0	10	10	0
Toimialasijoitusosakkeet yhteensä	0	10	10	0

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

Vuoden 2017 talousarviossa rahoituksen sitovuustaso määriteltiin siten, että lainakannan muutos saa olla enintään 16,7 milj. euroa.

Verrattaessa toteutuneita tilinpäätöslukuja talousarvioon voidaan todeta, että toiminnan rahavirta eli kuntayhtymän tulorahoitus oli 7,4 milj. euroa budjetoitua suurempi ja investointien rahavirta 1,8 milj. budjetoitua

tua pienempi (investoinnit toteutuivat 0,9 pienempinä sekä rahoitusosuutta saatiin 40 000 euroa ja pysyvien vastaavien luovutustuloja 0,8 milj. euroa). Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä 9,2 milj. euroa budjetoitua suurempi, mikä heijastui siihen, ettei kaikkia lainanottovaltuuksia tarvinnut käyttää. Lainakannan muutos oli 8,1 milj. euroa, joten lainanottovaltuuksista jäi käyttämättä 8,6 milj. euroa. Lainakanta nousi 24,2 milj. eurosta 32,3 milj. euroon.

KUNTAYHTYMÄN RAHOITUSLASKELMA 2017

1 000 €

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 958	-382	7 522	7 904
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-145 7 813	0 -382	-456 7 066	-456 7 448
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-20 006	-17 027	-16 100	927
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	40	40
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	149 -19 858	0 -17 027	806 -15 254	806 1 773
Toiminta ja investoinnit, netto	-12 045	-17 409	-8 188	9 221
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0 0	0 0	0 0	0 0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	18 500	10 000	-8 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-689	-1 800	-1 933	-133
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 200 16 111	0 16 700	0 8 067	0 -8 633
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset *)	-2 364	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 702	-709	-121	588
Lainakanta 31.12.	24 200	38 900	32 267	-6 633

*) Pitkäaikaisen ostovelan muutos

KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ ILMAN LIIKELAITOKSIA RAHOITUSLASKELMA 2017

1 000 €

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	3 712	-5 492	-434	5 058
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-94 3 619	0 -5 492	-209 -643	-209 4 849
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 206	-1 110	-632	478
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	94 -1 112	0 -1 110	403 -229	403 881
Toiminta ja investoinnit, netto	2 506	-6 602	-872	5 730
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0 0	0 0	0 0	0 0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	7 500	0	-7 500
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0 0	0 7 500	0 0	0 -7 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	2 506	898	-872	-1 770
Lainakanta 31.12.	0	7 500	0	-7 500

KIINTEISTÖLIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA 2017

1 000 €

	TP 2016	TA 2017	TP 2017	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 535	5 961	7 225	1 264
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-38 5 497	0 5 961	-101 7 124	-101 1 163
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-18 273	-15 350	-14 975	375
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	40	40
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	38 -18 235	0 -15 350	257 -14 678	257 672
Toiminta ja investoinnit, netto	-12 738	-9 389	-7 554	1 835
Rahoitustoiminta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0 0	0 0	0 0	0 0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	11 000	10 000	-1 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-689	-1 800	-1 933	-133
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 200 16 111	0 9 200	0 8 067	0 -1 133
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset *)	-2 364	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 009	-189	513	702
Lainakanta 31.12.	24 200	31 400	32 267	867

*) Pitkäaikaisen ostovelan muutos

JYVÄSKYLÄN AIKUISOPISTO -LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA 2017

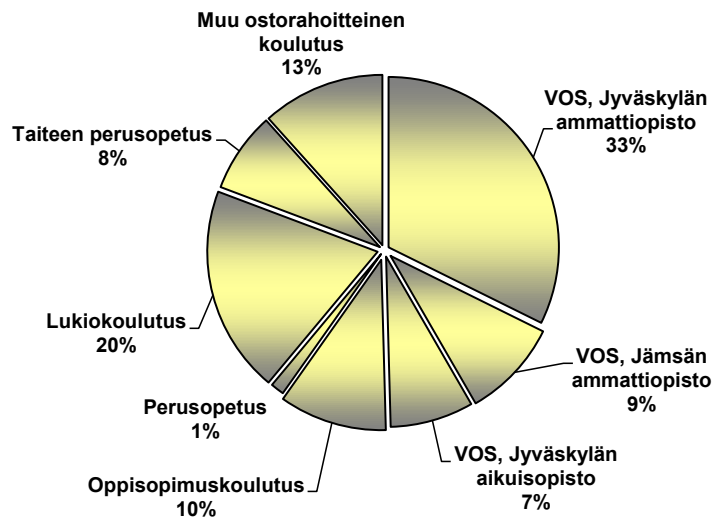
1 000 €

	TP 2016		TA 2017		TP 2017		Poikkeama	
Toiminta ja investoinnit								
Toiminnan rahavirta								
Vuosikate	465		-851		731		1 582	
Satunnaiset erät	0		0		0		0	
Tulorahoituksen korjauserät	-14	451	0	-851	-146	585	-146	1 436
Investointien rahavirta								
Investointimenot	-405		-567		-493		74	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		0		0		0	
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	17	-388	0	-567	146	-347	146	220
Toiminta ja investoinnit, netto	63		-1 418		238		1 656	
Rahoitustoiminta								
Antolainauksen muutokset								
Antolainasaamisten lisäykset	0		0		0		0	
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		0		0		0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0		0		0		0	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset		0		0		0		0
Vaikutus maksuvalmiuteen	63		-1 418		238		1 656	
Lainakanta 31.12.	0		0		0		0	

2.5 Opiskelijamäärät

	TP 2017	TA 2017	Poikkeama	TP 2016	TP 2015	TP 2014	TP 2013
Valtion rahoittama ammatillinen peruskoulutus							
	Painotettu keskiarvo (laskentapäivien 20.1. ja 20.9.) 1)						
Jyväskylän ammattiopisto	4 025	4 141	-116	4 108	4 184	4 330	4 498
Jämsän ammattiopisto	1 165	1 175	-10	1 169	1 191	1 202	1 218
Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	985	936	49	975	940	910	908
*Yhteensä	6 175	6 252	-77	6 252	6 315	6 442	6 624
*Muutos edelliseen vuoteen	-77			-63	-127	-182	-116
Oppisopimuskoulutus							
	Opiskelijoita yhteensä (laskentapäivien 20.1. ja 20.9. arit. ka) 2)						
Peruskoulutus	406	407	-1	384	405	414	413
Lisäkoulutus	867	854	13	848	901	810	861
*Yhteensä	1 273	1 261	12	1 232	1 306	1 224	1 274
*Muutos edelliseen vuoteen	41			-74	82	-50	-163
Vuosittainen opiskelijavirtauma	2 009	-	-	1 947	1 927	1 997	1 972
Perusopetus							
	Opiskelijoita yhteensä (laskentapäivän 20.9. määrä)						
Jyväskylän ammattiopisto	158	122	36	104	62	76	112
Jyväskylän lukiokoulutus	1	12	-11	29	38	57	74
*Yhteensä	159	134	25	133	100	133	186
*Muutos edelliseen vuoteen	26			33	-33	-53	-28
Lukiokoulutus							
	Painotettu keskiarvo (laskentapäivien 20.1. ja 20.9.) 1)						
Jyväskylän lukiokoulutus	2 450	2 551	-101	2 545	2 683	2 772	2 739
*Muutos edelliseen vuoteen	-95			-138	-89	33	88
Taiteen perusopetus							
	Opiskelijoita yhteensä (laskentapäivän 20.9. määrä)						
Jyväskylän ammattiopisto	949	910	39	905	885	908	1 029
*Muutos edelliseen vuoteen	44				-23	-121	-31
Muu osto- ja valtionosuusrahoitteinen koulutus							
	Opiskelijatyöpäiviä yhteensä (kertymä vuoden aikana) 3)						
Jyväskylän ammattiopisto	585	2 000	-1 415	496	540	2 193	5 298
Jämsän ammattiopisto	30 107	38 587	-8 480	43 273	44 946	46 052	36 973
Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	244 976	317 100	-72 124	254 105	312 473	317 218	297 387
*Yhteensä	275 668	357 687	-82 019	297 874	357 959	365 463	339 658
*Muutos edelliseen vuoteen	-22 206			-60 085	-7 504	25 805	38 178

OPISKELIJAMÄÄRIEN JAKAUTUMINEN



Muu ostopohjainen koulutus muunnettu vuosiopiskelijaksi 190 päivällä.

- 1) Painotettu keskiarvo
 - 20.1. laskentapäivän opiskelijamäärän painoarvo 7/12 osaa ja
 - 20.9. laskentapäivän opiskelijamäärän painoarvo 5/12 osaa
 Painotettua keskiarvoa käytetään valtionosuuslaskennassa.
- 2) Laskentapäivien 20.1. ja 20.9. keskiarvoa, käytetään valtionosuuslaskennassa
- 3) Sisältää ammatillisen lisäkoulutuksen, osaamisohjelmat, yrityskoulutuksen, työvoimakoulutuksen, ulkopuolelle myydyin oppisopimuskoulutuksen jne.

3 Henkilöstöraportti

Johdanto

Henkilöstöraportin tehtävänä on antaa eri sidosryhmille tietoa Jyväskylän koulutuskuntayhtymän henkilöstövoimavaroista nyt ja lähitulevaisuudessa. Henkilöstöraporttiin on koottu toiminnan kannalta keskeisiä henkilöstötunnuslukuja.

Henkilöstömäärät

Kuntayhtymän palveluksessa oli tilikauden päättyessä 31.12.2017 yhteensä 1 064 päätoimista, vakinaista tai määräaikaista henkilöä. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 1 119, joten kokonaisuudessaan henkilöstömäärä on vähentynyt 55 henkilöllä. Edellisten lisäksi kuntayhtymän palveluksessa työskentelee jonkin ver-

Henkilöstömäärä 31.12.2017

- päätoiminen vakinainen ja määräaikainen henkilöstö

	Toteutunut 31.12.2017	Poikkeama	Tilinpäätös 31.12.2016
Jyväskylän ammattiopisto			
▪ Opetushenkilöstö	307	-6	313
▪ Hanke- ja tukihenkilöstö	90	-13	103
Yhteensä	397	-19	416
Jämsän ammattiopisto			
▪ Opetushenkilöstö	99	-8	107
▪ Hanke- ja tukihenkilöstö	31	-7	38
Yhteensä	130	-15	145
Jyväskylän oppisopimuskeskus	14	-1	15
Kiinteistöliikelaitos	53	-6	59
Jyväskylän aikuisopisto			
▪ Opetushenkilöstö	174	-10	184
▪ Hanke- ja tukihenkilöstö	34	-5	39
Yhteensä	208	-15	223
Jyväskylän lukiokoulutus			
▪ Opetushenkilöstö	146	4	142
▪ Hanke- ja tukihenkilöstö	12	-5	17
Yhteensä	158	-1	159
Opiskelijaravintolat	49	3	46
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	55	-1	56
▪ Opetushenkilöstö yhteensä *)	726	-20	746
▪ Hanke- ja tukihenkilöstö yht.	338	-35	373
▪ Koko henkilöstö yhteensä	1 064	-55	1 119

*) opetushenkilöstöön lasketaan opettajat ja opinto-ohjaajat

ran sivutoimisia opettajia ja palkkioita maksettiin näyttöarvioijille, luennoitsijoille, erilaisten toimikuntien ja ohjausryhmien jäsenille sekä asiantuntijoille ja luottamushenkilöille. Palkanlaskennasta lähti viime vuonna maksuun keskimäärin 1 199 palkkalaskelmaa kuukausittain (1 405 vuonna 2016). Maksuja oli vähemmän kuin edellisvuonna, mikä kertoo siitä, että myös erilaisia palkkionsaajia oli vähemmän.

Henkilöstömäärä on vähentynyt talouden sopeuttamistoimien seurauksena kolmen vuoden tarkastelujaksolla noin 50 henkilön vuosivauhtia. Vuonna 2017 käytiin kolme erillistä yhteistoimintaneuvotteluprosessia. Ensimmäisessä käsiteltiin ammatillisen koulutuksen johto- ja esimiestehtävien järjestämistä 1.1.2018 aloittavassa koulutuskuntayhtymä Gradiassa. Toisissa neuvotteluissa käsiteltiin Gradian hallinto- ja tukipalveluiden järjestämistä 1.1.2018 alkaen. Kolmansissa neuvotteluissa käsiteltiin kuraattoritoiminnan siirtymistä Jyväskylän kaupungille. Uusien yhteistoimintaneuvottelujen lisäksi viime vuonna hoidettiin vielä myös vuoden 2016 yhteistoimintaneuvottelujen lakisääteisiä velvoitteita sekä tehtiin prosessiin liittyvää jälkihoitoa.

Sopeuttamistoimiin liittyy lakisääteinen velvollisuus tarjota töitä ensisijaisesti irtisanomisajalla oleville irtisanotuille ja osa-aikaisille työntekijöille sekä irtisanotuille irtisanomisajan päättymisen jälkeen alkavan takaisinottovelvollisuuden aikana. Sopeuttamistoimiin kuuluu myös määräaikaisten päättymisen ja eläköitymisten myötä tapahtuva työvoiman vähentäminen. Lisäksi henkilöstön väheneminen ja siihen liittyvät tehtäväjärjestelyt aiheuttavat työnkuvien tarkastelua ja töiden jakamista uudelleen. Lisäksi henkilöstön yhteiskäyttöä on lisätty tavoitteena tarjota ensisijaisesti jo olemassa olevalle vakituiselle henkilöstölle täysi työ määrä ja uusia tehtäviä. Kuntayhtymässä on jatkettu tiukkaa rekrytointilinjaa ja koko koulutuskuntayhtymän yhteinen rekrytointia, virka- ja työvapaita sekä ylityötä koskeva toimintamenettelyohje oli edelleen voimassa: mm. kaikista yli kahden viikon rekrytoinneista tehtiin täyttölupahakemus ja selvitettiin jo olemassa olevan henkilöstön käyttömahdollisuus tehtävässä.

Alla oleva taulukko kuvaa kuntayhtymän päätoimisen vakituisen ja määräaikaisen henkilöstömäärän kehitystä vuodesta 2013 alkaen.

Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2013 - 2017

yht. hlöä	2017	2016	2015	2014	2013
	1 064	1 119	1 172	1 220	1 239
	-175	-55	-53	-48	-19

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut olivat yhteensä 61 milj. euroa (68,3% toimintakuluista). Henkilöstökulut pienenevät edellisvuodesta noin 5,7 miljoonaa (-8,5 %).

Henkilöstökulut

	% toiminta- 2017 kuluista		% toiminta- 2016 kuluista		% toiminta- 2015 kuluista		% toiminta- 2014 kuluista	
Palkat ja palkkiot	48 822	54,7	52 376	53,3	53 941	54,2	55 570	53,9
Eläkekulut	9 945	11,1	11 016	11,2	11 381	11,5	11 711	11,4
Muut henkilösivukulut	2 220	2,5	3 286	3,3	2 919	2,9	3 055	3,0
Yhteensä	60 987	68,3	66 678	67,9	68 241	68,6	70 336	68,3

Palkkauksen rakenne

Taulukossa on esitetty sopimusaloittain kuntayhtymän henkilöstön palkkauksen rakenne keskimäärin ja miesten ja naisten keskiansiot.

Kilpailukyky sopimuksen mukainen kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus KVTES 2017 tuli voimaan helmikuussa 2017. Sopimuskaudella ei korotettu palkkoja. Myös säännölliset työajat muuttuivat helmikuun alussa

2017. Työaikoja pidennettiin kilpailukyky sopimuksen mukaisesti keskimäärin 24 tuntia vuodessa ansiotasoa muuttamatta. Pitkälti samoin toimittiin myös TS-sopimuksessa. Myöskään OVTES:in palkkoja ei korotettu. OVTES:issa työajan pidennys räätälöitiin eri opetusaloille niiden työaikamuotoihin sopivaksi. Kaikilla sopimusaloilla leikattiin lomarahoja. Kuntayhtymässä laadittiin myös yhteinen soveltamisohje KVTES-, TS- ja OVTES-sopimusten työajanpidennysten toteuttamiseksi.

Sopimusaloittain palkkauksen rakenne keskimäärin (%-osuudet kokonaisansioista)

2017	KVTES	OVTES	TS
Tehtäväkohtainen palkka	91,22 %	84,95 %	86,17 %
Palveluaikaan sidotut lisät	6,32 %	11,49 %	5,83 %
Määrävuosilisä	0,27 %	0,00 %	0,00 %
Henkilökohtainen lisä	2,12 %	0,50 %	7,89 %
Erillislisä	0,07 %	0,00 %	0,10 %
Ylitunnit	0,00 %	3,05 %	0,00 %
Kouluk. opet. kehät.	0,00 %	0,02 %	0,00 %
Yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Keskiansio keskim. €/kk	2 756,33 €	3 971,85 €	2 624,20 €
Muutos ed. vuoteen	1,82 %	1,11 %	-0,23 %
Miesten keskiansio €/kk	3 065,97 €	3 970,17 €	2 592,82 €
Naisten keskiansio €/kk	2 692,41 €	3 973,10 €	2 917,07 €

Henkilöstörakenne

Johto ja esimiehet -ryhmään kuuluvat kuntayhtymän ylin viranhaltijajohto eli kuntayhtymän johtaja, talous- ja hallintojohtaja, kehittämisjohtaja, tulosalueiden johtajat, yksikönjohtajat ja lukion rehtorit. Esimiehistä enemmistö on koulutusaloilla opettajien lähiesimiehinä työskenteleviä koulutuspäälliköitä, jonka lisäksi ryhmään lukeutuu muita kuntayhtymän esimiehiä. Kaiken kaikkiaan kuntayhtymän esimiestehtävissä työskenteli vuoden 2017

lopussa 56 henkilöä. Uudessa Gradiassa esimiesten kokonaismäärä vähennettiin alle 50 esimieheen.

Opetushenkilöstön osuus koko henkilöstöstä oli 68 % (2016: 66,6%, 2015: 66,6%, 2014: 66,9%). Opetushenkilöstön osuus koko henkilöstöstä kasvoi edellisistä vuosista odotetusti. Tuki- ja hankehenkilöstö on selvästi naisvaltainen.

Henkilöstörakenne

- henkilöstö henkilöstöryhmän mukaan

	2017	Muutos	2016	Muutos	2015	Muutos
Johto ja esimiehet	56	-21	77	37	40	0
Opetus- ja ohjaushenkilöstö	726	-20	746	-35	781	-36
Tuki- ja hankehenkilöstö	282	-14	296	-55	351	-12
Yhteensä	1 064	-55	1 119	-53	1 172	-48

Sukupuolirakenne

Henkilöstö henkilöryhmittäin sukupuolen mukaan

	Miehiä	%	Naisia	%	Yhteensä	%
	lkm		lkm		lkm	
Johto ja esimiehet	25	44,64	31	55,36	56	100,00
Opetus- ja ohjaushenkilöstö	309	42,56	417	57,44	726	100,00
Tuki- ja hankehenkilöstö	68	24,11	214	75,89	282	100,00
Yhteensä	402	37,78	662	62,22	1 064	100,00

Palvelussuhteet

Kuntayhtymän henkilöstöstä 91 % työskenteli toistaiseksi voimassaolevassa palvelussuhteessa (2016: 85 %, 2015: 84 %, 2014: 81 %). Määräaikaisten osuus henkilöstöstä oli enää 9 % (2016: 15 %, 2015: 16 %, 2014: 19 %). Määräaikaisuuden perusteena on pääsääntöisesti sijaisuus tai opetushenkilöstön osalta tehtävään vaadittavan kelpoisuuden puuttuminen. Määräaikaisen henkilöstön määrä on sopeuttamistoimien seurauksena vähentynyt merkittävästi edellisestä tilinpäätöksestä, peräti 73 henkilöllä.

Vielä vuonna 2017 koko henkilöstömäärästä 37 % työskenteli Jyväskylän ammattiopistossa, 20 % Jyväskylän aikuisopistossa, 15 % Jyväskylän lukiokoulutuksessa ja 12 % Jämsän ammattiopistossa. Organisaatiouudistuksen jälkeen uudessa Gradia Jyväskylässä tulee työskentelemään noin 60 % koko kuntayhtymän henkilöstöstä eli vuoden 2017 henkilöstömäärästä noin 650 työntekijää.

Palvelussuhteet (hlöä ja % henkilöstöstä)

	2017	%	2016	%	2015	%
Vakinaiset	966	91	948	85	980	84
Määräaikaiset	98	9	171	15	192	16

Palvelussuhteet (vakinaiset ja määräaikaiset)

	Vakinaiset	Määräaikaiset	Yhteensä
Jyväskylän ammattiopisto	368	29	397
Jämsän ammattiopisto	113	17	130
Jyväskylän oppisopimuskeskus	12	2	14
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	53	2	55
Opiskelijaravintolat	29	20	49
Kiinteistöliikelaitos	50	3	53
Jyväskylän aikuisopisto	196	12	208
Jyväskylän lukiokoulutus	145	13	158
Yhteensä	966	98	1 064

Osa-aikaisuus

Osa-aikaisena työskenteli yhteensä 132 henkilöä (2016: 140, 2015: 130, 2014: 141), joista osa-aikaeläkkeellä oli 22 (2016: 30, 2015: 44, 2014: 61). Henkilöstömäärästä osa-aikaisesti työskenteli 12 % (2016: 13 %, 2015: 11,1 %, 2014: 11,6 %).

Kuntayhtymän osa-aikaisessa virka- tai työtehtävässä työskenteli 95 työntekijää (2016: 97). Muun osa-aikaisuuden perusteena olivat työntekijän oma pyyntö tai osittainen hoitovapaa toisin sanoen työntekijä tekee henkilökohtaisen elämäntilanteensa vuoksi lyhennettyä työaikaa.

Osa-aikainen henkilöstö

	Osa-aika-eläke	Osa-aikainen virka-/työsuhde	Muu osa-aikaisuus	Yhteensä	% henkilömäärästä
Jyväskylän ammattiopisto	10	34	7	51	13
Jämsän ammattiopisto	4	6	2	12	9
Jyväskylän oppisopimuskeskus	0	0	0	0	0
Opiskelijaravintolat	0	1	1	2	4
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	0	2	0	2	4
Kiinteistöliikelaitos	2	0	1	3	6
Jyväskylän aikuisopisto	5	42	4	51	25
Jyväskylän lukiokoulutus	1	10	0	11	7
Yhteensä	22	95	15	132	12

Henkilöstön eläköityminen

Henkilöstö voi siirtyä vanhuuseläkkeelle 63–68 -vuotiaina. Pääsääntöisesti henkilöstö jatkaa työssä henkilökoh- taiseen vanhuuseläkeikään saakka, joka on useimmilla korkeampi kuin yleinen vanhuuseläkeikä. Muutamalla henkilöllä on vielä ns. ammatillinen eläkeikä, joka on alempi kuin 63 vuotta (mm. Jyväskylän lukiokoulutuk- sessa). Eläkkeelle jääneiden keskimääräinen ikä on ko-

honnut suunnitelmallisesti muutaman vuoden tarkaste- lujaksolla ollen vuonna 2017 64,2 vuotta (2016: 64,2 v., 2015: 59 v., 2014: 55,7 v.).

Eläkkeelle jäätin vuonna 2017 keskimäärin:

vanhuuseläkkeelle 64,2 -vuotiaana
osa-aikaeläkkeelle 62,1 -vuotiaana
työkyvyttömyyseläkkeelle 62,1 -vuotiaana

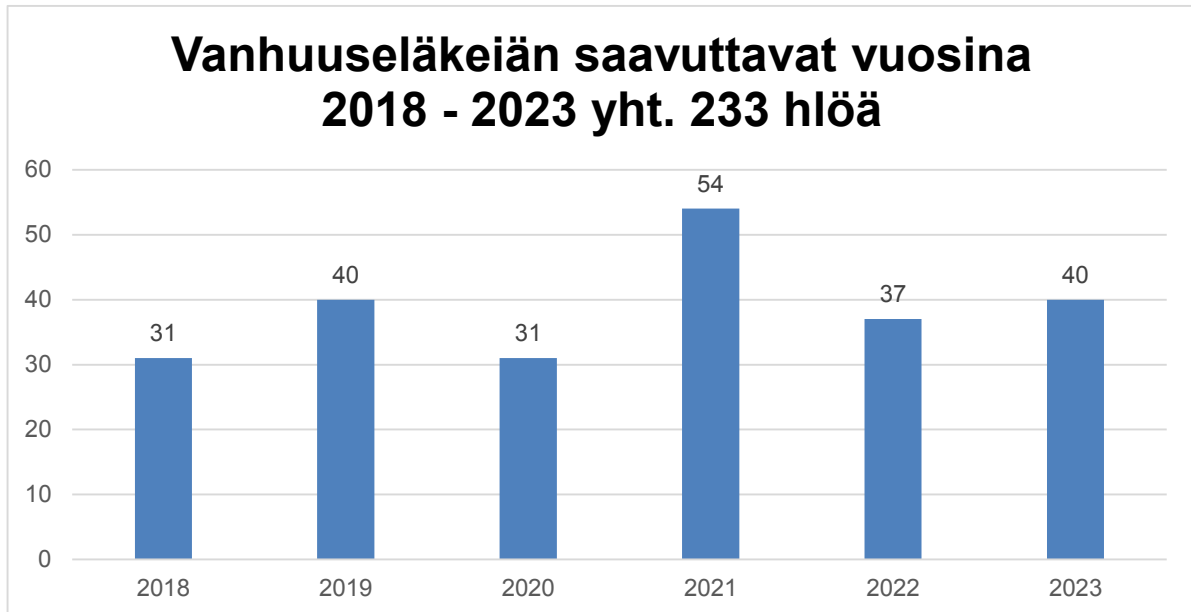
Eläkkeelle siirtyneet vuosina 2013 - 2017

Vuonna	Vanhuus- eläke	Työkyvyt- tömyys- eläke	Osatyö- kyvyttömyys- eläke	Osa- aika eläke	Yhteensä
2017	25	2	2	5	34
2016	33	2	4	3	42
2015	37	3	3	5	48
2014	24	2	1	10	37
2013	34	1	3	7	45

Ennakoitu eläkkeelle siirtyminen

Seuraamalla eläkepoistumaa ja eläke-ennusteita sekä yhdistämällä tietoja strategisiin tavoitteisiin ja toiminnan painopisteisiin kyetään ennakoimaan tulevaa työntekijätarvetta, osaamisen poistumaa ja työurien pituutta. Kuntayhtymän henkilöstö on eläköitynyt keskimäärin 40 työntekijän vuosivauhdilla. Organisaation omat ennusteet eläkevakuutusyhtiön ennusteiden rinnalla ovat tärkeitä ja tukevat varautumista eläkepoistumiin.

Vanhuuseläkeiän saavuttaa ajanjaksolla 2018–2023 yhteensä 233 henkilöä eli 22 % tämän hetkisestä henkilöstövahvuudesta. Vuonna 2017 vanhuuseläkeiän saavutti 43 henkilöä. Vanhuuseläkkeelle jääneitä oli vuoden loppuun mennessä kuitenkin vain 25 henkilöä. Heistä opettajia oli 12 ja muuta henkilökuntaa 13.



Osaamisen johtaminen

Kuntayhtymän henkilöstöllä on monialaisena asiantuntija- ja oppimisyhteisönä käytettävissä kattavasti mahdollisuuksia myös oman osaamisen kehittämiseen. Valtaosalla henkilöstöstä on erilaista täydennyskoulutusta, jatkokoulutusta, uusia tutkintoja parhaillaan työn alla tai tehtynä sekä erilaisia ammattia tukevia lyhytkursseja työuransa aikana. Työntekijöiden ammatillinen osaaminen ja sitä tukeva laaja täydennyskoulutus on nähty työntekijöiden vahvuutena monissa työyhteisöissä.

Liki puolella henkilöstöstä on ylempi korkeakoulututkinto joko yliopistosta eli vähintään maisterin tutkinto tai korkeampi tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Seuraavaksi eniten henkilöstöllä on amk-tasoinen tutkinto. Kolmanneksi eniten työntekijöillä on jokin keskiasteen tai toisen asteen tutkinto.

Työyhteisöjen tukitoimista tärkeäksi on muotoutunut työnohjaus ja pienryhmissä tapahtuva työnohjauksellinen kehittäminen. Kynnys tämän tyyppiseen kehittämiseen ja tukeen on pidetty matalana. Johdolla ja esimiehillä on tarvittaessa mahdollisuus kehittää johtajuuttaan erilaisen vertaisryhmätoiminnan tai johtajuuscoachin keinoin. Esimiesjoukon yhteen kokoaminen on koet-

tu tärkeäksi. Esimiesten yhteistyö oppilaitoksen sisällä ja kesken on tärkeää esimiesosaamisen kehittämistä. Esimiehille järjestettiin yhteisiä esimiestilaisuuksia keväällä ja syksyllä, joissa käytiin läpi mm. kilpailukyky-sopimuksen mukaisten työajanpidennysten toteuttaminen, rekrytointiin liittyviä toimintaohjeita ja muita esimiestyön näkökulmasta akuutteja asioita ja toimintaohjeita. Lisäksi ammatillisen koulutuksen esimiehet ja opetushenkilöstö valmistautuivat ammatillisen koulutuksen reformiin, jossa uudistetaan ammatillisen koulutuksen toiminta- ja rahoituslainsäädäntö. Ammatillista koulutusta koskevat lait yhdistetään uudeksi sekä nuoria että aikuisia koskevaksi lainsäädännöksi 1.1.2018. Lisäksi uudistetaan koulutuksen rahoitus, ohjaus, tutkintorakenne, koulutuksen toteuttamismuotoja sekä järjestäjäjärkennettä. Myös tieto- ja viestintätekniikan sekä mm. tiimipedagogiikan koulutuksella on vahvistettu opetushenkilöstön osaamista ja monipuolisten erilaisten pedagogisten menetelmien käyttämistä. Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa on tuettu myös Parasta osaamista -hankkeen avulla. Lisäksi organisaatiouudistus kokonaisuudessaan on työllistänyt erityisesti johtoa ja esimiehiä ja siihen liittyen on ollut tarjolla erilaisia esimiestilaisuuksia.

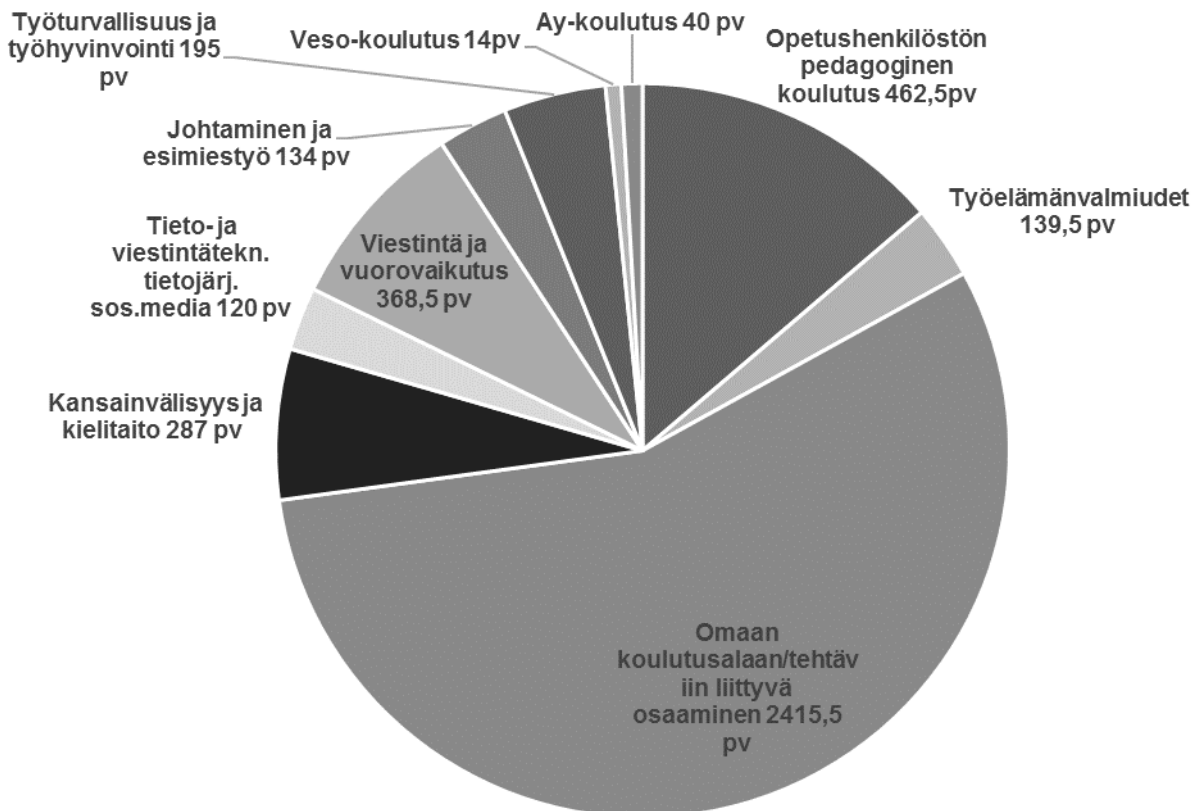
Opintovapaalla (lakisääteinen) vuonna 2017 oli yhteensä 25 työntekijää (2016: 36, 2015: 34, 2014: 18) yhteensä 3 535 kalenteripäivää (2016: 5 390, 2015: 4 774, 2014: 3 024). Pitkille opintovapaille jää useimmiten opetushenkilöstö. Uusia vuorotteluvapaita ei kuntayhtymässä toistaiseksi myönnetä sopeuttamistoimista ja yhteistoimintaneuvotteluista johtuen.

Tarkasteltaessa kuntayhtymän henkilöstön koulutuspäiviä kokonaisuutena eniten kouluttauduttiin omaan alaan ja työtehtävään kiinteästi liittyvissä asioissa. Koulutuspäivien sisältöalueissa on vuosittaista vaihtelua riippuen kehittämistoiminnan painopisteistä ja ulkopuolisen hankerahoituksen kohdentumisesta. Työntekijää kohden laskettuna koulutuspäiviä kertyi 4,5 päivää vuonna 2017.

Koulutuspäivät

	2017	2016	2015	2014
Jyväskylän ammattiopisto	2 387	3 058	3 256	3 799
Jämsän ammattiopisto	697	1 046	805	726
Jyväskylän oppisopimuskeskus	90	100	100	59
Jyväskylän aikuisopisto	697	536	804	829
Jyväskylän lukiokoulutus	579	386	593	335
Kiinteistöliikelaitos	95	85	101	139
Opiskelijaravintolat	46	178	189	132
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	230	262	402	287
Yhteensä	4 820	5 650	6 248	6 303
Koulutuspäivät /hlö	4,5	5,0	5,3	5,2

Koulutuspäivien jakautuminen teema-alueittain



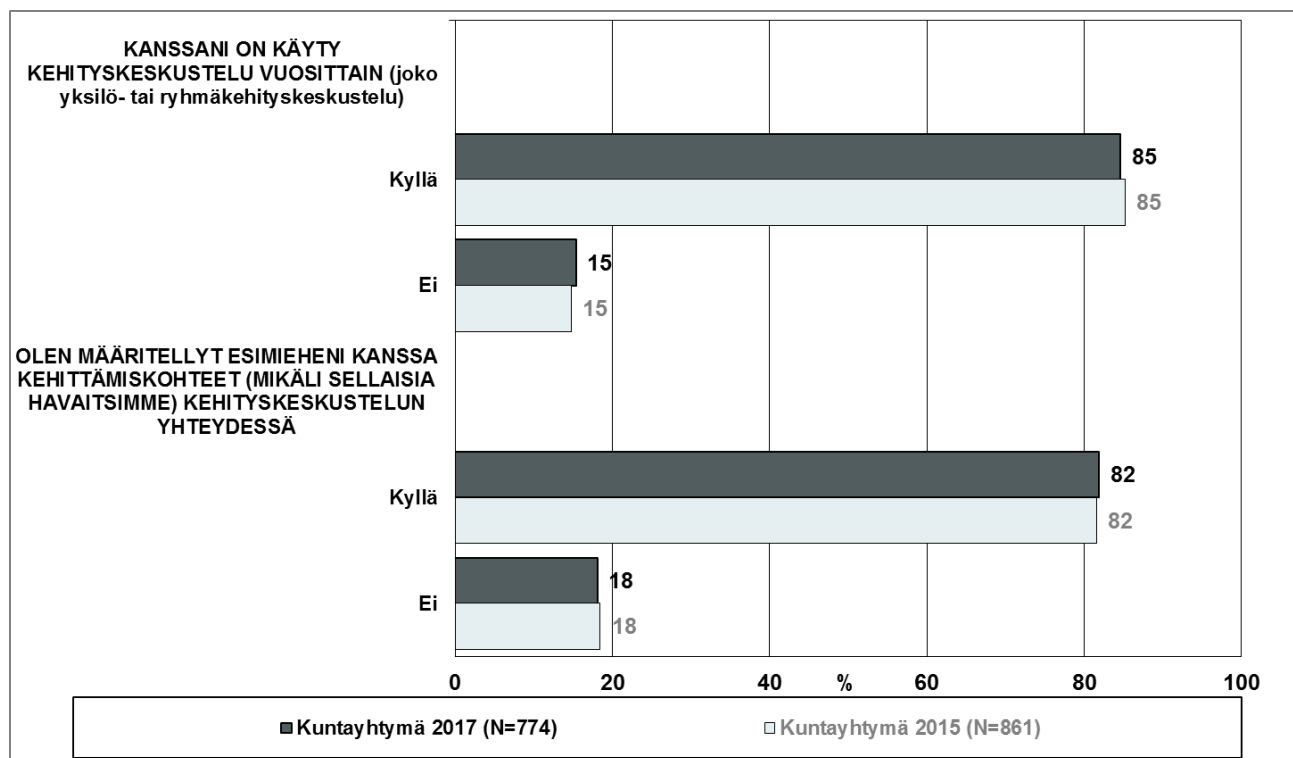
Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä esimiehet käyvät kehityskeskustelut joko yksilö- tai ryhmäkehityskeskusteluna aina keväätalvesta alkaen. Esimiehet kirjaavat käydyt kehityskeskustelut yhteiseen järjestelmään, josta henkilöstöpalvelut ottavat raportin käydyistä kehityskeskusteluista.

Hr-järjestelmään kirjattuja ja rekisteröityjä kehityskeskusteluja oli kuntayhtymässä vuonna 2017 yhteensä 405 kpl (2016: 673, 2015: 764, 2014: 763, 2013: 800), mikä merkitsee sitä, että kehityskeskusteluprosentti jää 38 %:iin, kun määrä suhteutetaan vakituisten ja määräaikaisen henkilöstön määrään vuoden vaihteessa (2016: 60 %, 2015: 65,2 %, 2014: 62,54 %, 2013: 64,57 %). Tavoite on, että kehityskeskustelut käydään vuosittain henkilöstön kanssa ja ne kirjataan yhteisesti sovitulla tavalla tietojärjestelmään raportointia ja seuranta varten. Kehityskeskustelujen käymiseen on yhtenäinen malli, jota esimies voi muokata henkilöstöryhmän ja vuosittaisen

tilanteen mukaan sopivaksi painotuksiltaan. Painotus kuntayhtymän kehityskeskusteluissa on hyvä dialogi ja työntekijöiden kohtaaminen, osaamisesta puhuminen, kehittämisen suunnittelu, tavoitteiden kirkastaminen, toiminnan ja yhteistyön arviointi. Olennaista on osata huomioida työntekijöiden ja eri henkilöstöryhmien erilaiset ja vuosittaiset tarpeet kehityskeskustelujen sisällöille.

Henkilöstökyselyyn helmikuussa 2017 vastanneista peräti 85 % kertoi käyneensä esimiehen kanssa kehityskeskustelun ja 82 % oli määritellyt keskustelussa kehittämiskohteita. Kehityskeskustelujen käyminen on kuntayhtymässä vakiintunut toimintatapa, josta hyötyy sekä esimies että työntekijä. Kehityskeskustelu on kiireisen arjen keskellä tilaisuus käydä kulloinkin merkityksellisiä asioita läpi niin esimiehen kuin myös työntekijän näkökulmasta.

Kehityskeskustelut henkilöstökyselyssä

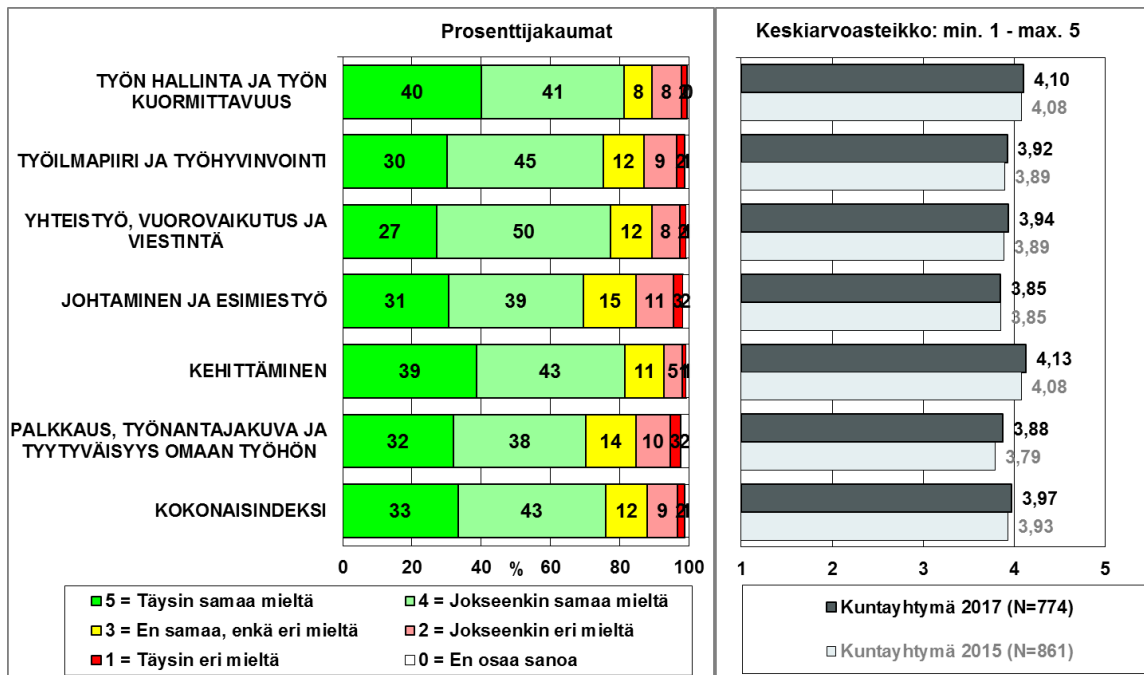


Työhyvinvointi, terveydellinen toimintakyky ja sairauspoissaolot

Henkilöstökysely toteutettiin vuoden tauon jälkeen helmikuussa 2017 sähköisenä kyselynä koko henkilöstölle. Kyselyn kokonaistulosten perusteella henkilöstön kokemukset mittauksen kohteena olevien asioiden tilasta on

useimmiten hyvällä, ellei erinomaisella tasolla. Luonnollisesti, kun pureudutaan tuloksissa työyhteisötasolle, eroja alkaa myös syntyä. Suoranaisia kriisityöyhteisöjä ei tulosten perusteella kuitenkaan havaittu.

Henkilöstökyselyn kokonaistulokset



Sairauspoissaolot tulosalueittain vuosina 2014–2017

Sairauspoissaolot (kalenteripäivinä)

	2017	Muutos %	2016	Muutos %	2015	Muutos %	2014
Jyväskylän ammattiopisto	2 390	-28,85	3 359	8,85	3 086	-1,50	3 133
Jämsän ammattiopisto	643	-25,15	859	-19,42	1 066	37,02	778
Jyväskylän oppisopimuskeskus	76	65,22	46	-73,41	173	44,17	120
Jyväskylän aikuisopisto	1 690	-27,96	2 346	22,63	1 913	-2,70	1 966
Jyväskylän lukiokoulutus	760	26,25	602	-9,06	662	-26,77	904
Kiinteistöliikelaitos	265	-56,13	604	-4,43	632	5,16	601
Opiskelijaravintolat	337	-4,53	353	-39,45	583	-12,46	666
Kuntayhtymä johto ja kehittäminen	599	59,31	376	12,24	335	-47,98	644
Sairauspoissaolot yhteensä	6760	-20,89	8545	1,12	8450	-4,11	8812

Sairauspoissaolot päivä/hlö	6,35	7,64	7,21	7,22
------------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Yllä olevassa taulukossa mukana olevissa sairauspoissaolopäivissä on huomioitu vain palkalliset poissaolot. Kun sairauspoissaolotilastoon otetaan mukaan myös kaikki palkattomat ja osapalkalliset (eli 2/3 palkkaa) poissaolopäivät, työntekijää kohden päiviä kertyy yhteensä 8,42 päivää eli 8 955 kalenteripäivää (2016: 9,81 päivää/hlö eli 10 977 kalenteripäivää, 2015: 9,25 päivää/hlö, 10 839 kalenteripäivää).

Sairauspoissaolot laskivat kuntayhtymässä edellisestä vuodesta 21 %. Tulosta voidaan pitää yllätyksellisenä ottaen huomioon toimintaympäristön muutosten määrä ja laajuus. Toisaalta on raportoitu myös sitä, että opetushenkilöstön keskuudessa poissa ei ole voinut

käytännössä olla, sillä sijaisia ei ole voinut rekrytoida. Muun henkilöstön osalta on käyty taas keskustelua siitä, että kukaan ei ole tekemässä töitä, mikäli joutuisi olemaan poissa ja vain yksittäistapauksissa on raportoitu tilanteista, että työntekijä on kokenut yleisen ilmapiirin sellaisena, että ei ole uskaltanut olla pois yhteistoimintaneuvottelujen aikaan.

Enintään kolmen (1–3) päivän sairauslomia oli 820 (2016: 967, 2015: 1 019, 2014: 830) ja yli kolmen päivän sairauslomia 320 (2016: 423, 2015: 413, 2014: 699). Työterveyshuollon tilaston perusteella keskimääräinen sairauspoissaolo kuntayhtymän työntekijällä, joka asioi työterveyshuollossa oli 6,5 päivää.

Lyhyiden 1–3 päivää kestäneiden sairauspoissaolojen määrä kalenteripäivinä oli 12,1 % sairauspoissaaloista. Lyhyiden sairauslomien osuus laski edellisvuodesta - 8,9 prosenttiyksikköä. Lyhyiden sairauspoissaolojen osuus sairauspoissaaloista on osoittanut seuraavaa kehitystä:

- 20,0 % vuonna 2014
- 22,3 % vuonna 2015
- 21,0 % vuonna 2016
- 12,1 % vuonna 2017

Sairauspoissaoloprosentti oli 1,74 % (2016: 2,09 %, 2015: 1,98 %, 2014: 1,82 %, 2013: 1,78 %, 2012: 2,06 %). Tunnusluku lasketaan sairauspoissaolopäivien osuutena koko henkilöstön kalenteripäivistä.

Työterveys Aallon kuntayhtymälle toimittaman työterveyshuoltoraportin perusteella henkilöstön sairauspoissaolopäivien syyt jakautuvat seuraavasti:

- tuki- ja liikuntaelinten ja sidekudoksen sairaudet 27,7% koskien yhteensä 95 työntekijää (2016: 24,9 %, 2015: 30,1 %, 2014:18,6 %)
- erilaiset mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt 17 % koskien 48 työntekijää (2016: 20,4 %, 2015: 22,8 %, 2014: 22,7 %)

Työterveyshuollon tilaston perusteella tuki- ja liikuntaelinten ja sidekudoksen sairaudet ovat yhä tyypillisin sairauspoissaolon syy. Erilaiset mielenterveyden häiriöt olivat toiseksi yleisin sairauspoissaolon syy. Niiden taustalta työterveyshuolto raportoi erilaisia käyttäytymisen häiriöitä, akuutteja stressireaktioita, univaikeuksia, väsymystä ja uupumusta. Eniten sairauspoissaolopäiviä on ikäryhmässä 56-60 vuotta, toiseksi eniten yli 61-vuotiailla.

Flunssakauden varalle kuntayhtymä on tarjonnut työterveyshuollon kautta influenssarokotteen henkilöstölle. Edellisvuosien tapaan henkilöstölle järjestettiin syksyllä erillisiä rokotuspäiviä. Rokotuksen on ottanut vuosittain parisataa työntekijää Jyväskylässä ja Jämsässä.

Mikäli työntekijälle kertyy kumulatiivisesti vuoden aikana 30 sairauspoissaolopäivää, on esimiehen käynnistettävä varhaisen tuen mukaiset toimet ja informoituva asiasta työterveyshuoltoa. Myös useiden lyhyiden poissaolojen taustalta voi joskus löytyä työuupumusta, päihteiden käyttöä tai ongelmia esim. perhepiirissä, joten niiden seuranta ja esimiehen varhaisen tuen mallin mukainen toiminta on tärkeää.

Jämsän työterveydessä käytiin työterveysneuvotteluja neljä kappaletta vuoden 2017 aikana. Työterveys Aallosa Jyväskylässä käytiin vuonna 2017 yhteensä 26 työterveysneuvottelua koskien 19 eri työntekijää. Neuvottelut liittyivät työn ja terveydentilan yhteensovittamiseen tai päihdeseurantaan. Kolmen henkilön kohdalla on käy-

tetty Kevan rahoittamaa työkoekilua työhön paluuta suunnitellussa. Kuuden henkilön kohdalla työhön paluu ja työssä selviäminen on järjestetty erilaisin työjärjestelyin, joista on sovittu yhdessä työterveyshuollon ja esimiehen kanssa. Neljä henkilöä on palannut työhön sairauslomalta osasairauspäivärahan tuella. Osan kohdalla on saatu eläkeratkaisu tai sellainen on vireillä.

Kuntayhtymässä henkilöstön sairauspoissaolot ovat edelleen alhaisia. 77 %:lla henkilöstöstä ei ollut yhtään päivää sairauspoissaoloja ja 5 % henkilöstöstä muodostaa 74 % koko organisaation sairauspoissaaloista. Henkilöstö on pääsääntöisesti sitoutunutta ja motivoitunutta työhönsä, jolloin kynnys jäädä sairauslomalle on hyvin korkea, ellei kyseessä ole vakavampi sairaus. Vähäiset työntekijöiden sairauspoissaolot ovat yhteydessä usein myös työyhteisön hyvään ilmapiiriin. Työyhteisöt, joista raportoidaan ongelmista ja jonka henkilöstökyselyn tulokset osoittavat yleistä keskiarvoa alhaisempia lukemia, on usein havaittu myös enemmän sairauspoissaoloja. Sairauspoissaolojen vähäisyyttä voi koulutustoimialalla selittää myös opettajien pitkällä keskeytysjaksoilla lukuvuoden aikana.

Sairaan lapsen hoito (tilapäinen hoitovapaa)

Henkilöstöllä on oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen alle 10-vuotiaan lapsen tai vammaisen lapsen äkillisen sairastumisen johdosta. Tilapäistä hoitovapaata voi saada enintään neljä työpäivää kerrallaan lapsen hoitamiseksi tai hoidon järjestämiseksi. Kuntayhtymässä on sovittu henkilöstöjärjestöjen kanssa käytännöstä, jossa esimiehen on mahdollista myöntää tilapäinen hoitovapaa työntekijälle ilman lapsen terveydentilan todistusta. Yhteensä näitä päiviä kertyi viime vuonna 204 kalenteripäivää eli 0,19 päivää työntekijää kohden laskettuna (2016: 319 kalenteripäivää eli 0,29 päivää työntekijää kohden, 2015: 359 kalenteripäivää eli 0,31 päivää työntekijää kohden).

Sairastamisen kustannukset työnantajalle

Sairausajan palkkaa maksettiin yhteensä 1 101 395, 05 euroa (2016: 1 361 266,22 euroa, 2015: 1 309 953,55 euroa, 2014: 1 096 384,78 euroa, 2013: 1 013 016,59 euroa). Sairausajan palkan lisäksi kuluja aiheutuu mm. sijaisten palkkaamisesta, mahdollisista ylityökorvauksista, kuntouttamisesta tai hoidoista.

Tapaturmien aiheuttamat sairausajan palkkakuluja olivat yhteensä 40 986,61 euroa (2016: 21 014,25 euroa, 2015: 33 450,03 euroa, 2014: 66 387,61 euroa, 2013: 71 754,38 euroa). Tapaturmien osalta kulut vähenivät 12 435,78 euroa edellisestä vuodesta.

**Työnantajan kokonaiskustannukset sairauspoissaolojen
ja tapaturmien osalta ilman Kela-korvauksia vuonna 2017**

	Sairauslomat (€)	Tapaturmat (€)
Jyväskylän ammattiopisto	256 005,08	6 286,52
Jämsän ammattiopisto	93 459,30	0,00
Jyväskylän oppisopimus	8 017,33	0,00
Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	263 971,50	21 257,05
Jyväskylän lukiokoulutus	126 619,50	3 862,74
Kiinteistöliikelaitos	16 886,66	652,05
Opiskelijaravintolat	23 367,02	0,00
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	73 148,03	0,00
Yhteensä	861 474,42	32 058,36
sivukulut 27,85 %	239 920,63	8 928,25
Yhteensä	1 101 395,05	40 986,61

Työterveyshuolto

Kuntayhtymälle työterveyshuollon palveluja tuottavat Työterveys Aalto ja Aallon sopimusyhteistyökumppanit. Työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti työterveyshuolto Aalto vastasi työterveyspainotteisesta ja yleislääkäritasoisesta sairaanhoidosta kuntayhtymän henkilöstölle. Työterveyshuollon toimintaan kuuluivat myös työkyvyn arviointi, osatyökykyisen tukitoimet, yksilöllinen palveluohjaus, työkykytarkastukset, kuntoutustarpeen arviointi ja ohjaus kuntoutukseen, erilainen terveysneuvonta ja terveystarkastukset sekä esimiesten ja työyhteisöjen konsultaatiot.

Kuntayhtymän ja työterveyshuollon yhteistyöryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden aikana. Tapaamisissa arvioitiin yhteistyön laatua, palvelusopimusta ja kehittä-

misen kohteita sekä keskusteltiin toimintasuunnitelman toteutumisesta.

Työterveyshuollon kustannukset koostuvat henkilöstön käynneistä työterveyslääkärillä, työterveyshoitajalla ja muilla työterveyshuollon asiantuntijoilla sekä laboratorio- ja radiologiatutkimuksista. Kela-korvauksen hakeminen, työterveyden laskujen käsittely ja kustannusten seuranta on keskitetty kuntayhtymän johto ja kehittäminen -tulosalueelle.

Kulut vähennettynä kansaneläkelaitoksen korvauksella olivat yhteensä 241 165 euroa. Kulu laskettuna henkilöä kohden oli 226,66 euroa. Työterveyshuollon kuluja saatiin alennettua liki 15 % edellisestä vuodesta.

Työterveyshuollon kustannukset 1 000 euroa

- Kelan korvauksella vähennettynä

	2017	Muutos%	2016	Muutos%	2015	Muutos%	2014
Yhteensä	241 165	-14,73	282 819	19,70	236 266	13,10	208 904
euroa/henkilö	226,66		252,74		201,59		171,23

Henkilöstön tapaturmat, tapaturmista aiheutuneet poissaolot ja turvallisuus

Tapaturmista aiheutuneita sairauspoissaoloja oli kuntayhtymän tilaston perusteella 226 kalenteripäivää. Sairauspoissaoloa aiheuttaneiden tapaturmien lukumäärä oli yhteensä 15 (2016: 14, 2015: 24, 2014: 19, 2013: 24).

Vakuutusyhtiölle vuonna 2017 ilmoitettuja henkilöstön tapaturmia oli yhteensä 41 (2016: 33, 2015: 48, 2014: 40, 2013: 43). Työssä tai työtehtäviä hoitaessa näistä aiheutui 27 ja työmatkalla 11 sekä kolme sattui työtehtäviin kuuluvan matkustamisen yhteydessä. Liukkaat kulkuväylät ja alustat sekä erilaiset aineet aiheuttivat valtaosan työssä aiheutuneista tapaturmista.

Kuntayhtymään turvaryhmän tehtävänä on kehittää järjestelmällisesti kuntayhtymän turvallisuutta, painotuen ennen muuta oppilaitosympäristöjen ja opiskelijoiden ja henkilöstön turvallisuuteen ja vahvistaa turvallisuuden toimintakulttuuria. Turvallisuuteen liittyvää tietoa, havaintoja ja kehittämistoimia kootaan tarpeen mukaan turvallisuusselontekoihin. Turvaryhmä huolehtii keskitetystä informatiivisesta yhteydenpidosta relevantteihin poliisi- ja pelastustoimen viranomaisiin ja osallistaa tarvittaessa viranomaisia turvaryhmän toimintaan. Turvaryhmä toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa kuntayhtymän johdon, oppilaitosten johdon, Kiinteistöliikelaitoksen sekä työsuojelutoimikunnan kanssa.

Tapaturmapoissaolot

Kalenteripäivinä

	2017	2016	2015	2014
Jyväskylän ammattiopisto	12	98	153	142
Jämsän ammattiopisto	0	0	11	64
Jyväskylän oppisopimuskeskus	0	0	0	2
Jyväskylän aikuisopisto	177	46	34	133
Jyväskylän lukiokoulutus	27	0	2	5
Kiinteistöliikelaitos	10	2	29	63
Opiskelijaravintolat	0	10	38	21
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	0	5	0	0
Tapaturmapoissaolot yhteensä	226	161	267	430

Henkilöstöliikunta

Kuntayhtymässä työskentelee kuntovalmentaja, joka järjestää henkilöstölle ryhmäliikuntaa, pelivuoroja, liikunta- ja hyvinvointikoulutuksia, kuntovalmennusta ja kuntokartoituksia. Kuntayhtymä on tarjonnut henkilöstölleen henkilöstöliikunnan palveluja kahdeksan vuotta ja osa liikuntaryhmistä on vakiintuneita. Liikkumaan pyritään kuitenkin saamaan jatkuvasti lisää työntekijöitä, sillä se nähdään tärkeänä työkykyä ja yhteisöllisyyttä ylläpitävänä asiana. Lisäksi kuntayhtymän liikuntatilat ovat hyvässä kunnossa ja niiden käyttöä pyritään lisäämään kouluaikojen jälkeen henkilöstön keskuudessa. Tämän katsotaan olevan merkittävä henkilöstöetu työntekijöille.

Henkilöstöliikuntaa oli tarjolla sekä Jyväskylässä ja Jämsässä. Pienemmissä toimipisteissä (Keuruu, Viitasaari, Petäjävesi) henkilöstölle tarjotaan kuntosalimahdollisuus järjevimällä tavalla. Perustoiminnan lisäksi vuosittain järjestetään tulosalueittain liikuntailtapäiviä. Ohjattujen liikuntakertojen kokonaismäärä on pyritty pitämään 500 kerrassa vuositasona.

Liikuntakalenterit suunnitellaan vuosittain edellisen vuoden kalenterin pohjille, koska tuntien vakiokävijät ovat jo omaksuneet paikan ja kellonajan tietyille tunnille. Vakioryhmän tottumukseen näyttää liittyvän mukava ja vakiintunut ilmapiiri. Ryhmähenki vaikuttaisi olevan merkittävä osallistumisen motivaation lisäjä. Tuttu ryhmä helpottaa tunnille tulemistä, ja hyvä henki auttaa uusia tulemaan tunnille. Kuntovalmennukselle on ollut tilausta ja kuntovalmennustapaamisissa työntekijät ovat olleet kiinnostuneita oman kunnan, terveyden ja vireystilan kehittämisestä. Myös yhteistyötä työterveyshuollon kanssa on kehitetty erityisesti tuki- ja liikuntaelintapauksissa.

Koulutuskuntayhtymä on sopinut henkilöstölle myös maksimissaan 50 euron kannustimen eli sponsoroinnin kerran vuodessa kunkin itse valitsemaansa massaliikuntatapahtumaan. Vuosittain kannustinrahan käyttää noin 100 työntekijää.

Henkilökunta- ja senioriyhdistys

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä toimii henkilöstön jäsenistä koostuva henkilökuntayhdistys. Henkilökuntayhdistyksen jäseneksi voi halutessaan liittyä maksamalla yhdistyksen jäsenmaksun.

Kuntayhtymä tuki toimintaa 4 000 euron toiminta-avustuksella (2016: 10 000 eurolla). Päättynyt tilikausi oli yhdistyksen 20. toimintavuosi. Henkilökuntayhdistys järjesti jäsenilleen kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä tuki senioriyhdistystä 500 euron avustuksella (2016: 1 500 eurolla). Senioriyhdistys tarjoaa kuntayhtymästä eläkkeelle jääneille työntekijöille mm. liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia.

Työnantajan ja henkilöstön välinen yhteistoiminta

Kuntayhtymässä toteutetaan yhteistoimintaa yhteistoimintalain hengen mukaisesti. Yhteistoiminnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan asioihin. Yhteistoiminta näyttäytyy muun muassa henkilöstön kuulemisena, muutostilanteiden perusteiden selvittämisenä ja henkilöstön osallistamisena. Esimiehen ja työntekijän välitön yhteistoiminta toteutuu muun muassa työpaikkakokouksissa. Henkilöstön edustaja on mukana myös johtoryhmissä.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymässä toimii koko kuntayhtymän yhteinen yhteistyötoimikunta, jonka puheenjohtaja on kuntayhtymän johtaja. Lisäksi oppilaitokset ovat nimenneet oman yhteistyöryhmän, joita ovat Jyväskylän ammattiopiston, Jämsän ammattiopiston, Jyväskylän aikuisopiston ja Jyväskylän lukiokoulutuksen yhteistyöryhmät.

Yhteistoiminnassa käsiteltiin yhteistoimintalain mukaisesti mm. talousarviota, tilinpäätöstä, henkilöstöraporttia, ammatillisen koulutuksen reformia, työterveyshuollon- ja työsuojelun toimintaohjelmaa ja henkilöstöhallinnon toimintaohjeita.

Lisäksi kuntayhtymän johtaja tapaa pääsopijajärjestöjen pääluottamusmiehiä säännönmukaisesti pääluottamusmiestapaamisissa, joiden tavoitteena on vapaamuotoisesti keskustella ja vaihtaa kuulumisia ajankohtaisista asioista puolin ja toisin.

Työsuojelu

Työsuojelun tavoitteena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia fyysisiä ja henkisiä työn haittoja.

Työsuojelutoimintaa varten on nimitetty työsuojelutoimikunta. Päätoimisena työsuojeluvaltuutettuna toimi Markku Suominen vastuualueenaan kaikki tulosalueet lukiokoulutusta lukuun ottamatta. Lukiokoulutuksen osa-aikaisena työsuojeluvaltuutettuna toimi Juha Paananen. Oman toimen ohella toimihenkilöiden valtuutettuna toimi Petri Hagman. Lisäksi kuntayhtymässä on työsuojeluasiamiehiä.

Työsuojelutoimikunta kokoontui viisi kertaa käsitellen mm. työterveyshuollon toteuttamia työpaikkaselvityksiä, työpaikkakäyntejä, työergonomiaselvityksiä, läheltä piti -tapauksia (45) sekä yleiseen oppilaitosturvallisuuteen, sisäilmaan ja peruskorjaamiseen liittyviä asioita.

Sisäilmastoasioiden käsittelyä varten kuntayhtymässä on moniammatillinen työryhmä, joka kokoontui kolme kertaa. Ryhmässä on opiskeluterveyden, työterveyden, työsuojelun, rakennuttajan, Jyväskylän kaupungin ympäristöterveystarkastuksen ja kuntayhtymän edustajat. Tätä ydinryhmää täydennetään kampuskohtaisesti käsiteltävän kohteen mukaisesti.

Laajin sisäilma-asia oli Sepänkatu 3:n oppilaitoskiinteistön peruskorjauksen sisäilmaseuranta. Peruskorjaus onnistui erittäin hyvin, ja tarvetta henkilöstön siirtoihin kiinteistön sisällä toisiin tiloihin sisäilmaoireiden takia oli vain vähän.

Laaja kokonaisuus oli myös kaupungin ympäristöterveystarkastajan toteuttamat tarkastukset, joissa käytiin lähes kaikki kuntayhtymän Jyväskylän kiinteistöt läpi. Työsuojelu osallistui tarkastuksiin.

Usean alan ammattitiimin kanssa käynnistettiin työ, jolla yhdessä vahvistetaan hyvää kemikaalikäsittelyn työturvallisuutta. Työympäristön ja -yhteisön kehittämiseen osallistuttiin tekemällä sisäisiä työsuojelukäyntejä, osallistumalla ristiriitojen ratkaisemiseen ja työpaikkaselvitysten käsittelyyn työpaikoilla.

Kuntayhtymän turvallisuutta kehittää ja koordinoi kuntayhtymän eri tulosalueilta ja organisaation tasoilta koottu turvaryhmä, joka kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Keskeisenä työnä oli Secapp-nimisen kriisiviestintäjärjestelmän käyttöönoton valmistelu ja koulutus kymmenille turvallisuusorganisaatioiden jäsenille. Järjestelmällä voidaan viestittää poikkeustilanteessa tehokkaasti sekä opiskelijoille että henkilökunnalle. Järjestelmää käytetään tarvittaessa myös henkilökohtaisena turvahälyttimenä.

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016
Toimintatuotot			
Myyntituotot	89 173 608,97		99 037 108,58
Maksutuotot	309 536,65		315 556,27
Tuet ja avustukset	4 993 401,18		4 553 739,99
Muut toimintatuotot	2 788 748,73	97 265 295,53	2 669 631,57
Valmistus omaan käyttöön		89 790,14	106 576 036,41
			43 472,95
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	48 822 376,12		52 375 811,39
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	9 944 952,21		11 016 070,95
Muut henkilösivukulut	2 220 476,07		3 286 233,37
Palvelujen ostot	15 104 503,78		16 657 372,73
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	9 252 287,97		10 430 560,99
Avustukset	405 041,95		349 433,68
Muut toimintakulut	3 486 408,41	89 236 046,51	4 083 971,67
			98 199 454,78
Toimintakate		8 119 039,16	8 420 054,58
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	0,00		313,56
Muut rahoitustuotot	33 558,58		55 620,50
Korkokulut	-218 510,69		-63 499,25
Muut rahoituskulut	-412 368,45	-597 320,56	-454 577,27
			-462 142,46
Vuosikate		7 521 718,60	7 957 912,12
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	10 444 643,88		9 136 830,85
Arvonalentumiset	0,00	10 444 643,88	0,00
			9 136 830,85
Tilikauden tulos		-2 922 925,28	-1 178 918,73
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)		1 291 845,86	-4 785 558,20
Varausten lisäys(-)/vähennys(+)		302 233,07	5 985 770,40
Rahastojen lisäys(-)/vähennys(+)		0,00	0,00
Tilikauden yli-/alijäämä		-1 328 846,35	21 293,47

4.2 Rahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2017		1.1. - 31.12.2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 521 718,60		7 957 912,12	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-456 112,24</u>	7 065 606,36	<u>-145 244,16</u>	7 812 667,96
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-16 100 260,63		-20 006 367,21	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	40 000,00			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>806 770,86</u>	<u>-15 253 489,77</u>	<u>148 602,70</u>	<u>-19 857 764,51</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-8 187 883,41		-12 045 096,55
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		10 000 000,00		20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-1 933 332,00		-688 896,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos		0,00		-3 200 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-17 018,64		17 272,98	
Saamisten muutos	602 707,89		-920 403,61	
Korottomien velkojen muutos	5 205 435,29		-648 878,14	
Korollisten velkojen muutos	<u>0,00</u>	<u>5 791 124,54</u>	<u>-2 363 636,20</u>	<u>-3 915 644,97</u>
Rahoituksen rahavirta		13 857 792,54		12 195 459,03
Rahavarojen muutos		5 669 909,13		150 362,48
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	13 586 790,31		7 916 881,18	
Rahavarat 1.1.	<u>7 916 881,18</u>	<u>5 669 909,13</u>	<u>7 766 518,70</u>	<u>150 362,48</u>

4.3 Tase

T A S E

31.12.2017

31.12.2016

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		10 193,71	33 815,39
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	4 715 312,95		4 841 228,36
Rakennukset	127 567 689,23		121 449 046,07
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00		1 849,13
Koneet ja kalusto	7 132 442,73		6 929 774,83
Muut aineelliset hyödykkeet	222 569,80		170 569,81
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	<u>692 933,83</u>	140 330 948,54	<u>1 591 284,39</u>
Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet		586 760,77	1 191 762,14

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Lahjoitusrahastojen erityiskatteet		506 106,24	512 026,34
------------------------------------	--	-------------------	-------------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		145 079,36	128 060,72
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Muut saamiset	0,00		0,00
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	1 234 952,98		1 734 322,28
Muut saamiset	689 073,04		748 975,70
Siirtosaamiset	<u>858 184,22</u>	2 782 210,24	<u>901 620,15</u>
Rahoitusarvopaperit			
Osakkeet ja osuudet		0,00	20 899,69
Rahat ja pankkisaamiset		<u>13 586 790,31</u>	<u>7 895 981,49</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>157 948 089,17</u>	<u>148 151 216,49</u>

T A S E	31.12.2017	31.12.2016
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	13 671 480,50	13 671 480,50
Arvonkorotusrahasto	0,00	125 915,41
Muut omat rahastot	37 787 249,15	37 787 249,15
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	28 472 189,70	28 871 366,05
Tilikauden yli/alijäämä	<u>-1 328 846,35</u>	<u>21 293,47</u>
	78 602 073,00	80 477 304,58
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	24 540 912,52	25 832 758,38
Vapaaehtoiset varaukset	<u>0,00</u>	<u>302 233,07</u>
	24 540 912,52	26 134 991,45
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	506 106,24	512 026,34
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak. laitoksilta	29 666 670,00	22 266 668,00
Ostovelat kunnilta ja kuntayht.	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
	29 666 670,00	22 266 668,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak. laitoksilta	2 599 998,00	1 933 332,00
Ostovelat	4 231 570,88	3 631 593,39
Muut velat	1 308 414,34	1 402 845,27
Siirtovelat	<u>16 492 344,19</u>	<u>11 792 455,46</u>
	24 632 327,41	18 760 226,12
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>157 948 089,17</u>	<u>148 151 216,49</u>

4.4 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma

	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
Toimintatuotot	97 510 603,19		106 730 091,82	
Toimintakulut	<u>-89 253 449,43</u>		<u>-98 268 577,70</u>	
Toimintakate		8 257 153,76		8 461 514,12
Verotulot				
Valtionosuudet				
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	11 584,51		313,56	
Muut rahoitustuotot	22 028,90		55 740,48	
Korkokulut	-218 510,69		-63 499,25	
Muut rahoituskulut	<u>-412 374,27</u>	<u>-597 271,55</u>	<u>-454 577,27</u>	<u>-462 022,48</u>
Vuosikate		7 659 882,21		7 999 491,64
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 444 643,88		-9 136 830,85	
Omistuksen eliminointierot	0,00		0,00	
Arvonalentumiset	<u>0,00</u>	<u>-10 444 643,88</u>	<u>0,00</u>	<u>-9 136 830,85</u>
Satunnaiset erät		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Tilikauden tulos		-2 784 761,67		-1 137 339,21
Tilinpäätössiirrot	0,00		0,00	
Tilikauden verot	0,00		0,00	
Laskennalliset verot	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Tilikauden yli-/alijäämä		<u>-2 784 761,67</u>		<u>-1 137 339,21</u>

Konsernirahoituslaskelma

	1.1. - 31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 659 882,21		7 999 491,64	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-456 112,24</u>	7 203 769,97	<u>-145 244,16</u>	7 854 247,48
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-16 100 260,63		-20 006 367,21	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	40 000,00			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden				
luovutustulot	<u>806 770,86</u>	<u>-15 253 489,77</u>	<u>148 602,70</u>	<u>-19 857 764,51</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta		-8 049 719,80		-12 003 517,03
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		10 000 000,00		20 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-1 933 332,00		-688 896,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos		0,00		-3 200 000,00
Oman pääoman muutokset		0,00		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	-17 018,64		17 272,98	
Saamisten muutos	511 609,01		-898 744,11	
Korottomien velkojen muutos	5 235 270,74		-632 948,28	
Korollisten velkojen muutos	<u></u>	<u>5 729 861,11</u>	<u>-2 363 636,20</u>	<u>-3 878 055,61</u>
Rahoituksen rahavirta		13 796 529,11		12 233 048,39
Rahavarojen muutos		<u>5 746 809,31</u>		<u>229 531,36</u>
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	13 786 642,56		8 039 833,25	
Rahavarat 1.1.	<u>8 039 833,25</u>	<u>5 746 809,31</u>	<u>7 810 301,89</u>	<u>229 531,36</u>

Konsernitase**T A S E****31.12.2017****31.12.2016****VASTAAVAA****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet		10 193,71		33 815,39
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	4 715 312,95		4 841 228,36	
Rakennukset	127 567 689,23		121 449 046,07	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	0,00		1 849,13	
Koneet ja kalusto	7 132 442,73		6 929 774,83	
Muut aineelliset hyödykkeet	222 569,80		170 569,81	
Ennakkomaksut ja keskener. hankinn	<u>692 933,83</u>	140 330 948,54	<u>1 591 284,39</u>	134 983 752,59
Sijoitukset				
Muut osakkeet ja osuudet		526 760,77		1 131 762,14

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	506 106,24	512 026,34
------------------------------------	-------------------	-------------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus		145 079,36		128 060,72
Saamiset				
Pitkäaikaiset saamiset	0,00		0,00	
Lyhytaikaiset saamiset	<u>2 859 476,59</u>	2 859 476,59	<u>3 371 085,60</u>	3 371 085,60
Rahoitusarvopaperit		0,00		20 899,69
Rahat ja pankkisaamiset		<u>13 786 642,56</u>		<u>8 018 933,56</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>158 165 207,77</u>		<u>148 200 336,03</u>

T A S E	31.12.2017		31.12.2016	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	13 671 480,50		13 671 480,50	
Arvonkorotusrahasto	0,00		125 915,41	
Muut omat rahastot	37 787 249,15		37 787 249,15	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	54 629 697,43		56 187 506,46	
Tilikauden yli-/alijäämä	<u>-2 784 761,67</u>	103 303 665,41	<u>-1 137 339,21</u>	106 634 812,31
VÄHEMMISTÖOSUUDET		0,00		0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		0,00		0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT				
Lahjoitusrahastojen pääomat		506 106,24		512 026,34
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	29 666 670,00		22 266 668,00	
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 599 998,00		1 933 332,00	
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	<u>22 088 768,12</u>	54 355 436,12	<u>16 853 497,38</u>	41 053 497,38
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>158 165 207,77</u>		<u>148 200 336,03</u>

5 Tilinpäätöksen liitetiedot

5.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostusperiaatteet

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintameno vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti (s. 104).

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän valtuusto on muuttanut suunnitelman mukaisia poistoajoja vuodesta 2013 alkaen vastaamaan Kirjanpitolautakunnan (Kilan) Kuntajaoston suosituksen alarajoja. Vuodesta 2013 alkaen tehtyihin investointeihin sovelletaan Kilan kuntajaoston mukaisia poistoajojen alarajoja. Ennen vuotta 2013 tehdyt investoinnit poistetaan vanhojen poistoajojen mukaan.

Pysyvien vastaavien sijoituksiin virheellisesti kirjatut sisäiset tapahtumat (420 469,82 euroa) on oikaistu edellisten tilikausien yli-/alijäämästä.

Pysyvien vastaavien arvonnkorotusperiaatteet

Maa- ja vesialueisiin kohdistuneet arvonnkorotukset (125 915,41 euroa) on purettu.

Vaihto-omaisuuden arvostusperiaatteet

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaan hankintamenon määräisenä.

Saamisten, rahoitusarvopapereiden, rahojen ja pankkisaamisten arvostusperiaatteet

Edellä mainitut erät on merkitty taseeseen nimellisarvoonsa.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellä mainittujen pysyvien vastaavien sijoitusten virheellisten kirjausten oikaisu edellisten tilikausien yli-/alijäämästä sekä arvonnkorotusten purku vaikuttavat tietojen vertailukelpoisuuteen. Lisäksi pysyviin vastaaviin sisältyneet Midinvest Oy:n osakkeet ja rahoitusarvopapereihin kuuluneet Elisa Oyj:n osakkeet myytiin ja niistä saatiin myyntivoittoa yhteensä 167 264,49 euroa.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty koulutuskuntayhtymän omistama tytäryhtiö Gradia-koulutuspalvelut Oy.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Sisäisiä katteita ei ole.

Konsernin tilikauden verot

Konsernitilinpäätöksen laatimisen yleisohjeen mukaan välittömät ja laskennalliset verot tulee merkitä omaan kohtaansa. Niiden vähäisen määrän (34 892,76 euroa) vuoksi niitä ei ole siirretty kyseiseen kohtaan, vaan ne sisältyvät toimintakuluihin kuten emoyhteisöllä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kuntayhtymän ja tytäryhtiön keskinäinen omistus on eliminoitu.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty niiden vähäisen merkityksen vuoksi.

5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot

(liitetieto LT-21)

Kuntayhtymän toimintatuotot tulosalueittain ja konsernin toimintatuotot (sisäiset tuotot eliminoitu).

	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Jyväskylän ammattiopisto				
Valtionosuusrahoitus	32 943	37 672	32 943	37 672
Muut toimintatuotot	2 667	2 685	2 716	2 685
Saadut tuet ja avustukset	370	313	370	313
Jämsän ammattiopisto				
Valtionosuusrahoitus	11 605	13 708	11 605	13 708
Muut toimintatuotot	695	907	739	966
Saadut tuet ja avustukset	221	422	221	422
Jyväskylän oppisopimuskeskus				
Valtionosuusrahoitus	5 249	5 111	5 249	5 111
Muut toimintatuotot	7	3	8	3
Saadut tuet ja avustukset	185	159	185	159
Opiskelijaravintolat				
Valtionosuusrahoitus	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 574	1 584	1 574	1 584
Saadut tuet ja avustukset	73	98	73	98
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen				
Valtionosuusrahoitus	4 798	5 046	4 798	5 046
Muut toimintatuotot	310	146	344	161
Saadut tuet ja avustukset	1 018	931	1 018	931
Kiinteistöliikelaitos				
Valtionosuusrahoitus	0	0	0	0
Muu liikevaihto	2 060	2 137	2 060	2 137
Saadut tuet ja avustukset	29	7	29	7
Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos				
Valtionosuusrahoitus	11 574	13 343	11 574	13 343
Muu liikevaihto	4 376	5 206	5 859	6 158
Saadut tuet ja avustukset	2 473	2 373	2 473	2 373
Jyväskylän lukiokoulutus -liikelaitos				
Valtionosuusrahoitus	12 661	13 271	12 661	13 271
Muu liikevaihto	142	177	142	177
Saadut tuet ja avustukset	633	250	633	250
*Kuntayhtymän toimintatuotot yhteensä (teur)	95 663	105 549	97 275	106 576
Gradia-koulutuspalvelut Oy				
Liikevaihto	1 858	1 181		
*Konsernin toimintatuotot yhteensä (teur)	97 521	106 730		

Poistosuunnitelma

PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Poistoaika	Poistomenetelmä
Aineettomat oikeudet		
Atk-ohjelmistot	2	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kehittämismenot	2	Tasapoisto
Muut	2	Tasapoisto

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset		
Hallinto- ja laitosrakennukset	20	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20	Tasapoisto
Talousrakennukset	10	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20	Tasapoisto
Kevyet varastot ja rakennelmat	10	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10	Tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Henkilöautot ja kevyet kulj. välineet	4	Tasapoisto
Kuorma-autot ja muut raskaat kuljetusvälineet	10	Tasapoisto
Liikkuvat työkoneet	5	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5	Tasapoisto
Atk-laitteet	3	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3	Tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön muk.	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	

- Alle 10 000 euron hankinnat kirjataan tulosvaikutteisesti.
- EU-hankkeissa voidaan noudattaa rahoittajan ilmoittamia poikkeavia poistoaikoja.

5.3 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					Enn.maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- alueet	Raken- nukset	Kiinteät rak. ja lait.	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	34	0	34	4 715	121 449	2	6 930	171	1 591	134 892
Lisäykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0	1 283	0	14 807	16 090
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0	-40	0	-40
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	-156	0	0	0	0	-156
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	14 551	0	1 062	92	-15 705	0
Tilikauden poisto	-24	0	-24	0	-8 276	-2	-2 143	0	0	-10 445
Poistamaton hankintameno 31.12.	10	0	10	4 715	127 568	0	7 132	223	693	140 341
Arvonkorotukset 1.1.	0	0	0	126	0	0	0	0	0	126
Muutokset tilikauden aikana	0	0	0	-126	0	0	0	0	0	-126
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	10	0	10	4 715	127 568	0	7 132	223	693	140 341

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet			Yhteensä	Liikelaistosten peruspää- omaosuudet	Yhteensä
	Osakkeet tytär- yhteisöt	Osakkeet osakkuus- yhteisöt ja osuudet	Muut osakkeet			
Hankintameno 1.1.	60	179	532	771	420	1 191
Lisäykset tilikauden aikana	0	10	0	10	0	10
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	-194	-194	-420	-614
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	60	189	338	587	0	587
Arvonlennukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	60	189	338	587	0	587

Lyhytaikaiset saamiset

Lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä ja osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä

	Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	325	211
Yhteensä	325	211
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteis-		
yhteisöiltä		
Myyntisaamiset	20	9
Yhteensä	20	9
*Yhteensä (teur)	345	220

Siirtosaamiset

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Hankkeiden tuet ja avustukset	352	265	352	265
Tuloveron palautus	14	0	14	0
Työterveyshuollon korvaus	241	283	241	283
Koulutuskorvaus, TVR	45	69	45	69
Mittavirhelasku VN1D, Jyväskylän kaupunki	0	145	0	145
Sosiaalivakuutusmenojen jaksotussaamiset	181	140	181	140
Muut jaksotussaamiset	26	0	26	0
*Siirtosaamiset yhteensä (teur)	858	902	858	902

5.4 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma

Oman pääoman muutokset	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Peruspääoma 1.1.	13 671	13 671	13 671	13 671
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Peruspääoma 31.12.	13 671	13 671	13 671	13 671
Arvonkorotusrahasto 1.1.	126	128	126	128
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	-126	-2	-126	-2
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0	126	0	126
Muut omat rahastot				
Rahastoidut pääomat 1.1.	2 243	2 243	2 243	2 243
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Rahastoidut pääomat 31.12.	2 243	2 243	2 243	2 243
Jyväskylän ammattiopiston kehittämisrahasto 1.1.	5 767	5 767	5 767	5 767
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Jyväskylän ammattiopiston kehittämisrahasto 31.12.	5 767	5 767	5 767	5 767
Jämsän ammattiopiston kehittämisrahasto 1.1.	1 200	1 200	1 200	1 200
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Jämsän ammattiopiston kehittämisrahasto 31.12.	1 200	1 200	1 200	1 200
Jyväskylän oppisopimuskeskuksen kehittämisrah. 1.1.	2 300	2 300	2 300	2 300
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Rahastoidut pääomat 31.12.	2 300	2 300	2 300	2 300
Ammatillisen koulut. kehittämisrahasto 1.1.	26 277	26 277	26 277	26 277
Siirrot rahastoon	0	0	0	0
Siirrot rahastosta	0	0	0	0
Ammatillisen koulut. kehittämisrahasto 31.12.	26 277	26 276	26 277	26 277
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	54 630	56 188	28 472	28 871
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 785	-1 137	-1 329	21
*Oma pääoma yhteensä (teur)	103 304	106 635	78 602	80 477

Peruspääoma jakaantuu jäsenkuntien kesken seuraavasti:

	%	€
Hankasalmi	1,6159	220 911
Joutsa	1,2675	173 290
Jyväskylä	59,1457	8 086 091
Jämsä	17,8807	2 444 555
Keuruu	3,3006	451 234
Kuhmoinen	1,2671	173 229
Laukaa	7,4677	1 020 939
Luhanka	0,2147	29 348
Muurame	3,5192	481 132
Petäjävesi	1,4377	196 550
Toivakka	1,0529	143 953
Uurainen	1,8304	250 248
*Yhteensä (%) / (€)	100,0000	13 671 480

Pitkäaikainen vieras pääoma

(liitetieto LT-03)

Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät viiden vuoden kuluttua eli 1.1.2023 tai sen jälkeen

	Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 267	14 533
*Yhteensä (teur)	19 267	14 533

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikaiset velat tytär- ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

	Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat	4	7
Siirtovelat	6	10
Yhteensä	10	17
*Yhteensä (teur)	10	17

Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Lomapalkkajaksotus	5 982	6 502	5 978	6 498
Oppisopimuskesk. koulutuskorvaukset	372	332	372	332
Käyttökustannusten valtionosuudet	243	181	243	181
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotus	1 521	1 425	1 520	1 423
Hankeiden etukäteen saamat tuet ja avustukset	6 774	1 104	6 774	1 104
Nuorten aikuisten osaamisohjelman valtionavustukset	997	1 947	997	1 947
Aikuisten osaamisperustan vahvistamisen ohjelma	0	24	0	24
Maahanmuuttajien ammatillisen koulutuksen ohjelma	96	0	96	0
Muut siirtovelat	537	292	513	283
*Siirtovelat yhteensä (teur)	16 521	11 807	16 492	11 792

5.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vuokravastuut (liitetieto LT-04)

	Konserni		Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Vuokravastuut				
Education Facilities Oy, Kankaan alue, 31.12.2025 asti	4 436	4 990	4 436	4 990
Parmaco Oy, Lievestuoreen väistötila, 31.1.2017 asti	0	5	0	5
Konilannotko, 31.12.2024 asti	782	893	782	893
Jyväskylän ammattikorkeak. Pitkäk., 30.5.2036 asti	1 747	1 825	1 747	1 825
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	744	749	744	749
Myöhemmin maksettavat yhteensä	6 220	6 964	6 220	6 964
Yhteensä (teur)	6 964	7 713	6 964	7 713
Leasingvastuut				
Koneiden leasingvastuut	42	89	42	89
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	42	45	42	45
Yhteensä (teur)	42	89	42	89
*Yhteensä (teur)	7 006	7 802	7 006	7 802

Arvonlisäveron palautusvastuu, kiinteistöinvestoinnit (liitetieto LT-05)

Investointien valmistumisvuosi	Tarkistus- vastuun päät- tymisvuosi	Palautusvastuun määrä			
		Konserni		Kuntayhtymä	
		2017	2016	2017	2016
2009	2018	299 992	599 984	299 992	599 984
2010	2019	493 284	739 926	493 284	739 926
2011	2020	700 902	934 536	700 902	934 536
2012	2021	858 176	1 072 720	858 176	1 072 720
2013	2022	2 203 920	2 644 704	2 203 920	2 644 704
2014	2023	2 181 024	2 544 528	2 181 024	2 544 528
2015	2024	2 685 312	3 068 928	2 685 312	3 068 928
2016	2025	3 339 914	3 757 403	3 339 914	3 757 403
2017	2026	2 958 005		2 958 005	
Arvonlisäveron palautusvastuu yhteensä *)		15 720 529	15 362 729	15 720 529	15 362 729

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakentamisen ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvastuu kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (ALV 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kaikki kiinteistöt myös ne, joiden osalta vastuun toteutuminen ei ole todennäköistä.

5.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot**Henkilöstön lukumäärä 31.12.2017**

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Kuntayhtymä	
	31.12.2017	31.12.2016
Jyväskylän ammattiopisto	397	416
Jämsän ammattiopisto	130	145
Jyväskylän oppisopimuskeskus	14	15
Kiinteistöliikelaitos	53	59
Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos	208	223
Jyväskylän lukiokoulutus -liikelaitos	158	159
Opiskelijaravintolat	49	46
Kuntayhtymän johto ja kehittäminen	55	56
Koko henkilöstö yhteensä	1 064	1 119

Henkilöstön lukumäärä on esitelty tarkemmin toimintakertomuksen kohdassa 3. Henkilöstöraportti.

5.7 Muut liitetiedot

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	Kuntayhtymä	
	2017	2016
BDO Audiator Oy	21	26
*Yhteensä (teur)	21	26

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (liitetieto LT-22)

	Kuntayhtymä	
	2017	2016
Kansallinen Kokoomus	3	4
Perussuomalaiset rp	1	1
Suomen Keskusta r.p.	4	5
Suomen Kristillisdemokraatit	0	0
Suomen Sosiaalidemokraattinen P	4	5
Vasemmistoliitto	1	1
Vihreä Liitto r.p.	2	1
*Yhteensä (teur)	15	16

Lukiokoulutuksen yli-/alijäämä

Kuntayhtymän valtuusto 10.3.2016 V 8 päätti Jyväskylän lukiokoulutus- liikelaitoksen lakkauttamisesta 31.12.2016. Samalla valtuusto päätti, että lukiokoulutusta käsitellään 1.1.2017 alkaen Jyväskylän lukiokoulu-

tus -tulosalueena ja että tulosalueen tuloja ja menoja sekä tilikauden ja edellisten tilikausien yli-/alijäämää seurataan erikseen kuntayhtymän taloudenpidossa. Lukiokoulutuksen tilikauden alijäämä vuonna 2017 oli -1 760 311,39 euroa ja kumuloitunut alijäämä vuoden 2017 lopussa -11 923 253,30 euroa.

5.8 Omistukset muissa yhteisöissä

Tytär- ja osakkuusyhtiöt

(liitetieto LT-23)

	Kotipaikka	Kuntayhtymän omistusosuus %	Kuntayhtymän omasta pääomasta	Kuntayhtymän laskennallinen osuus vieraasta pääomasta	vuoden tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhtiöt					
Gradia-koulutuspalvelut Oy	Jyväskylä	100,0	230 679,89	383 520,73	133 163,61
			*Yhteensä	230 679,89	383 520,73
Osakkuusyhtiöt					
Viitasaaren koulutuksiinteistö Oy	Viitasaari	24,0	151 624,43	4 594,55	-4 125,77
Jyväskylän Yritystehdas Oy	Jyväskylä	25,0			
			*Yhteensä	151 624,43	4 594,55
Muut omistusosuudet					
Jyväskylän pienteollisuustalo Oy	Jyväskylä	5,77			
EduCluster Finland Oy	Jyväskylä	10,00			

5.9 Liikelaitosten tilinpäätöslaskelmat

5.9.1 Kiinteistöliikelaitos

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto	20 723 185,31	20 411 813,80
Tuet ja avustukset	29 288,66	7 650,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Energia ja vesi	2 839 337,68	2 965 841,16
Muut aineet, tarvikkeet ja tavarat	671 813,12	504 803,81
Palveluiden ostot	4 696 952,14	5 452 653,94
Henkilöstökulut	8 208 102,94	8 923 298,91
Palkat ja palkkiot	1 605 688,29	1 838 963,91
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	334 871,28	390 441,66
Muut henkilösivukulut	64 241,70	111 059,02
Poistot ja arvonalentumiset	2 004 801,27	2 340 464,59
Suunnitelman mukaiset poistot	8 887 114,91	7 541 369,37
Liiketoiminnan muut kulut		
Avustukset	0,00	150,00
Vuokrat	1 466 804,36	1 913 275,63
Verot	1 257 062,56	1 233 308,75
Liiketoiminnan muut kulut	0,00	-2 012,44
	2 723 866,92	3 144 721,94
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-1 071 412,07	-1 530 391,01
Rahoitustuotot ja kulut		
Muut rahoitustuotot	13,53	0,00
Muille maksetut korkokulut	-218 510,69	-62 359,31
Korvaus peruspääomasta	-372 073,63	-372 073,63
Muut rahoituskulut	-220,50	-41 502,63
	-590 791,29	-475 935,57
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia ja rahastojen muutoksia	-1 662 203,36	-2 006 326,58
Poistoerojen lisäys (-) / vähennys (+)	1 359 013,25	-4 678 554,81
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0,00	5 797 000,00
Pakollisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-303 190,11	-887 881,39

Kiinteistöliikelaitos**TASE****31.12.2017****31.12.2016****VASTAAVAA****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

0,00

0,00

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

4 715 312,95

4 841 228,36

Rakennukset

127 567 689,23

121 449 046,07

Kiinteät rakenteet ja laitteet

0,00

1 849,13

Koneet ja kalusto

2 018 513,07

1 398 820,88

Muut aineelliset hyödykkeet

222 569,80

170 569,81

Keskeneräiset hankinnat

692 933,83

135 217 018,88

1 589 790,39

129 451 304,64

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

319 421,51

319 421,51

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

0,00

0,00

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Muut saamiset

0,00

0,00

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

41 140,26

64 542,84

Muut saamiset

380 178,06

374 075,07

Siirtosaamiset

5 983,41

427 301,73

152 319,89

590 937,80

Rahat ja pankkisaamiset

300,00

250,00

VASTAAVAA YHTEENSÄ**135 964 042,12****130 361 913,95**

Kiinteistöliikelaitos**TASE****31.12.2017****31.12.2016****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	12 402 454,12		12 402 454,12	
Arvonkorotusrahasto	0,00		125 915,41	
Edellisten tilikausien ylijäämä	24 754 003,38		25 641 884,77	
Tilikauden ylijäämä	<u>-303 190,11</u>	36 853 267,39	<u>-887 881,39</u>	37 282 372,91

**POISTOERO JA VAPAAEHTOISET
VARAUKSET**

Kertynyt poistoero	24 158 320,52		25 517 333,77	
Investointivaraus	<u>0,00</u>	24 158 320,52	<u>0,00</u>	25 517 333,77

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset		0,00		0,00
---------------------------	--	------	--	------

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	29 666 670,00		22 266 668,00	
Ostovelat	<u>0,00</u>	29 666 670,00	<u>0,00</u>	22 266 668,00

Lyhytaikainen

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 599 998,00		1 933 332,00	
Ostovelat	1 718 165,00		1 532 781,16	
Muut velat	31 103,87		39 042,20	
Korottomat velat kuntayhtymältä	40 451 763,70		41 318 391,93	
Siirtovelat	<u>484 753,64</u>	<u>45 285 784,21</u>	<u>471 991,98</u>	<u>45 295 539,27</u>

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**135 964 042,12****130 361 913,95**

Kiinteistöliikelaitos

RAHOITUSLASKELMA

1.1. - 31.12.2017

1.1. - 31.12.2016

Liikelaitoksen toiminnan rahavirta

Liikelylijäämä	-1 071 412,07		-1 530 391,01	
Poistot ja arvonalennukset	8 887 114,91		7 541 369,37	
Rahoitustuotot ja -kulut	-590 791,29		-475 935,57	
Tulorahoituksen korjauserät	-100 943,87	7 123 967,68	-37 766,13	5 497 276,66

Investointien rahavirta

Investointimenot	-14 974 871,63		-18 273 277,94	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	40 000,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	257 070,94	-14 677 800,69	37 766,13	-18 235 511,81

Toiminnan ja investointien rahavirta

-7 553 833,01

-12 738 235,15

Rahoituksen rahavirta

Lainakannan muutokset

Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000,00		20 000 000,00	
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 599 998,00		-1 933 332,00	
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen lisäys	2 599 998,00		1 933 332,00	
Muilta saatujen lyhytaikaisten lainojen vähennys	-1 933 332,00	8 066 668,00	-3 888 896,00	16 111 104,00

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos	0,00		0,00	
Saamisten muutos muilta	163 636,07		-64 696,15	
Korottomien velkojen muutos kuntayht.	-866 628,23		-425 660,39	
Korottomien velkojen muutos muilta	190 207,17		-519 097,16	
Korollisten velkojen muutos muilta	0,00	-512 784,99	-2 363 636,20	-3 373 089,90

Rahoituksen rahavirta

7 553 883,01

12 738 014,10

Rahavarojen muutos

50,00

-221,05

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	300,00		250,00	
Rahavarat 1.1.	250,00	50,00	471,05	-221,05

5.9.2 Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos

TULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Liikevaihto		19 081 821,66	20 860 391,02
Valmistus omaan käyttöön		0,00	2 000,00
Tuet ja avustukset		2 473 131,59	2 372 989,13
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		1 122 825,60	976 625,83
Palvelujen ostot		4 004 870,00	4 156 100,14
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	10 201 401,62		11 528 190,61
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	2 134 016,94		2 454 732,33
Muut henkilösivukulut	<u>448 264,91</u>	12 783 683,47	<u>736 941,38</u>
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		463 505,51	413 382,00
Liiketoiminnan muut kulut		2 907 550,00	2 912 983,31
Liikeliikenne/alijäämä		272 518,67	56 424,55
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	0,00		0,00
Muut rahoitustuotot	1 978,02		1 889,49
Korvaus peruspääomasta	-6 628,22		-6 628,22
Muut rahoituskulut	<u>-532,97</u>	<u>-5 183,17</u>	<u>-409,60</u>
Yli/alijäämä ennen varauksia ja rahastojen muutoksia		267 335,50	51 276,22
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)		-67 167,39	-107 003,39
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-)/vähennys (+)		302 233,07	188 770,40
Rahastojen lisäys(-)/vähennys(+)		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Tilikauden yli/alijäämä		<u>502 401,18</u>	<u>133 043,23</u>

Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos

TASE	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	1 819 383,95		1 789 768,54	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>0,00</u>	1 819 383,95	<u>0,00</u>	1 789 768,54
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet		420,47		622,30
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet		72 116,08		59 562,29
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	881 311,72		1 342 733,40	
Saamiset kuntayhtymältä	4 809 458,57		5 180 988,36	
Muut saamiset	3 145,90		1 118,90	
Siirtosaamiset	<u>38 131,40</u>	5 732 047,59	<u>48 125,98</u>	6 572 966,64
Rahoitusarvopaperit				
Osakkeet ja osuudet		0,00		7 475,95
Rahat ja pankkisaamiset		<u>270,00</u>		<u>325,80</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>7 624 238,09</u>		<u>8 430 721,52</u>

TASE	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	220 940,67		220 940,67	
Muut omat rahastot	2 242 795,40		2 242 795,40	
Edellisten tilikausien ylijäämä	218 750,83		85 707,60	
Tilikauden ylijäämä	<u>502 401,18</u>	3 184 888,08	<u>133 043,23</u>	2 682 486,90
VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET				
Kertynyt poistoero	382 592,00		315 424,61	
Investointivaraus	<u>0,00</u>	382 592,00	<u>302 233,07</u>	617 657,68
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen				
Ostovelat	445 912,49		392 732,43	
Muut velat	293 473,80		321 098,60	
Siirtovelat	<u>3 317 371,72</u>	<u>4 056 758,01</u>	<u>4 416 745,91</u>	<u>5 130 576,94</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>7 624 238,09</u>		<u>8 430 721,52</u>

Jyväskylän aikuisopisto -liikelaitos

RAHOITUSLASKELMA

1.1.-31.12.2017

1.1.-31.12.2016

Toiminnan rahavirta

Liikeliijäämä/-alijäämä	272 518,67		56 424,55	
Poistot ja arvonalennukset	463 505,51		413 382,00	
Rahoitustuotot ja -kulut	-5 183,17		-5 148,33	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>-145 989,42</u>	584 851,59	<u>-13 549,01</u>	451 109,21

Investointien rahavirta

Investointimenot	-493 120,92		-405 406,65	
Pys. vastaavien hyödykk. luovutustulot	<u>146 191,25</u>	<u>-346 929,67</u>	<u>16 907,55</u>	<u>-388 499,10</u>

Toiminnan ja investointien rahavirta

237 921,92

62 610,11

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos	-12 553,79		-11 742,21	
Saamisten muutos kuntayhtymältä	371 529,79		-85 248,26	
Saamisten muutos muilta	469 389,26		-693 388,31	
Korottomien velkojen muutos muilta	<u>-1 073 818,93</u>	<u>-245 453,67</u>	<u>727 614,77</u>	<u>-62 764,01</u>

Rahoituksen rahavirta

-245 453,67

-62 764,01

Rahavarojen muutos

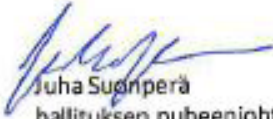
-7 531,75-153,90

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	-7 205,95		325,80	
Rahavarat 1.1.	<u>-325,80</u>	<u>-7 531,75</u>	<u>-479,70</u>	<u>-153,90</u>

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

Jyväskylässä 23.3.2018



Juha Suominen
hallituksen puheenjohtaja



Timo Taskinen
hallituksen 1. varapuheenjohtaja



Jyri Ylönen
hallituksen 2. varapuheenjohtaja



Eija Aaltonen
hallituksen jäsen



Merja Kivistö
hallituksen jäsen



Erja Laaksonen
hallituksen jäsen



Marianne Lukkarila
hallituksen varajäsen



Harri Oksanen
hallituksen jäsen



Matti Vesa Volanen
hallituksen jäsen



Vesa Saarikoski
kuntayhtymän johtaja

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Jyväskylässä 20 p:nä tammikuuta 2018



BDO Auditor Oy

LIITE Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Käytetyt kirjanpitokirjat

Päiväkirja
Pääkirja
Ostoreskontraluettelo
Myyntireskontraluettelo
Palkkakirjanpito
TEM -matkalaskukirjanpito
Pysyvien vastaavien kirjanpito
Tuloslaskelma
Tase

Käytetyt tositelajit

Tositelaji Nimi

10	Ostolaskut	70	Palkkatositteet
11	Ostolaskut, Oppisopimuskeskus/ opintososiaaliset maksut	71	Matkalaskutositteet
12	Ostolaskut, Oppisopimuskeskus/teoriamaksut	72	Matkaennakkotositteet
13	Ostolaskut, Oppisopimuskeskus/ koulutuskorvaukset	78	Excel-tositteet, Jämsän ammattiopisto
14	Pankkitositteet, muut/Op	79	Excel-tositteet, Kuntayhtymän johto, kehittäminen
15	Pankkitositteet, lahjoitusrahastot/Op	80	Muistiotositteet
16	Pankkitositteet, maksujen keräily, Jyväskylän ja Jämsän ammattiopistot/Op	81	Excel -tositteet, Jyväskylän ammattiopisto/ Kauppa ja palvelut
17	Pankkitositteet, lahjoitusrahastot, lukiot/Op	82	Excel -tositteet, Jyväskylän ammattiopisto/ Tekniikka ja liikenne
18	Pankkitositteet, maksujen keräily, lukiot/Op	83	Excel -tositteet, Jyväskylän ammattiopisto/ Hyvinvointi ja kulttuuri
19	Pankkitositteet, maksujen keräily, Aikuisopisto/Op	84	Excel -tositteet, Jyväskylän ammattiopisto/ Yhteiset opinnot
20	Ostoreskontramaksut	85	Excel -tositteet, Jyväskylä ammattiopisto/ Opiskelijapalvelut
25	Poistotositteet, käyttöomaisuus	86	Excel -tositteet, Oppisopimuskeskus
40	Kassatositteet, sisäinen myynti, CPU Ceepos	87	Excel -tositteet, Kuntayhtymän johto
41	Kassatositteet, CPU Palvelukassa, Jyväskylä	88	Excel -tositteet, Kiinteistöliikelaitos
42	Kassatositteet, CPU Ceepos	89	Excel -tositteet, Opiskelijaravintolat
49	Arvonlisäverojakotositteet	90	Excel -tositteet, Aikuisopisto
50	Myyntilaskut, Jyväskylän ammattiopisto/ Kauppa ja palvelut	91	Excel -tositteet, Jyväskylän ammattiopiston johto
51	Myyntilaskut, Jyväskylän ammattiopisto/ Tekniikka ja liikenne	92	Kirjanpidon tuloksen kirjaus
52	Myyntilaskut, Jyväskylän ammattiopisto/ Hyvinvointi ja kulttuuri	93	Kirjanpidon laskennallisen tuloksen kirjaus
53	Myyntilaskut, Jämsän ammattiopisto	94	Sisäisen laskennan tulos
56	Myyntilaskut, Jyväskylän ammattiopisto/ Opiskelijapalvelut ja yhteiset opinnot	95	Sisäisen laskennan laskennallinen tulos
57	Myyntilaskut, Oppisopimuskeskus, kuntayhty- män johto, opiskelijaravintolat, lukiokoulutus	97	Sisäisen laskennan tositteet
60	Myyntilaskut, Kiinteistöliikelaitos	98	Sisäinen laskennan laskennalliset kirjaukset
61	Myyntilaskut, Aikuisopisto	99	Vyörytystositteet
63	Myyntilaskut, Jyväskylän ammattiopiston johto		
66	Myyntireskontrasuoritukset / Op		
68	Verkkokaupan koulutusmyynti		

Kassatositelajin 40 (Cpu Ceepos kassan kautta kulkeva sisäinen myynti) tositenumerointi on yhteinen tositelajin 42 (Cpu Ceepos kassatositteet) kanssa. Tositelajille 40 ei tositteita muodostu samassa tahdissa kuin tositelajille 42 ja tämän vuoksi tositelajiin 40 muodostuu tyhjiä välejä. Numerointi kulkee samaa tahtia ja siksi tositelajin 40 numerointi ei ole juokseva.

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Myyntilaskut säilytetään OpusCapitan ja Aditron arkistossa. Ostolaskut ja kassajärjestelmien kassatositteet arkistoidaan Baswaren arkistoon. Päivä- ja pääkirjat, osto- ja myyntireskontraluettelot, tuloslaskelma ja tase sekä palkkakirjanpito säilytetään Aditron arkistossa. TEM-matkalaskut arkistoidaan järjestelmän omaan arkistoon. Kirjanpitositteiden tositelajien 78-91 säilytys tapahtuu paperilla.

Paperitositteet säilytetään 13 vuotta tulosalueilla lukuun ottamatta tositelajin 80 muistiotositteita, jotka säilytetään keskitetysti kuntayhtymän johdossa. Palkkakortit säilytetään 50 vuotta ja tilinpäätösasiakirjat pysyvästi. Hankkeisiin liittyvä kirjanpitoaineisto säilytetään rahoittajilta saatujen ohjeiden mukaan.